

KRÁL HRANICE

∞

Sergiusz
Piasecki

REVUE

NAPĚTÍ a HUMOR

ROČ. II.

KONFRONTACE

**REVUE
NAPĚTÍ a
HUMORU**

8. číslo

15 srpna 1980

Ročník II

Curych

Šéfredaktor

Jan Vítavský

Grafik

K. R. Matějovský

OBSAH

Sergius Piasecky

MILENEC HVĚZD

2m

Seeglar
Pioneer

LEGAL HEALTH

HLAS VOLAJÍCÍHO Z HROBU

Tak možno nazvat podivuhodné osudy polského spisovatele Sergiusze Piaseckého, jehož první román „Milenec hvězd“ měl v Polsku i za hranicemi neobyčejný úspěch. Zvláštní jsou osudy autora, který se po bitvách rusko-polské války, jíž se zúčastnil jako dobrovolník v oddíle Dąbrowského, a který se nedovedl a nemohl vrátit k obyčejnému životu — a teprve ve vězení našel sobe i smysl svého života. Hle, příkladná ukáзка výchovné ceny dobré knihy, která probudila v člověku, spadlém až na dno životní propasti, touhu se vyjádřit, změnit a tvůrčí spisovatelskou prací odčinit spáchané zločiny!

Jednoho dne dostal polský spisovatel Melchior Wańkowicz z vězení ve Svatém Kříži dva velké sešity, popsané drobným písmem, při jejichž čtení pochopil, že to jsou vzpomínky neobvykle nadaného bývalého podloutníka v pohraničním úseku Rakow—Iwieniec. Vězňovy zápisky učinily na něho mocný dojem, a proto je bez meškání poslal známému nakladatelství, které si zakrátko vyžádalo podmínky jejich vydání. Po dlouhém čase, vysvětlitelném vězeňskou censurou, přišla odpověď, v níž autor psal:

„Můj trest se končí 30. září 1941. Byl jsem odsouzen soudem ve Vilně k smrti, ale pan prezident změnil trest v patnáct let těžkého vězení. Mám právo, aby mi pro vzorné chování ve vězení byla podmíněčně prominuta poslední třetina trestu . . .

Je mi velmi líto, že neznám ještě dobře spisovný jazyk . . . Jediným mým učitelem byl literární časopis „Wiadomości Literackie“, který je mi na mou prosbu od roku 1935 zdarma

poslán. Hltám v něm poučení, učím se spisovnému jazyku. Je mou radostí, mým světlem . . . a sním o tom, jak se odvděčit . . ."

Spisovatel Wańkowicz si vyprosil u ministra spravedlnosti návštěvu u Piaseckého, a hle, jak o ní píše: „U vysoko klenuté brány věznice stál strážník s revolverem v hrsti. Nad vysokou zdí, která obepínala věznici, čnělo šest věží, v nichž hlídají ozbrojeni strážníci. Velitel věznice mě přijal ve společnosti skutečného ochočeného vlka. Vlk-hlídač hleděl na mne krvavým zrakem ve chvíli, kdy jsem podpisoval úřední listinu . . . Pak jsem se sešel s vězněm Piaseckim. Vyhublá, zemitá tvář. Kdo z takové masky vyčte věk? Hluboko vpadlé oči. Tak tedy tento člověk volá do světa z hlubin hrobu? Mluvil jenom o psaní. Nestěžoval si. Koupil jsem mu plnicí pero, láhev inkoustu a balík papíru. Papír nepřijal, poněvadž smí ve věznici psát jen do sešitů. Plním pero. Hledí s nadšením, jak se plní průhledná nádržka. Pokouší se jím psát . . . A z toho obyčejného dárku stává se jakýsi obřad. Pasování?“

Piaseckého kniha měla velký úspěch. A na prosby polských spisovatelů i celé polské veřejnosti byl vězeň-spisovatel prezidentem polské republiky omilostněn a před nedávnem propuštěn na svobodu. Byla to četba krásné literatury, která v něm probudila vlastní skryté nadání a která přeoralá duši tohoto muže. Krásně o tom píše významný polský kritik Emil Breiter:

„Piasecki, odsouzený k trestu smrti, jemuž z milosti pana presidenta byl tento trest změněn v patnáct let vězení, posílá od roku 1930 rok co rok prosbu o odpuštění zbývajícího trestu. Ale tyto prosby byly dlouho oslyšány. Teprve v roce 1937 podává prosbu o milost ve formě krásného, spanile exotického románu. Kdyby nebylo o autorovi předcházejících zpráv od spisovatele Wańkowicze, těžko bychom mohli věřit, že román „Milenec hvězd“ psal kdosi „z druhého břehu“, kdosi, kdo již dlouhá léta odpykává trest za hříchy mládí,

za vybuchelý individualismus, za anarchistický romantismus, který se tak těžko snaží se zákony společnosti . . . .

Piasecki je nejenom výborným pozorovatelem, ale i básníkem, lyrikem a fantastou, zatoulaným do strohé skutečnosti. Jeho pohled na svět má kouzlo svěžesti i půvaby, jaké dává jen mládí. Piasecki si vytyčuje vysoké cíle umělecké. Snaží se o věcnost i o vydobytí pravdy. Co snadnějšího (psal knihu ve vězení!) se mohlo stát, nežli upadnout v mravoučný tón, nebo v nepravé pokání za minulost. Ale v celém románu není ani na jediném místě falešného patosu. Každá postava — a je jich mnoho — je vytvořena z věrohodného materiálu. Autor nic nezlepšuje, ani nezhoršuje. A neobelhává především sebe. Příhody Vládi — pod tím jménem se ukrývá autor románu — dýchají svěžestí prožitku.

Zvláštního ocenění zasluhuje Piaseckého krásný poměr k přírodě. Jeho obrazy i barvy — popisy ročních období, kresba lesů, vypravování o bouři i o průtrži mračen, noční přízraky v pustině — jsou naplněny neobyčejným lyrismem. Piasecki žije i dýchá přírodou, která ho obklopuje. A odtrhne-li od ní zrak, pak jedině proto, aby pohlédl na nebe a hledal věrnou — na všech výpravách, útěcích z vězení i návratech, ve všech skrýších i osamělých místech — spanilou Velkou Medvědicí, již „obklopily lichotně lehké, prašné, sněžně bílé oblaky.“

Ten stesk po nebeské milence se stal vůdčí hvězdou obráceného hříšníka, který své zločiny vykupuje nejenom vězením, ale i vysokou uměleckou prací. Proto lze pochopit, že upřímnost pokání i velikost nadání otevřela Sergiuszovi Piaseckému vrata vězení ve Svatém Kříži.“

J. J.

KRÁL HRANICE

*A když skončíme zábavu,
jedeme na novou výpravu . . .
Z Esterčiny písně.*

1

Minuly dva týdny. Je polovina září. Zlaté období započalo. Hranice ožila. Podlounníci zarputile pracují. Některé party chodí i třikrát týdně. Jenom já se dále skrývám. Dni trávím o samotě a mnoho spím. Zvečera a v noci chodím tajně do městečka.

Druhý den po srážce s Alinčuky jsem se dověděl od Krysy, že Alinčukové oznámili na policii, že jsem je přepadl na ulici a že jsem postřelil Alfreda. Rána je lehká — má prostřelené lýtko. Kost je celá. Kromě toho jsem mu vykopl několik předních zubů. Dověděl jsem se dále, že mě hledá policie. U hodináře Mužaňského i u Josefa Trofidy byly vykonány prohlídky, ale já jsem k nim nechodil.

Krysa vypravuje po celém městečku, jak se opravdu udála má srážka s Alinčuky, a že oni mi zastoupili ulici. Skoro všichni chlapi jsou na mé straně. Bratři Alinčukové se nemohou nyní ukázat ani na ulici, neboť se jim chlapi pošklebují. Krysa a Lord již dvakrát pomazali vrata i oknice jejich domu lejnem, což se obvykle dělává děvčatům, na něž mají chlapi zlost.

Setkal jsem se několikrát s Lordem, Kometou, Julkem a Petříkem. Chlapi jsou ke mně velmi přátelští. Nabízejí

mi peníze i dobré úkryty. To mě dojmá. Nenapadlo mě, že mám tolik přátel. Jednou mi řekl Krysa:

„Ty, poslyš, kdyby se ti někdy stalo, že by tě policie zatkla, nebraň se. Rozumíš? A uvězní-li tě, ujmu se tě. Najdou se peníze, ba i větší na kauci na advokáta!“

Nedbaje toho, že jsem stíhán zatykačem, šel jsem třikrát přes hranice. Pracoval jsem společně s divokými. Ti se nebojí pracovat se mnou. O mém úkrytu kromě Krysy nikdo neví. A on často, aby mi bylo veseleji, spí se mnou v stodole. Byl jsem dvakrát u Kališánkových, ale nespal jsem u nich.

Začíná mě dráždit stálé skrývání se v stodole. Když tam tak sedím dlouhé dni sám, napadají mě hloupé myšlenky. Často mám chuť postřílet Alinčuky a jít se ohlásit na policii. Nejvíce myslím na Felu. Hlayně, když nastává soumrak. Smějí se a hlasitě s ní rozmlouvám. Nebo snad blázním? Piji stále více a více. Líh lokám jako vodku, vodku jako pivo — a pivo jako vodu. Ale přece se neopíjím do němoty. Vím, že by mi to bylo nebezpečné. Jedině Krysova přítomnost mě osvěžuje. Nevím, jak se mu za všechno odvděčit . . .

Jednoho dne mi řekl Krysa, že Josef Trofida mě chce vidět. Vzkázal jsem mu, aby na mne čekal o desáté hodině večer na mostě u mlýna.

Večer byl temný. Proklouzl jsem tam s Krysou ulicemi i uličkami městečka. Josef již na nás čekal. Krysa se vrátil do městečka a já s Josefem jsme šli kolem mlýna a usedli jsme na břehu Isloči. Dlouho jsme mlčeli; pak se mne Josef zeptal:

„Jak žiješ?“

„Ujde to.“

„Nechceš odtud odjet?“

„A kam?“

„K mým příbuzným na vesnici. Chceš-li, dovezu tě tam.“

„Ne. Nechci. Umřel bych nudou!“

Znovu mlčíme. Později Josef hovoří:

„Podej mi ruku!“

Tiskne mi pravici a mluví vzrušeně: „Děkuji ti!“

„A zač?“

„Za Alinčuka. Nyní ho mají všichni za psa.“

„Škoda, že jsem ho nezabil!“ pravím nenávistně.

„Nelituj! Takto je tomu lépe!“

Znovu nastává delší mlčení. Obracím se k němu:

„A co ty zamýšlíš? Nebudeš vodit partu?“

„Já?“ ptá se udiveně. „Ne. Se mnou je, bratře, konec. S hranicí jsem se navždy rozloučil!“

„Taak?“

„Ano, brachu! Jednu sestru jsem zhubil, běhaje jako vlk po nocích. Druhé nesmí být ublíženo. Ne!“

Zaslechl jsem, že zaskřípěl zuby. Bylo temno. Neviděl jsem ho, ale cítil jsem, že trpí. Velmi miloval sestru. I mne bolelo srdce. Pojednou jsem mu řekl:

„Upokoj se, Josefe. Alfred dostane ještě za vyučenou . . . s ním to není ještě skončeno. Pravím ti,“ chvíli jsem váhal, ale pak jsem to řekl, „nikomu nic neříkej, ale Alinčukové jsou spojeni s konfidenty v Sovětech!“

„Taak?“

„Ano. Já to ještě zjistím. A pak se s nimi jednou provždy vypořádáme.“

„Znovu nastává mlčení. Pak se Josef obrací ke mně:

„Nepotřebuješ něco?“

„Ne, mám všechno!“

„Kdybys něco potřeboval, vkaž mi to!“

„Dobrá!“

Po chvíli Josef praví:

„Proč jsem já tě sem jenom přivedl? Byl bys šťastnější, kdybys hranice vůbec nepoznal.“

Živě jsem mu odpověděl:

„Nemluv tak. Děkuji ti velmi, i za dobré srce, i za přátelskou pomoc. A jsem, bratře, šťasten! Někdy je mi smutno, ale to jinak nejde. Nikdy již na to nemysli a neříkej to!“

Dlouho jsme spolu rozmlouvali, sedíce v temnotě na břehu řeky. Pak jsme se rozloučili. Dlouho jsem bloudil dojat temnými uličkami, a teprve pozdě v noci jsem se vrátil do své skrýše. Vypil jsem půl láhve vodky a zahrabal jsem se do sena. Ale neusnul jsem brzy.

Druhý den jsem se sešel s Lordem. Krysa mi oznámil, že mi Lord chce říci něco vážného. Čekal na nás na hřbitově. Měl s sebou tři láhve vodky a trochu jídla. Seděli jsme v trávě poblíže nízké kamenné zdi a pili jsme vodku. Pak jsem se ho zeptal:

„Cos mi chtěl říci?“

„Fela se ptala na tebe.“

Na chvíli jsem zmlkl. Ještě dobře, že neviděli mé tváře. Pak jsem se zeptal navenek lhostejně:

„Oč jí jde?“

„Dověděla se, žeš měl pro ni kdysi spor s Alfredem nedaleko kostela a po druhé tehdy, když jsi ho postřelil. Že prý o ní mluvil urážlivě a ty žeš ho za to střelil!“

Chvíli jsem neodpovídal, ale pak jsem řekl:

„O prvním sporu dobře víš. A když mi Alinčukové v noci zastoupili cestu, mluvil Alfred urážlivě o mně a o Fele. Ale nikomu jsem to neříkal. Nevím, jak se to mohla dovědět.“

„Právě proto chtěla Fela, abych to od tebe vyzvěděl. Co o ní povídal?“

Váhal jsem. Ale Lord mi řekl:

„Mluv. Fela je taková ženská, které můžeš říci všechno! Chce to vědět. Snad to řekne Sášovi . . .“

„Alfred pravil . . .“ a opakoval jsem jeho slova.

„Dobrá,“ řekl kolega. „Řeknu jí to!“

„Raději jí to neříkej. Mohla by se rozhněvat, že pro mne ji lidé pomlouvají . . .“

„O to se nestarej. Ona se žádných pomluv nebojí. Ale chce znát pravdu!“

Zakrátko se Lord s námi rozloučil. Já a Krysa jsme leželi ještě chvíli na hřbitově. Krysa mi vypravoval o posledních příhodách na hranici, o novinkách v městečku a o tom, co se mluví mezi chlapci. Pak mě doprovodil do stodoly a odešel do městečka.

Té noci jsem dlouho neusnul. Myslil jsem stále na Felu.

Nazítří přišel ke mně Krysa hned za soumraku. Byl velmi veselý, významně na mne pomrkvával a stále se smál.

„Hned někam půjdeme. Zvedni se rychle!“

„Kam? Oč jde?“

„Uvidíš!“

„Koho? Co?“

„Trp, chlapče, budeš spokojen!“

Spěšně jsem krácel s kolegou a snažil jsem se uhodnout, co to bude . . . Přelezli jsme prkenný plot v sadu a vstoupili jsme na dvůr jakéhosi domu. Zakrátko jsme byli na prahu velké jizby. A tam za stolem seděli Sáša a Živica.

„Aj, tu jest!“ řekl Sáša.

„Je,“ odpověděl Krysa.

Přistoupil jsem ke stolu a podal jsem ruku Sášovi, a pak Živicovi.

„Sedni si!“ řekl Sáša. „Trochu si pohovoříme!“

Sedl jsem si ke stolu.

„Ale dobře jsi ho ponaučil!“ řekl Sáša.

„Musil jsem . . . Přepadli mě!“

Sáša nalil do čtyř sklenek vodku a pokynul nám:

„Tak, cink!“

Vypili jsem jedním douškem.

„Není ti to již dlouhé? Skrýváš se?“ řekl Sáša.

„Ano, skrývám se. Ale nějak žiji a za prací chodím též. On mi pomáhá!“ ukázal jsem hlavou na Krysu. „Kdyby nebylo jeho, nevěděl bych, co počít!“

Sáša pleskl Krysu dlaní po rameni a zeptal se:

„A s kým chodíš? S Jurlinem?“

„Ne . . . S divokými . . .“

Živica se krátce zasmál.

„S divokými?“ řekl Šáša.

„Ano . . . Co dělat? Jiní se bojí. Leda že bych chodil na vlastní pěst . . .“

Sáša se zamyslel. Dlouho patřil nepohnutě do kouta pokoje. Pojednou se ukázala na jeho čele kolmá, dlouhá vráska . . . jako u Fely. Hledím vzrušeně na něho a mlčím. Mlčíme všichni. Krysa kouše zuby dolní ret a hledí na nás. Pak se mi Šáša podíval do očí a řekl:

„Zítra pojedíš za prací se mnou!“

Bez rozmyšlení jsem mu řekl radostně:

„Rád!“

Vidím na Krysově tváři úsměv. Šáša se obrací k Živicovi:

„Hodí se nám, co?“

„Hodí se,“ praví Živica a souhlasně přikyvuje.

„Tak podej tlapu!“

Sáša mi tiskne pevně dlaň. Živica po něm, ale dělá to lehce. Silný stisk jeho ruky by mi mohl rozdrtit prsty. Šáša znovu nalévá do sklenek vodku a praví:

„Tak, na štěstí a zdar! . . .“

Vypili jsme.

Hledím na Šášovo čelo . . . Je hladké. Vráska zmizela. Hledím radostně do očí přítomných chlapců. Je mi lehký, veselo . . . Znovu slyším Šášův hlas:

„Tak, cink, chlapci!“

2

Jedeme na západ. Koně letí s větrem o závod. Veze nás Jankel Prašivec. V městečku ho nazývají židé mišuge, blážen. Jankel Prašivec miluje divokou jízdu, miluje hazardní

kousky, ale nade všechno miluje Sášu pro jeho smělost a upřímnost. Pracuje se Sášou často.

Jankel Prašivec jest nevyhlášený opilec. A nejednou v opilství zničil nebo zmrzačil koně. Několikrát mu koupila koně židovská obec. Ale když Jankel přestal povozničit, a začal jezdit s podloudníky, přestala se obec o něho starat. Nyní má Jankel pár vraných koní, mladých, silných, zkušených.

Vůz jest naplněn zbožím, na něž svrchu byla hozena velká vrstva sena. Vedle mne sedí Živica. Sáša leží uprostřed vozu, zahalen do velkého kožichu. Dříme. Živica mlčí. Mne naplňuje nadšením prudká jízda a perspektiva zajímavé práce v partě se Sášou a s Živicou. A mám radost, že půjdu jiným krajem.

Večer je teplý. Vzduch vonný.

Noc vystupuje z kraje za lesem na východě. Stanula nad zemí, ponurá, olbřímí . . . Oběma rukama stáhla s výše dolů černou záclonu . . . těžkou, chladnou . . . A pak, ukryta v mraku, se dlouho a vítězně pochichtává . . .

„Tak, děťátka, tak!“ pobízí Jankel Prašivec koně k běhu; letíme dále do tmy noci.

Nyní jedeme na jih. Oči si zvykají na temnotu, a proto stále lépe vidíme kraj. Myslím na různé věci: na hranici, na kolegy, na Lorda, na Krysu i Kometu. Přemýšlím o čezvyčajce i Dopru. Vzpomínám na Lenu, na Kládu i na Felu. Počítám, v kolika partách jsem již pracoval: u Josefa, u Lorda, Mamuta, pak u Jurlina, mezi divokými, a nyní se Sášou . . .

Hledím na severozápad. Velká Medvědice, obrovitá, jiskřivá, se rozložila ze široka na nebi. Vsunuji ruku do kapsy a laskám dlaní ocel revolveru.

Obracím se k jihu. Jedeme po úzkých polních cestách. Pojednou Prašivec vjíždí na louku a letíme napříč přes ni. Koně běží tryskem vpřed, ale forman je pobízí ještě k větší-

mu letu. Vjíždíme do jakési říčky. Voda cáká daleko na strany. Vůz je ponořen do vody až po osu. Pak, lámající keře, vyjíždíme na otevřené prostranství polí.

Vůz se potácí vpravo i vlevo. Skáče nahoru i dolů. Chvilími se mi zdá, že se převrátíme, ale Prašivec je mistrem jízdy, a proto jedeme dále se stejnou prudkostí.

„Tak, děťátka, tak!“

A děťátka letí jako bouře, drtí keře a vyhazují kopyty zemi do výše. Po chvíli se obracíme na východ. Tu a tam blíkají světla v oknech domů. Několikrát projíždíme vesnicí. Vítá nás vzteklé vyty psů, vybíhajících proti nám, ale ihned odskakují na strany a zmlkají.

Chce se mi zpívat, ale zdržuji v sobě tu touhu. Prsa mi rozvírá nadšení a touha po činu. Jsem jako opilý.

Pozdě v noci přijíždíme k tiché usedlosti daleko od Volmy. Jest obklopena na třech stranách křídly lesa. Na čtvrté straně ji zakrývá rozlehlý sad. Vůz vjíždí na prostorný dvůr a zastavuje nedaleko domu. Jsme na místě. Vystupujeme.

Blíží se k nám přes dvůr muž s velkou lucernou v ruce. Vítá stiskem dlaně Sášu.

Je temný večer. Já, Sáša a Živica jdeme zvolna přes velký sad. Prodlíráme se hustým malinovým porostem. Na jednom místě se Sáša zastavuje. Otvírá dvířka sklepu, dokonale ukrytá, a nsvítě lampičkou, sestupuje po kolmo postaveném žebříku dolů. Jdu za ním. Poslední jde Živica. Dvířka za sebou zavírá. Jsme v malém sklepě. Jeho stěny jsou pokryty tlustými trámy a fošnami. Sáša pověsil na hřeb ve stěně lampičku s velkým reflektorem, a ona nyní jasně osvětluje celý sklep.

Na jedné straně sklepu, na pevné dřevěné lavici, vidím několik plných pytlů. Na druhé lavici leží tři krosny. Sáša má zavěšenu přes rameno velkou koženou torbu. Sedá

si na lavici poblíže lampičky a vytahuje z torby tři revolvery. Jeden s dlouhou hlavní a dva obyčejné. Klade je na lavici a vytahuje několik desítek zásobníků. Pozorně prohlíží zbraň, pak nabíjí revolvery a zajišťuje je. Dává mi jeden a ptá se:

„Znáš ten systém?“

„Ovšem, znám!“

„Tak tu máš!“

Pak mi podává šest zásobníků.

Vytahuji z kapsy svůj revolver a ukazuji mu jej:

„Mám ještě jeden!“

„I ten nevadí,“ odpovídá Sáša, dáváje druhý revolver Živicovi.

Pak se obrací ke mně:

„Dej pozor, aby kapsa, v níž máš zásobníky, byla čistá. Nejlépe bude, dáš-li je do levé . . .“

Ukládáme si pohodlně zbraň i zásobníky a zkoušíme, jak svítí lampičky. Pak mi Sáša ukazuje na menší krosnu a praví:

„Ta je tvá, vezmeš si ji, až vylezeme ven.“

Zvolna vystupujeme po žebříku nahoru. Oblékám si na záda krosnu. Váží jistě čtyřicet liber. Sášova krosna je o mnoho těžší. A Živicova váží kolem sta liber.

Jsme v sadě. Jdeme zvolna kamsi do tmy. Na kraji sadu se zastavujeme. Sáša lehce zahvízdal. Po chvíli se vynořila ze tmy postava. Slyším hlas hospodáře:

„Všechno v pořádku . . . Jděte borem, pak po louce . . . Jistě se do rána nevrátíte?“

„Nepospícháme,“ praví Sáša a po chvíli dodává: „Nu, zůstaňte tu zdrávi!“

„Dej vám Pán Bůh štěstí!“ odpovídá hospodář.

Sáša jde kupředu, za ním jde Živica a já uzavírám pochod. Jdeme po mezích, abychom nezanechali stop v otevřeném poli. Po čtvrt hodině vstupujeme do starého boru. Nad hlavami nám šelestí temný šumot stromů. Páchne to

zde plísni a vlhkostí. Nohy došlapují bez hluku na hustý mech. Je stále temněji.

Po půl hodině jsme došli na okraj boru. Před námi se táhne rozlehlá louka. Vidím jenom její okraj, neboť další její část je skryta v temnotě.

Znovu pochod. Jdeme přímo, zvolna, blízko jeden od druhého. Začíná rašelinistič. Jdeme ještě pomaleji. Tu i tam vidím lesklé kaluže. Shlížejí se v nich hvězdy a jiskří mlhavě zdůly jako z hluboké propasti.

Vstupujeme na pole. Jdeme stále pomaleji. Z toho vycituji, že hranice je blízko. Kdesi, daleko od nás, štěká pes. A zlostně vyje. Tisknu rukojeť revolveru a rozhlížím se na strany, ale nemohu nic v temnu rozeznat.

Pojednou se Živica zastavil. Zastavují se rovněž. A tak stojíme bez pohybu velmi dlouho.

Slyším odkudsi z boku tichý hluk. Pak rozeznávám kroky jdoucích lidí. Pozorně se dívám tím směrem, ale nic nevidím. Černá Živicova postava na temném pozadí nebe vypadá jako peň stromu. Sášu vůbec nevidím. A kroky se k nám blíží stále více. Slyším tiché zakašlání. Někdo si odplivuje. Držím připraveny revolvery a dívám se, že necouváme, ani že nejdeme dále, abychom se vyhnuli pohraničním strážím.

Kroky se blíží stále více. Zdá se mi, že jsou již skoro u nás. Pojednou hluk kročejů ustal a slyším jasně hlas, který mluví rusky, s velkoruským přízvukem:

„Jako by něco zaplesalo . . .“

Po několika vteřinách odpovídá chraptivý, hluboký bas:

„To tobě v hlavě . . .“

Znovu zaznívají kroky, dlouho, těžce. Zdá se mi, že se nyní setkáme s lidmi jdoucími proti nám. Je to přelud. Kroky se vzdalují, a po několika minutách nás obklopuje úplná tiš. V té chvíli se dává temná Živicova postava vpřed, a já jdu za ní . . .

Po několika krocích přecházíme hraniční stezku. Obcházíme bahnisko a jdeme kolem malého jezírka. Blížíme se k dlouhému pásu keřů — a přicházíme na pevnou zemi.

A pes štěká dále.

Jdeme dlouho po svahu návrší. Jsme na jeho vrcholku. Vidím zprava na úpatí návrší dlouhý pruh světla. Je tam ves. A odtamtud zaznívá štěkot psa.

Pojednou slyšíme v temnotě před sebou hrkot kol. Zní rozjařené hlasy. Pak následuje hlasitý výbuch smíchu.

„No-o! . . .“ zaznívá táhlé volání.

A kdesi od vsi letí písnička:

*Noc je černá,
bojím já se,
doprovod mě,
dívko věrná!*

Jdeme dolů po svahu návrší. Nespěcháme. Jdeme kolem velkého balvanu a po písčité půdě mezi hustými keři jalovce. Píseň zní dále:

*Provázela,
na kraj sěla,
zachvěla se,
žalem celá!*

Nyní jdeme již dosti rychle. Míjíme pole, louky, úvozy. Podle hvězd pozorují směr naší cesty. Spěcháme skoro přímo na východ. Míříme po jakési cestě k velkému lesu. Cítím ve vzduchu vůni smoly.

Jsme již na cestě pět hodin, ale nikdo z nás neřekl ani slova. Jdeme rovným, širokým krokem, došlapujeme lehce a tiše. Jsem jist, že nám nikdo nevstoupí do cesty. A stane-li se tak, pak to bude pro něho zlé! Chápu beze slov i bez nějaké úmluvy, že se nikdy za živa nevzdáme. Rozumím

a chápu ještě jednu věc: že žádný z nás neopustí ve chvíli nebezpečí raněného druhu . . .

Po celou cestu mi zpívá cosi v duši. Naplňuje mě velká radost, že jdu se silnými, obratnými a po celé hranici proslulými fachmany, jimž lze vždy a ve všem důvěřovat . . .

Po dvou dalších hodinách cesty se blížíme k jakési usedlosti. Cítím ve vzduchu vůni kouře.

Zastavujeme se. Dlouho stojíme nehybně na místě. Pojednou zaznělo přede mnou ze tmy táhlé vytí vlka. Připravil jsem zbraň, ale po chvíli jsem pochopil, že to vyje Živica. Hlas ten stoupal, klesal, zněl divoce, pochmurně. „Hrome!“ zaklel jsem tiše. Kdybych nebyl při tom, nikdy bych nevěřil, že je to lidský hlas.

Vytí zmlklo. Všechno kolem nás zalehla tiš. Tak uplynulo několik minut; pak jsme zaslechli dva hvizdy: tiché, krátké — a po nich silný, dlouhý. Opakovalo se to třikrát. Pustili jsme se dále.

Po chvíli slyším v temnotě tiché kroky. Proti nám někdo jde. Sáša se ptá:

„Jak je?“

„V pořádku!“

Jdeme dále. Za několik minut vstupujeme do malé jizby. Okna jsou zakryta temnými, hustými záclonami. U stropu svítí lampa, zavěšená na drátě. Vidím malého, silného muže. Tvář má takřka vytesánu z kamene — šedivou, bezbarvou. Velká hlava je zarostlá čupřinou hustých vlasů. Oči hledí pronikavě a nedůvěřivě. Mluví málo a nerad.

Shazujeme krosny. Jezevec (takovou měl přezdívku), Sáša a Živica vytahují z krosen zboží a kladou je na stůl. Sacherin.

„Kolik?“ ptá se Jezevec.

„Dvě stě liber,“ odpovídá Sáša.

Jezevec vytahuje z truhly, stojící v koutě pokoje, velký, silný pytel a klade do něho zboží. Živica si hází bez velké

námahy tu tíží na plece a zároveň s Jezevcem odchází z jizby. Zůstali jsme se Sášou. Sáša vytahuje z kapsy krabičku cigaret. Nabízí mi, a sám si zapaluje. Oba mlčíme. Za čtvrt hodiny se vracejí Živica i Jezevec.

„Zůstaneš přes den?“ ptá se Jezevec.

„V lese,“ odpovídá Sáša.

„Nebudete jíst?“

„Vezmeme si to s sebou. Přines jídlo!“

Jezevec odchází a za několik minut se vrací, nesa bochníček černého chleba a velký kus slaniny. Živica dává jídlo do prázdné krosny. Sáša vytáhl z kapsy láhev kořalky. Kývl na hospodáře a řekl:

„Tu máš.“ Upil trochu, pak otřel hrdlo láhve dlaní a podal ji hospodáři, který se napil a podal láhev Živicovi — a ten pak mně. Pak jsme dolili kořalku vodou a pili jsme po druhé — „na zdar“!

Za chvíli jsme vyšli z domu a zamířili jsme k lesu.

Když se začínalo rozednívat, byli jsme ve velkém, hustém lese. Ležíme pod ohromným dubem. Sáša krájel nožem slaninu i chléb. Dali jsme se do jídla. Pak jsme si zapálili cigarety.

„On bydlí sám?“ zeptal jsem se Sáši, mysle na Jezevce.

„Žena mu utekla . . . Zdivočel,“ odpověděl kolega. Když jsme dokouřili, řekl mi Sáša:

„Za tři hodiny mne probud'! Budeš-li ospalý, probud' mne dřív!“

Oba druzi si lehli a já jsem seděl, opřen o peň stromu, s připraveným revolverem v hrsti.

Rozhlížel jsem se po lese, patřil jsem na spící podlouníky, na hodinky i na krásný revolver.

Bylo mi velmi příjemně, protože jsem bděl nad spánkem proslavených podlouníků, kteří mi bez výhrady věřili. Pochopil jsem, že mi Sáša dal první hlídku proto, že jest nejlehčí.

Hledím na ručičky hodinek, zvolna se pohybující, a přemýšlím o mnoha věcech . . . Pak jsem se zadíval na Sášovu tvář. Na jeho čele se ukazuje hluboká, kořmá vráska. Zdá se mu něco zlého!

„Nic, nic . . . Spí klidně!“ říkám tiše a vřele.

A les šumí kolem. Šumí vesele, hlasitě, radostně . . . Vítá východ slunce . . .

3

Byla polovina října. Noci byly delší a temné. Jeseň ovládla hranici i pohraničí. Vystlala je žlutými koberci listí.

Přenesli jsme přes hranici již devětkrát zboží. Několikrát se nám podařilo za jednu noc zboží k přechovávači donést a do rána se vrátit. Nosíme stále sacharin, který jsme přivezli s sebou. Zboží zbývalo již nemnoho. Po skončení toho sladkého zaměstnání začneme asi nosit jiné zboží. Nebo je možné, že Sáša udělá přestávku. Neptám se ho na to. Velmi jsme se spolu sblížili. Často se dorozumíváme beze slov, jedním pohybem, jedním pohledem.

Tři dni jsme nešli na cestu. Stále pršelo. Dešť rozmočil půdu. Vytvořil mnoho nových jezer, a malé pramínky se změnily v prudké potoky. Včera v noci dešť ustal a vyčasilo se. Celou noc i celý den vál vítr od západu.

Po obědě vyšel Sáša z domu. Viděl jsem oknem, jak šel k lesu. Neuplynuly ani dvě hodiny, když se vrátil a řekl nám:

„Dnes půjdeme . . . Je třeba to ukončit . . .“

Živica přikývl a hrál se mnou dále v karty. Hráli jsme beze zájmu.

Po třech cestách přes hranice dal mi Sáša pětasedmdesát dolarů.

„To je tvůj díl,“ řekl krátce.

Po následujících třech cestách mi dal sto dolarů. Asi proto, že jsem si nebral čtyřiceti, nýbrž padesátiliberní

krosny. Když jsme se vrátili z poslední cesty, dal mi znovu sto dolarů. Mám nyní dvě stě pětasedmdesát dolarů. Zeptal jsem se Sási, budu-li něco platit přechovavači za pobyt u něho. On řekl:

„To není tvá věc! To obstarávám já!“

Vyšli jsme na cestu, když nastal soumrak. Vítr se změnil a vál od východu. Nebe prokouklo z mraků. Konečně jsme dorazili k lesu. Tam se šlo lépe, ale bylo tam temno. Měsíční paprsky se sotva prodíraly tu i tam mezi haluzemi stromů.

Skoro vždy jdeme přes hranice jinou cestou. Směr je ovšem týž, jenomže jdeme obyčejně tak, abychom hranici i přilehlé pohraničí přecházeli vždy na jiném místě. Jenom dále od hranice jdeme po stejných pěšinách. Tam je bezpečněji.

Dnes od samého počátku ztěžovalo všechno naši cestu. Sáša to předvídal, a proto jsme vyrazili tak brzy. Nohy se brodí v blátě, místy skoro po kolena. Tam, kde před několika dny byly kaluže, jsou dnes jezera, a kde byly praménky, hučí dnes potoky, a kde byly potoky, jsou řeky. Ostrý, chladný vítr šlehá do očí.

Nejhorší je — Lysoun. Svítí jiskřivě, pronikavě, jako by se spojil se zelenými. Rozlévá na nás povodeň paprsků — a jsme zřetelní na značnou vzdálenost.

Dlouho stojíme na okraji lesa. Před námi jest rozlehlé, otevřené prostranství, kde uprostřed probíhá hranice. Vstupujeme na bahniska. Skáčeme s ostrůvku na ostrůvek a zvolna postupujeme vpřed.

Jsem skoro do pasu promáčen a zablácen, ale je mi horko — pohyb zahřívá! Konečně jsme přešli hranici a spěcháme dále. Pojednou Sáša přidává do kroku a jde stále rychleji. To mě udivuje, ale nerozhlížeje se kolem sebe, spěchám za Živicou. Pojednou třesklí zezadu výstřel z karabiny. Zdá se mi, že z velké dálky.

Kolem nás stále hustěji bzučí kulky. Ohlídím se a vidím asi dvě stě kroků od nás běžící lidi. Je jich více než deset. Jsou rozestouplí do široké rojnice. „Kde se jich tu tolik našlo?“ myslím a pospíchám za druhy.

Chvíle je zlá. Couvnout nelze. A k nejbližšímu lesu na východě máme více než pět kilometrů. Jsou zde sice na blízkou lesíky a křoviny, ale ty nás před pronasledovateli neukryjí.

Sáša se obrací na jihovýchod. Skoro běžíme. Stále hřmí výstřely. Na štěstí nikoho nezasahují. Doběhli jsme k hustým křovinám. Zastavujeme se. Sáša nám rozkazuje:

„Pusťte je blízko! A pak palte!“

Čekáme, klečíc ukryti v hustých porostech. Máme připraveny revolvery i zásobníky. Pronasledovatelé jsou stále blíže. Jasně vidím šedé postavy, blížící se rychle k nám. Cípy dlouhých plášťů mají zastrčeny za opasky, aby jim nevadily při běhu. V měsíčních paprscích se blyští zbraně.

Slyším pronikavý hlas:

„Pravé křídlo více vpřed!“

„Chtějí nás zahnat na bahniska!“ uvažuji a hledím před sebe. Již jsou blízko. Asi padesát kroků od nás.

„Proč Sáša nestřelí?“

Hledím na něho a vidím, že má o loket levé ruky opřen revolver . . . Cílí vpravo. Hledím na Živicu. Cílí doprostřed řady útočníků. Proto mířím na jednoho vojáka na levém křídle. Zdá se mi, že šedý řetěz ozbrojených lidí pluje kupředu v moři měsíčních paprsků.

Pojednou zprava zazněl výstřel ze Sášova revolveru.

Míře pozorně na lidi, běžící k nám, začínám střílet. Vystřelil jsem deset nábojů a zasunuji do revolveru nový zásobník. Sáša a Živica pálí bez přestávky. Řetěz útočníků se láme a zastavuje. Zpovzdálí zní rozkaz: „K zemi!“

Šedé postavy mizí. Hřmí výstřely z karabin. Ale my mezitím probíháme na druhou stranu porostu a vstupujeme na

bahniska. Jdeme po houpajících se chuchvalcích mechu. A zezadu hřmí hustá palba.

Jako přeludy, krok za krokem, zvolna, jdeme vpřed v mlžném moři měsíčních paprsků. Hukot výstřelů se stále vzdaluje.

„Nyní za námi nepůjdou! Přesvědčili se, že to není zvěř, jež by se dala snadno ulovit!“

Brodíme se dále. Mechy se boří pod nohama. A zpod chodidel vytryskuje voda. Zvětšujeme mezi sebou vzdálenost, abychom neprobořili pružnou pokrývku z mechu a vodních porostů na řídkém blátě.

Za dvě hodiny jsme došli na pevnou půdu. Nedaleko stojí černá stěna lesa. Sáša, blýskaje očima, ukazuje rukou na bahna, kudy jsme přešli:

„Ať to zkusí!“

Jdeme dále a zakrátko se noříme do tajemné tmy lesa.

„Zde nás nezadrží ani sám ďábel!“

Přešli jsme již dvanáctkrát přes hranice. Včera mi dal Sáša za poslední tři cesty sto padesát dolarů. Je to velmi mnoho, ale nesl jsem sedmdesátiliberní krosny. Mám nyní čtyři sta pětadvacet dolarů . . . Celý kapitál, vydělaný bez „legrandy“.

Uvědomuji si, že za rok a tři měsíce pobytu v pohraničí jsem tělesně velmi zesílil. Nyní snadněji nesu sedmdesátiliberní krosnu, nežli dříve třicetiliberní. A nejobtížnější cesty překonávám tak snadno, jako by to byly obyčejné procházky.

Když jsme se vraceli naposled přes hranice, vedl nás Sáša po úplně nové, okružní cestě. Vyhýbáme se nyní zdaleka místu, kde jsme se utkali se zelenými. Jdeme několik kilometrů cesty dále, ale kraj je tu příhodnější. Nejsou tam bahna a kolem dokola jsou velké lesy. A hle, při návratu domů jsme spatřili v lese nedaleko hranice strážníci. Sáša se k ní příkradl. Šli jsme za ním. Zbraně jsme měli připraveny.

Sáša se zastavil u osvětleného okna. Stanul jsem za ním. Spatřil jsem velkou jizbu. Byla v ní pryčna a na ní leželo několik rudoarmějců. Najisto spali. U okna stál stůl, a na něm ležely nějaké listiny a svítila tam velká lampa.

Uprostřed jizby stál vysoký, štíhlý rudoarmějec, a obrácen k několika vojákům, sedícím na lavicích u stěn, cosi jim vypravoval, pohybuje živě rukama. Vidíme veselé tváře a blyskotavé a zvědavé oči. Pojednou zaznívá veselý výbuch smíchu.

Spatřil jsem, že Šáša zvedá revolver. V první chvíli jsem myslil, že chce střelit oknem na vojáky, ale zakrátko jsem postřehl, že míří na lampu.

Rudoarmějec vypravuje dále; křiví tvář, zvedá obočí, rozvírá paže. Pak dělá krok vpřed a mluví tak hlasitě, že k mým uším zaletují jednotlivá slova.

Následuje nový, ještě mocnější výbuch smíchu. V téže chvíli padá Šášův výstřel. Zaznívá hukot, třesk, řinkot skla — a jizba se ponořuje do tmy . . . Na chvíli zavládlo uvnitř úplné mlčení, pak se začínají ozývat ustrašené hlasy a výkřiky:

„Ký ďábel? . . . Který lump to rozbil lampu?“

Slyšíme uvnitř dupot nohou. Konečně zablyskla lampička.

„To někdo střelil zvenku!“ křičí kdosi v jizbě.

Zvolna couváme do lesa. Šáša se tiše směje. Vrátili jsme se šťastně do úkrytu. To byla naše poslední cesta se sacharinem. Odnesili jsme přes hranice celý náklad, který jsme přivezli s sebou z městečka. Šáša po poslední cestě přes hranice řekl:

„Nu, bratři, zítra jedeme do Ruběževič! Třeba se trochu pobavit, a pak vykonáme ještě jednu věc. Zima je nablízku.“

Jsme již třetí den v Ruběževičích. Zastavili jsme se u Šášova kolegy, který bydlí na kraji městečka. Šáša celé dny obstarává své věci. Několikrát jsem ho viděl v městečku

s nějakými židy. Jsou to kupci. Já i Živica čekáme v domě. Spíme, pijeme vodku, nebo hrajeme v karty.

Včera jsme se bavili celou noc. Stáňa, Sášaův známý, u něhož bydlíme, poslal dva malé bratříčky na noc k sousedce, aby úplně vyprázdnil dům. Věděl, jaká to bude zábava . . .

Překvapil mě neočekávaný příjezd Tondy, harmonikáře z Rakova. Přivezl ho Jankel Prašivec. Ve dne přinesli Stáňa i Sáša mnoho balíčků. Stáňův byt byl dosti rozlehlý, ale zanedbaný. Já a Živica jsme jej dali trochu do pořádku. V kuchyni jsme otvírali balíčky, přinesené z města, a rozložili jsme je po stole a po policích. Bylo to mnoho výborných věcí. Koňak, likéry a vodku jsme dali do škopku.

Harmonikář Tonda seděl v druhé části bytu a tiše si přehrával na harmonice různé kousky.

O sedmé večer přišel Stáňa se třemi dívkami. Seznámil nás s nimi.

„Jula.“

„Kazimíra.“

„Hedvika.“

Říkaly svá jména a postupně se s námi vítaly. S počátku byly velmi upjaté, ale zakrátko je rozehřály Stáňovy žerty, Tondova hudba a očekávání veselé zábavy.

Posadili jsme děvčata ke stolu a začali jsme je častovat čajem a pečivem. Chtěl jsem jim dát do čaje koňak. Neodporovaly.

Jula je hezká světlovláska. Má milý úsměv a často se směje. Kazimíra je bruneta. Má krásné tmavé oči a protáhlou tvář. Chová se vážně a směje se jenom koutky úst. Hedvika má bujně rudé vlasy a sněžnou pleť. Při úsměvu, velmi veselém, ukazuje hezké zuby. Má pěkné nohy, a proto nosí velmi krátkou sukni. Všechny jsou mladé; najisto není žádná starší dvaceti let.

Asi po hodině přichází Sáša. Vesele se vítá s děvčaty

a s Tondou. Rozmluva oživila. Stáňa stále žertuje. Děvčata vyprskují každou chvíli do smíchu. Chceme je opít, ale nechtějí. Musíme je přemlouvat k vypití každého kalíšku.

Po hodině nálada stoupá. Děvčatům blýskají oči a planou tváře. I my jsme opilí. Tonda hraje na harmoniku. Děvčata sedí u stolu vedle sebe. Chceme je od sebe rozdělit. Sáša vstává s místa a jde ke Kazimíře, která je z nás nejstřízlivější. Rychle ji bere za ruce a dříve než se děvče vzpamatovalo, nese ji a usazuje ji vedle sebe na druhé straně stolu. Jula tleská a volá:

„To je pěkné!“

„Když pěkné, tak pěkné!“ praví Živica. Přistupuje k Jule a zvedá děvče i s křeslem. Děvče piští. Všichni se smějí. Živica přenesl Julu kolem pokoje a posadil ji i s křeslem vedle sebe. Já si sedám vedle Hedviky, která mě přitahuje svými hezkýma nohama, bílou pletí a rudými vlasy.

„Hleďme, jak se rozdělili!“ praví Stáňa. „Do párů. A já zbyl jako kůl v plotě . . .“

Sáša se k němu obrací:

„Jdi si pro Esterku! Jistě se již vrátila z Baranovič . . . Řekni, že ji volám. Ať vezme kytaru . . . Rychle!“

Stáňa vyběhl ze světnice bez čapky . . .

A my dále častujeme děvčata líkérem a višňovkou. Již jsou opilá. Živě mávají rukama. Často vybuchují do smíchu. Následuje Živicu, posadil jsem si Hedviku na kolena. Neodporuje; naopak, objímá mě paží kolem krku. Kolébáme se podle taktu valčíku.

Za čtvrt hodiny se vrací Stáňa.

„Tady je,“ křičí od prahu. „Překrásná, přesličná Esterka ve vlastní osobě!“

Do pokoje vstupuje rychlým krokem štíhlá dívčina střední postavy, židovka. Vytahuje zpod pláště kytaru, klade ji na křeslo a volá zvučným hlasem:

„Veselou zábavu!“

„To si vyprošujeme!“ odpovídá Sáša. „Sedni si sem!“ ukazuje na volné místo u stolu.

Esterka má na sobě velmi krátké červené šaty. Tvář má nehezkou, ale její postava je velmi krásná. Má černé, krátce přistřižené vlasy, velké smyslné rty a okouzlující oči. Staňa ji začíná spěšně opíjet višňovkou. Dívčina jí a pije, neostýchá se, ba sama vesele žertuje.

„Ale, ale, Esterka má ručky jako cukrátka!“ praví Staňa.

„Má i nožky jako cukrátka!“ odpovídá Esterka a klade nohu na stůl.

To vzbudilo mocný výbuch smíchu. Staňa nechce zůstat bez odpovědi a proto klade i on nohu na stůl. „Podíváme se, či jsou nejhezčí! . . . Nechť nám je slečny ukáží!“

A slečny se vesele smějí.

Pak Esterka běží doprostřed pokoje. V rukou má kytaru. Chvilí lehce brnká a zkouší různé akordy; za chvíli zpívá:

*Pohleďte na mne, ach, frajeři,
na mé střevíčky hadí a ještěří,
viďte, že sličné a drobné je mám?
Zezadu nožka je štíhlá a vábivá,
zpředu mám ústa a ňadra tak svádívá,
pohybem púvabným kynu, hle, vám!*

Zpěvačka cupitá po špičkách, kloní se vzad a vpřed — točí se na místě. Hledíme všichni na ni mlčky a ona púvabně krouží po pokoji, doplňujíc píseň mimikou tváře a výmluvnými pohyby těla. Končí píseň:

*Lysounek našemu laskání nevadí,
když o nás nezbedným paprskem zavadí.
Naším snem je tichá noc!
Ale když skončíme zábavu,
jedeme na novou výpravu,
pahlíčů má každý moc!*

Esterka udeřila kotníky prstů do strun a s výkřikem: „Ach“! se roztočila na místě tak prudce, že jí sukně vylétla nahoru. Děvčata se rozesmála. A my tleskáme.

A pijeme dále. Nikdo se neostýchá. Esterka pleská Stanislava po tváři, poněvadž chce s ní stáhnout šaty. Ne ze studu, ale zdá se jí, že je na to ještě brzy. Já objímám Hedviku. Zakrátko zmizel Živica s Julou ve vedleším pokoji. Po chvíli se vracejí. Jula má zrudlou tvář a pomačkanou sukni. Esterka se směje a křičí, sedíc Stáňovi na kolenou:

„Slečně Jule na zdraví!“

„I na vaše!“ odpovídá dívčina.

Zábava pokračuje. Je již po půlnoci. Děvčata jsou opilá. Strhli jsme s nich šaty. V jedné chvíli Esterka křičí:

„Víte co? Uděláme závody, která z nás má nejhezčí nohy!“

Vyskakuje na stůl. Je přesvědčena, že zvítězí. Neostýchá se a od počátku hraje v naší zábavě prim.

„Výborně!“ křičí Stáňa. „Začněme!“

Stavíme dívčiny, lehce se vzpírající, na stůl. Prohlížíme si jejich nohy. A zvítězila třemi hlasy — Hedvika. Jeden hlas od Stáni dostala Esterka. Dělá smutnou tvář, ale pak znovu zpívá a tančí.

Nedlouho před koncem zábavy vytáhl Sáša z kapsy kazajky velkou peněženku a dává děvčatům peníze: Každé sto dolarů. Esterka zasunuje bankovky za punčochu a říká:

„To je za zábavu a za přátelství, a co za písně? . . .“

Sáša jí hází dvacet dolarů.

„A za tanec?“

Sáša dává ještě dvacet dolarů.

„A za závody?“

„Ty vyhrála Hedvika,“ praví Sáša a dává dvacet dolarů Hedvice.

Harmonikář Tonda dostal rovněž dvacet dolarů.

Zábava skončila k ránu, kdy všechna děvčata byla již úplně opilá.

Dnes přišli k Sášovi dva kupci. Jeden z nich byl známý boháč Juda. Dlouho o čemsi rozmlouvali. Sáša psal na proužek papíru názvy zboží, množství i cenu. Dlouho smlouvali. Pak odešli společně do města. Sáša se vrátil pozdě večer a řekl nám:

„Tak, chlupci, všechno je skončeno! Zítř se vracíme! Třeba orat, neboť je zima před nosem!“

Živica zamnul vesele mocné dlaně. Naplnila mě radost. Bude prácička!

4

Dešť šumí, crčí, leje. Noc je černá jako smola. Vůz je naplněn až do vrchu barvami a kožemi na podešve. Pokryli jsme vůz plachtou a ovázali jej silnými lany. I kdyby se převrátil, nic nevypadne. Kola jsme omotali tenčími, prosmolenými provazy. To je dobré z několika důvodů: při jízdě je méně hluku, kola vozu se nezařezávají příliš hluboko do rozměklé půdy a neskluzují po svazích a po mokré trávě.

Všechno je hotovo. Velký, silný, černý kůň vyráží na cestu. Živica drží v rukou opratě a řídí koně. Sáša sedí vedle něho. Já jsem si sedl vzadu. Jedeme zvolna vpřed. Nic v temnotě nevidím.

Po hodině zastavuje Živica koně. Já i Sáša slézáme s vozu. Sáša nám prikazuje, abychom čekali, a sám jde vpřed. Za čtvrt hodiny se vrací.

„Tak kupředu, ale pomalu!“

Nyní já i Sáša jdeme vpřed a vůz jede tiše za námi. Máme připraveny revolvery a lampičky. Cítím pudově, že hranice je již blízko, ale nevím, kdy jsme ji minuli.

Jedeme mimo cesty. Neděláme skoro žádný hluk. Možná, že jsou nablízku zelení, ale nemohou nás ani slyšet, ani

vidět. Jdu a přemýšlím o tom, co mi dnes řekl Sáša: „Bratře, teď začínáme práci! Než napadne bílá stezka, vyděláš si několik tisíc dolarů. Pak odjedeme do Vilna. A tam se usadíš; zde bys zahynul . . . Dříve nebo později!“

Cesta trvá velmi dlouho. Dešť bije stále silněji. Dlouho kroužíme ve tmě, dlouho míváme různé překážky v krajině. Konečně vyjíždíme na nějakou cestu. A nyní spěcháme rychleji vpřed. Vůz jede tiše za námi. Chvillemi se kuň dotýká hlavou mého krku; tehdy cítím na šiji jeho teplý dech.

Pak Sáša zastavuje koně. Sedáme na vůz a dosti rychle jedeme vpřed. Po obou stranách cesty stojí temný les. Vůz poskakuje po kořenech stromů. Do tváře mě pleská mokré listí haluzí a ostré jehličí jedlí. Po celý ten čas mám připravenou lampičku i revolver. Je možné, že po cestě někoho potkáme.

Na jednom místě zatáčíme s cesty do lesa. Tam stahujeme s kol provazy . . . Nesmíme nechat po sobě stopu . . .

A nyní jezdíme po různých cestách. Vracíme se zpět; ničíme po sobě stopu.

O třetí hodině noční jsme na místě. Zboží odnášíme do stáje. Jezevec je odveze zítra do další skryše u Minska. Pak Živica a Jezevec odvádějí koně do stáje, a já a Sáša jdeme do chalupy.

V peci plane velký oheň. Snímáme se sebe mokré oděvy a rozvěšujeme je na provazech kolem horké peci. Když přišel Živica, začal si rovněž sušit šaty. Jezevec nám opéká slaninu.

Pijeme kořalku a jíme horké škvarky. Všechno nám chutná: i černý chléb, i slanina.

K ránu dešť ustává. Jezevec zapřahá koně. Nakládá se Živicovou pomocí zboží na vůz a jede k další podlounnické skryši. Zboží přikryl nahoře senem.

„Nechytnou ho po cestě?“ ptám se Sášy.

„Jeho? Jeho ani ďábel nezadrží! Pojede po takových stezkách, že nepotká živé duše. A když potká, pak má ode mne výborný revolver. Bude střílet do poslední chvíle. To je, bratře, skvělý chlap!“

Vlezli jsme na pec. Je tu velmi horko. Postupně se střídáme v hlídkách.

O třetí hodině odpolední se Jezevec vrací. Přivezl několik velkých pytlů se štětinami. To zboží povezeme nazpět. Nebude nám překážet, neboť jest lehké a výdělek bude ještě větší.

Večer jsme je naložili na vůz a vyrážíme na cestu. Jedeme rychle. Kůň se dává do prudkého běhu, ale Živica ho zadržuje. Po třech hodinách cesty se zastavujeme. Znovu omotáváme kola provazy — a pak zvolna jedeme dále. Začíná pršet. Duje východní vítr. To nám pomáhá udržovat potřebný směr na bezcestích. Se vši opatrností přejíždíme hranici a o jedné hodině v noci se vracíme do úkrytu na polské straně.

Převezli jsme přes hranice tři vozy zboží. Dostal jsem od Sáši dvě stě čtyřicet dolarů. Mám nyní šest set šedesát dolarů. A Sáša mi řekl, že dostanu ještě něco, ale to že mi dá všechno později, až skončíme práci, neboť nyní lze zisk těžko spočítat. Ještě nikdy jsem tolik nevydělal!

Když jsme se vraceli naposled přes hranici, přihodila se nám věc, která dīv neskončila krvavě. Chtěli jsme se vrátit dříve domů. Jeli jsme oklikou. Vezli jsme čtyři velké pytle štětin.

Na jednom místě jsme vjeli na louku. Daleko zleva bylo vidět ves. Nastával pomalu soumrak. Chýlilo se, k dešti. Cesta byla málo vyježděna a vůz skákal po hrudkách. Z dáli jsem viděl mostek přes říčku a u řeky vrby. Zdálo se mi, že na mostě jsou lidé. Když jsme se více přiblížili, spatřili jsme několik mužů, kteří stáli opřeni o zábradlí a hleděli směrem k nám.

„Tam někdo stojí!“ řekl jsem Sášovi.

Přikývl.

Přijeli jsme k mostu. Stálo tam sedm mužů. Tři byli v selských šatech, tři v městských — a jeden měl na sobě černý kožený kabát a čapku.

Živica popustil opratě a tiše hvizdl. Vůz se rozjel rychleji. Maje ruce v kapsách, svíral jsem v hrstích rukojeti revolverů. Ze široka jsem se rozkročil, abych měl lepší rovnováhu. Pohlédl jsem na Sášu. Po jeho rtech bloudil lehký úsměv; jednu ruku měl zasunutou do kapsy.

„Volněji!“ řekl Sáša Živicovi.

Živica zadržel trochu koně. Vjeli jsme na most.

„Hej, kdo jste? Odkud?“ zařval drzým hlasem muž v koženém kabátě, pokoušeje se chopit koně za uzdu.

„Eh, z Minska!“ řekl vesele a hlasitě Sáša.

„Z Minska? A kam jedete?“

„Kam? Hned vám to povím důkladně! Prrr!“

Živica zastavil koně a Sáša seskočil s vozu a přistoupil k muži v černém koženém kabátě. Chvíli mu hleděl do tváře a pak pravil:

„Vaše huba, soudruhu, je mi velmi podezřelá! Jakým právem zastavujete lidi po cestách?“

„Jak to, jakým právem?“

„Ano! Jakým právem? Ukažte dokumenty!“

„Jsem spolupracovníkem Pohraničního Oddílu!“

V té chvíli Sáša ustoupil o krok zpět a blýskl mu do očí hlavní revolveru, říkáje chladně a klidně:

„Pazoury vzhůru! Teď!“

Muž v koženém kabátě zbledl a zvedl paže. V té chvíli vytáhl jsem i já z kapsy dva revolvery, a stoje na voze, křikl jsem na lidi na mostě:

„Ruce vzhůru! Rychle!“

Všichni zvedají ruce nahoru. Živica jednou rukou drží otěže a v druhé má revolver. Usmívá se a patří zvědavě na

lidi stojící se vzpaženýma rukama. Sáša prohlíží agenta. Vytahuje mu z kapsy kabátu nabitý revolver.

„Hodí se,“ praví a zastrkuje revolver do pravé kapsy. Pak vytahuje z náprsní kapsy jeho pláště velkou peněženku; i tu si bere.

„Tu si prohlédneme později!“

Po prohlídce agenta obrací se k ostatním lidem na mostě:

„Kdo má ještě zbraň? Nu! . . .“

„My nic nemáme!“ ozývá se několik hlasů.

„Dejte si pozor! Najdu-li, pak kuli do hlavy! Má někdo zbraň?“

„Nemáme, soudruhu!“

Sáša se obrací k agentovi:

„Chtěl jsi vědět, kam jedeme? . . . Přes hranice . . . A chceš vědět, kdo jsme? . . . Jsme veselí chlapci. Tací, kteří hranice nepodplácejí a kteří takovým lumpům jako jsi ty, ruce nehladí! Nyní to víš . . . A vezeme štětiny! Chceš se podívat?“

„Soudruhu . . . já ne . . .“

„Já nejsem tvůj soudruh! Tvůj soudruh sedí v boudě!“

„Já nemyslí . . . Chtěl jsem . . .“

„ . . . nám sedřít kůži!“ dokončil Sáša a řekl: „Skoč do vody!“

Agent otálel. Sáša zvedl revolver a sražil obočí.

„Tak!“

Agent spěšně vylezl na zábradlí mostu a skočil do řeky. Rozlehl se hlasitý pleskot. Živica se smál.

„Hybaj do vody! Utopit blechy!“ rozkřikl se Sáša na ostatní lidi na mostě. „Rychle!“

Všichni počali spěšně vylézat na zábradlí mostu a skákat dolů. Každou chvíli zaznělo hlasité šplouchnutí vody.

„Koupou se! řekl Živica.

Sáša vyskočil na vúz. Kůň vyrazil vpřed.

„To je pro ně dobré. Alespoň trochu vychladnou!“ řekl Sáša. Přejeli jsme most a vjeli jsme na louku. Za námi zazněly výkřiky lidí, vylézajících z vody.

Nastal soumrak. Přemýšlel jsem o tom, co se stalo. Obdivuji Sášu . . . Nikdo by nejednal tak, jako on . . . Mohli jsme popohnat koně vpřed a lidé na mostě by nám musili ustoupit s cesty, ale později mohli na nás střílet zezadu. Mohli bychom na ně střílet hned, ale zbytečně bychom prolévali lidskou krev a dělali hluk. A hle, Sáša tomu dovedl uniknout jinak. Hledím na jeho klidnou, zamyšlenou tvář. Na jeho čele se ukazuje úzká, kolmá vráska.

„O čem přemýšlí?“

Blíží se polovina listopadu. Převezli jsme přes hranice sedm vozů zboží. Sáša mi dal ještě dvě stě čtyřicet dolarů. Mám již devět set pět dolarů.

Cítíme příchod zimy, a proto spěšně pracujeme.

Sáša chce koncem listopadu ukončit práci. Kupci nám dodají v nejbližších dnech z Ruběževič drahé zboží, na němž mnoho vyděláme. Osmělil je dosavadní úspěch naší práce.

Přede dvěma dny napadl první sníh, ale ihned zmizel. Černá stezka ještě trvá. Kéž by se ještě udržela! Ale po několika dnech se stala strašná věc, která zničila všechny naše záměry. Kéž bychom tu práci nezačínali! Vraceli jsme se z práce. Odevzdali jsme zboží Jezevcovi a vezli jsme nazpět několik pytlů ovčí vlny. Dojeli jsme šťastně k louce u hranice.

Bylo již po půlnoci. Nechali jsme trochu koně, aby si odpočinul, a pak jsme vyrazili vpřed. Vůz jel tiše po vlhké trávě. Sáša seskočil s vozu a šel kupředu. Chtěl jsem jít za ním, ale zastavil mě pokynem ruky. Zůstal jsem na voze.

Vidím, jak Sáša jde po louce, asi čtyřicet kroků před námi. Snažím se, abych ho neztratil s očí . . . Blíží se k tem-

nému pruhu hustých porostů poblíže hranice . . . Míjí je . . . Pojednou padá výstřel. Pak několik; jeden po druhém. Teprve potom zaznělo volání:

„Stůj! Stůj! Stůj!“

Rachotí revolverové výstřely. To střílí Sáša. Vidím, že couvá k nám. A z porostů stále blýskají ohně výstřelů z karabin.

Živica zastavil koně. Já střílím z revolveru směrem k porostům. Počítám vzdálenost na sto dvacet kroků. Vyhazuji prázdný zásobník. Nabíjím druhý a střílím dále. Palba z karabin ustává.

Pojednou slyším podivný, rozechvěný Živicův hlas:

„Podrž koně! Rychle!“

Chytám za oj a vidím, že Živica běží vpřed. Zahlédl jsem Sášu; leží na louce asi třicet kroků od nás. Nestřílí a nehýbe se.

Při palbě jsem ho ztratil s očí.

Pojednou se měsíc skrývá za mraky. Setmělo se. Nevidím Živicu ani Sášu, ba ani porost.

Znovu slyším hlasy:

„Stůj! Stůj! Stůj!“

Celý se chvějí. Co se to tam stalo? Kůň chce běžet vpřed, ale držím ho pevně. Po chvíli slyším spěšné kroky. Živica nese v náručí Sášu a běží k vozu. Položil ho na pytle vlny. Vyskakuje na vůz a říká mi naříkavým hlasem:

„Opatř ho . . . Aby to s ním netráslo!“

Chytá za oj a vrací koně zpět. Slyším kroky lidí, kteří k nám spěchají. Vytahuji z kapsy revolver a stojím na voze.

Měsíc vychází z mraků a jako reflektor osvětluje louku. Vidím asi čtyřicet kroků od nás čtyři vojáky. Pálím na ně z revolveru. Spěšně couvají. Živica popohnal koně. Div že jsem neupadl. A kleče na voze znovu střílím. V odpověď zazněly výstřely z pušek. Kule hvízdají. Střílím dříve . . . Měsíc se znovu skryl za mraky. Nevidím vojáky, kteří nás

pronásledují. Jsou daleko. Vůz letí prudce vpřed. Skláním se nad Sášou. Vidím bledou tvář a horečné oči

„Co je ti? Jak ti mohu pomoci?“ pravím zoufale.

Neodpovídá.

Stále couváme. Ještě že se měsíc skryl za mraky. Na pokraji malého háje se zastavujeme. Živica bere Sášu do náruči a klade ho na louku. Klečím u něho. Nevím, co bych měl dělat. Stále se ho ptám: „Jak ti mám pomoci?“

Neodpovídá.

Živica vyhazuje z vozu pytle s vlnou a spěšně přetíná nožem obal. Pak hází na vůz ohromné chuchvalce vlny. Chystá měkké lože pro Sášu. Vystlal vůz do poloviny a pokrýl vlnu plátnem z rozpáraných pytlů. Pak na ni položil raněného. Nohy, ruce i Sášova hlava visí bezvládně dolů. Pak Živica skočil na vůz a řekl mi temně:

„Dej na něho pozor!“

Vůz se rozjíždí. Jedeme zvolna stranou, podél hranice, která je asi tři kilometry od nás. Jedeme tiše po loukách i polích. Držím v rukou oba revolvéry.

Poklekl jsem vedle Sáši. Vidím, že otevřel víčka. Cosi říká. Skláním se nad něho.

„Vezmi sáček s krku . . . pod košilí . . .“

Spěšně rozpínám jeho kazajku, bluzu i košili. A snímám s krku kožený sáček. Je dosti veliký.

„Odevzdáš ho Fele . . . Vytáhni peněženku!“ šeptá Sáša.

Vytahuji z bočné kapsy jeho kazajky peněženku.

„Pět set dolarů pro tebe . . . pět set Živicovi . . . ostatní Fele . . .“

„Dobře,“ odpovídám.

„S kupci i s Jezevcem Živica . . . pověz mu . . . on to . . .“

„Nic ti nebude,“ pravím. „Ještě to všechno sám zařídíš . . .“

„Ne, se mnou je konec . . . Udělej, jak ti říkám!“

Umkl.

„Snad ti mohu nějak pomoci?“ ptám se ho.

„Nic . . . nechte práce . . . A ty odjed!“

Mlčí. Podkládám mu pod hlavu vlnu. Znovu mluví . . .
velmi tiše:

„Vláďo!“

„Tady jsem.“

„Podej mi revolver.“

Pohybuje prsty pravé ruky. Kladu mu do ní rukojeť revolveru. Tiskne ji. Nevím, co chce dělat.

Z mraků se vynořil měsíc.

Vidím jasně zapadlé Sášovy oči i jeho bledou tvář — a v ní výraz utrpení. Jeho čelo protíná hluboká, kolmá vráska. Do mých očí se tlačí slzy.

Pojednou se ukazuje na jeho bledé tváři podivný úsměv. Obracím se k Živicovi:

„Zastav koně! Umírá!“

„Co pravíš? Cholera!“ stenavě odpověděl Živica.

Skláníme se nad Sášou. On šeptá:

„Paš vlevo . . . Ještě . . . Ještě . . .“

Mlčíme.

„Chlapci vpřed! Bij naplno!“ řekl nahlas Sáša a zvrátil se na podestlanou vlnu. To byla jeho poslední slova.

Tak zhynul Sáša Veblin, král hranice. Zhynul na sovětském pohraničí, v polovině listopadu, v zlatém období, za měsíční noci, o druhé hodině po půlnoci. Svědkem jeho smrti jsem byl já a Živica. Kolem panovalo slavné ticho. Opustil sestru Felu i nás, celou duší sobě oddané přátele: mne a Živicu. Zanechal po sobě dobrou vzpomínku u všech chlapců v pohraničí.

Klečíme v pochmurném mlčení nad tělem drahého druha. Na ruce mi padají Živicovy slzy. To mě rozbolestňuje ještě více; on — a pláč! Skláním se nad Sášovým tělem. Pojednou vyskakuje Živica na nohy a říká s předstíraným úsměvem v tváři a s nepřítomnými očima:

„A . . . co my tak . . . stojíme? A? . . .“

Chytá za otěže a bezděčně je přitahuje k sobě, až kůň sedá na zadní nohy. Pak křičí nahlas:

„Ta-ak! Try-skem!“

Letíme prudce vpřed. Vůz temně hrčí po louce. Skáče po poli. A kůň stále divočeji se žene vpřed.

„Nu! Trysk!“ křičí Živica na celou hranici.

„K čertu, zbláznil ses?“

„E . . . he . . . he . . . hehe,“ řve Živica.

A kůň stále divočeji se žene vpřed. Je to podlouduňický kůň. Zná nás dobře. Ví, že se chováme podivně a že se stalo něčoneobyčejného. Snad se diví, že neslyší výstřely z karabin.

Živica pronikavě hvízdá na prsty. Já sedím na chuchvalcích ovčí vlny. Nevím, kde mám zbraň. Nemohu nic pochopit . . . Nad námi víří měsíc. Oči se zalévají slzami.

„E . . . he . . . he . . . hehe!“ řve strašným hlasem Živica na celou hranici.

„Proč to dělá?“ myslím a začínám se kousat do rtů.

Co se stalo ještě té noci? Nemohlo se státi více! Nic . . . Toto bylo to nejhorší!

Z boku zahřměly výstřely karabin. Čestné to salvy zelených Sášovi. Vůz skákal jako divý. Kůň letěl vpřed jako bouře. Měsíc tančil po celém nebi a noci stále znělo:

„E . . . he . . . he . . . hehe! Trysk!“

Nic více se nemohlo stát! Nic!

Ráno napadal sníh — a zůstal. Napadala bílá stezka. S námi je konec. Černé stezky již nepotřebujeme, neboť Sáši Veblina již není . . .

A právě proto roku 1923 nastala brzy zima . . .

5

Do Rakova jsem přišel hned, když nastal soumrak. Bočnými ulicemi a uličkami jsem se kradl k domu hodináře Mužanského. Petříka Filosa jsem našel doma. Nevím ani,

proč jsem šel hned k němu. Chlapec seděl u lůžka, na němž ležel Julek Potrhlík, a četl mu jakousi knížku.

„Kde je Krysa?“ zeptal jsem se ho.

„Nevím . . . Již dávno jsem ho neviděl. Chodí s divokými . . .“

„Kde je Lord?“

„Šel s partou. Ještě se nevrátil.“

„Co je ti?“ zeptal jsem se Julka, vida, že vypadá velmi špatně.

„Nachladil jsem se . . . Ale to nic není . . .“

Chlapec začal kašlat. Útok kašle byl dlouhý a úporný. Četl jsem v Petříkových očích nepokoj.

„Víš co?“ řekl jsem Petříkovi. „Uschoval bys mi peníze? Jak víš, chodím přes hranice . . . Chytnou mě tam, a peníze propadnou . . . Vy nyní nechodíte?“

„Ne . . . Peníze ti mohu uschovat.“

Spěšně vytahuji z kapsy balíček bankovek. Odpočítávám dvanáct set dolarů a dávám je Petříkovi.

„Ale to je mnoho.“

„Mnoho . . . Pracoval jsem též mnoho!“

Loučím se s chlapci a jdu ke dveřím. U dveří se zastavuji.

„A víte, že Sáši není?“

„Jak není . . . v městečku?“

„Ne . . . navždy ho není . . .“

Dělám ve vzduchu znamení kříže. Vidím udivené oči.

Vycházím na dvůr a hledím vzhůru. Měsíc visí nízko a nestoudně se směje . . . Jdu ulicemi směrem k Felinu domu. V oknech je temno. Klepu prudce na okno, jako tehdy . . . Slyším spěšné kroky . . .

„Kdo . . . je to?“

„Vladislav.“

„Jaký Vladislav?“

„Nu, Vláďa!“

„Aha!“

Zkrátka jsem ve světnici. Lampa svítí na stole. Fela hledí na mne udivenýma očima. Dlouho mlčím, a pak pravím:

„Dobry večer!“

„Dobry večer.“

Znovu mlčíme. Vsunuji ruku do kapsy a vytahuji pytlíček. Podávám ho Fele a pravím:

„To je od Sáši.“

Bere ho do ruky. Vytahuji peněženku a rovněž ji dávám Fele.

„I to je od Sáši . . . Z peněženky jsem vzal pět set dolarů pro sebe a pět set pro Živicu. On to rozkázal. A toto jsem měl odevzdat vám.“

„Co je v tom?“ pohybem hlavy ukazuje na pytlík.

„Nevím. Nedíval jsem se.“

Pojednou Felino čelo protíná hluboká vráska, taková, jako u bratra. Oči temnějí. Brvy se stahují.

„A kde je on?“

„Není ho.“

„Není?“

„Ano. Bolševici ho zabili poblíže hranice.“

Vypravuji jí krátce, ale přesně, jak Sáša zahynul. Poslouchá pozorně. Neptá se. Vidím bledou tvář . . . stále bledší . . . Jde ke křeslu a sedá si . . .

Dlouho mlčí. Hledím na ni a v mé duši je pusto. Zvedá hlavu. Ptám se:

„Mohu vám něčím pomoci?“

„Vy jste stíhán?“

„Ano.“

„Není třeba. Udělám všechno sama. Máte nějaký úkryt?“

„Mám.“

„Dobře. Pojedu hned k němu. Je tam Živica?“

„Ano.“

Jde do vedlejšího pokoje a začíná se oblékat. Po chvíli se vrací.

„Můžete odejít. Nechci vás zdržovat . . .“

„Na shledanou.“

„Na shledanou.“

Vycházím z domu. Dlouho se vleku ulicemi. Zvedl jsem límec kazajky. Nikdo mě nepozná . . .

Hledím vzhůru. Měsíc se směje . . .

Míjejí mě nečetní chodci. Jdu rychle ulicemi. Je zima. Zvedá se chladný východní vítr. Osuší mi slzy v očích . . .

Jdu ke Gintě. Musím něco dělat. Ale co? Opít se?

V saloně nejsou známí. U stropu svítí petrolejová lampa. Skoupě osvětluje velký pokoj. Prostřední stůl je prázdný. V koutě u malého stolku vidím čtyři podloudníky — nováčky.

Volám Gintu.

„Již dávno jsem vás neviděla, pane Vladislave,“ praví židovka.

„A co z toho?“

„Nic, co si přejete?“

„Sklenici šedé, okurky a uzenky.“

Piji sám. Nováčci si mne nevšímají. Nevím, proč tolik spěchám, vždyť nemám kam jít . . .

Vypil jsem ještě půl láhve vodky. Je mi tepleji, ale stále více smutno. Platím a vycházím na ulici. A znovu bloudím po městečku. Padá sníh. Drobné, bílé vločky krouží vesele ve vzduchu. Chce se mi spát. Již dávno jsem pořádně nespal. Jsem velmi unaven . . .

Pozdě v noci klepu na okna domu u Kališankových. Zuzka mi otevřela dveře. Tleská a příliš hlasitě vyjadřuje své nadšení:

„Aj, toť pan Vladislav! Konečně! Vítám vás! Vítám! Prosím vstupte!“

Usmívá se. Šilhavé oči si mě pozorně prohlížejí.

„Chcete něco sníst, vypít?“

„Dej mi vodku!“

„Hned tu bude. Hned. Všechno, co budete chtít! Sedněte si. Zde, pohodlněji.“

Znovu piji vodku. Zuzka se usmívá. Stále pobíhá po jizbě. Tu vstává, tu si sedá.

„Jste nějak smutný. Já mluvím a mluvím, a vy nic!“

„Zmrzl mi jazyk. Třeba jej rozehřát!“

Zuzka se hlasitě směje a pleská si tlustými dlaněmi po stehnech . . . Piji dále. Pak kouřím cigaretu za cigaretou. Žena úkosem hledí na mne.

„Nechcete si lehnout? S Toničkou? Cheche?“ otrásá se tichým smíchem.

Vidím, že má dva nosy a mnoho očí a že se stále otrásá jako guma, jako těsto. Jdu do vedlejšího pokoje. Za mnou, s lampou v ruce, podupává pantoflíčky Zuzka.

„Toničko, přivítej pěkně pana Vladislava!“

„Mámo, ty jsi hloupá!“ odpovídá rozespálá dívčina.

Svlékám se. Ach, tak dlouho jsem již nespal! Zuzka mi stahuje boty. Pak jsem se ponořil do měkkého, teplého lůžka . . .

„Tak vstávej!“ slyším ze spánku přísný hlas. Kdosi mnou třese za rameno.

Otvírám oči. Oslepuje mě pruh světla z kapesní lampičky. Po chvíli vidím v pokoji několik policistů. Mají v rukou revolvery.

Ihned jsem procitl . . . Zbraň mám v kapse kazajky. A kde je kazajka?

„Jaké jméno a příjmení?“ ptá se mne služebně tyž hlas, který mě probudil.

„Antonín Piotrovski.“

Zuzka se chichotá.

„Aj, pan Vlád'a je pěkný filuta! On se, pane strážmistře, asi ještě neprobral. He! He! He!“

Je mi odporná. Pochopil jsem, že mě udala.

„Oblékej se!“

Vylézám z lůžka a začínám se zvolna oblékat. Jsem stále v světle lampičky, ale mně to vůbec nevádí. Zlhostejně jsem ke všemu.

„Kavalír se bavil!“ slyším jako z velké dálky chraptivý hlas.

Kdosi se směje. Zuzka se pochlebne chichotá. Pak cítím na ruku chlad železek. Vycházíme do síně. Provázejí mne ostrážité hlavně revolverů a světla lampiček.

„Já vždycky všechno . . . v pořádku, pane strážmistře,“ slyším zezadu Zuzčin šepot.

Jdeme po ulici. Měsíc vyprskuje smíchem. Sněhové vločky poletují vesele ve vzduchu. Potkáváme dva muže s holemi v ruku. Ponocní . . .

Byl jsem odveden na komisařství.

Nazítí výslech. Ke konfrontaci byli předvoláni Alfred, Alfons a Albín Alinčukové.

„Znáš ho?“ ptají se Alfreda.

„Znám. A jak!“ odpovídá a pohrdavě se usmívá.

„On tě postřelil?“

„On. Zastoupil nám cestu a počal střílet. Chtěl nás oloupit!“

Alfredovi bratři kvapně potvrzují jeho slova. Nepřerušují je. Necht' si mluví, co chtějí!

Pak se dotazovali mne. Opakuji to, co jsem řekl dříve. Podrobně líčím celou věc. Připomínám si nové podrobnosti. Ale vidím jejich pohledy a úsměvy. Nevěří mi. Proto jsem jim přestal odpovídat.

Čtvrtý den po uvěznění, o páté hodině odpoledne, jedeme z Rakova do Ivěnce k vyšetřujícímu soudci. Jedeme v saních. Sedl jsem si uprostřed, na zadní sedadlo. Vedle mne sedí dva policisté.

Jedeme kolem Trofidova domu. Hledím do oken. Zdá se mi, že vidím za okenní tabulí čísi tvář. Je to Janinka?

Vjíždíme na most. Ach, kolikrát jsem tudy s chlapci chodil? A nyní? . . .

Zvolna se šepí. Je silný mráz. Pouta pronikavě studí, proto schovávám ruce hluboko do rukávů. Ve vzduchu víří drobné plátky sněhu a tvoří pohyblivou, jiskřivou záclonu, za níž vypadá krajina velmi kouzelně.

Po stranách cesty stojí stromy. Na haluzích jsou hromady sněhu. Podél cesty běží do dále telegrafní sloupy. Slyším jejich jednotvárný hukot.

Policisté vytahují cigarety; zapalují si, a nabízejí i mně. Nechci, a vymlouvám se.

„Vy nekouříte?“ ptá se mne jeden z nich.

„Kouřím . . . , ale své!“

„Správně!“ praví druhý.

Forman pobízí koně, ale herka běží zvolna a přidává do kroku jen tehdy, když slyší ve vzduchu svist biče.

Od východu duje pronikavý, chladný vítr. Šlehá mi na levou tvář a ucho. Vytahuji z rukávů ruce a s námahou zvedám límec kazajky.

Sníh padá stále méně a na konec úplně přestává. Na nebi se ukazují hvězdy. Měsíc pracně šplhá do výše; jest vážný, zamyšlený, nevšímá si nás . . .

Policisté hovoří. Mluví o jakýchsi přídavcích na rodinku, o dětech. Často zmlkají. V jedné chvíli praví jeden druhému:

„Znal jsi Sášu Veblina?“

„Znal jsem ho. Je to bratr toho černého děvčete. Jak že se nazývá?“

„Fela.“

„Ano, tak! A co je s ním? . . .“

„Byl zastřelen v pohraničí.“

„Kdo ho zastřelil?“

„Neví se. Živica řekl, že ho vezl z Rubězevič do Rakova a že nedaleko Volmy střelil na ně někdo z lesa a zasáhl Veblina.“

Začínám pozorně poslouchat, ale předstírám, že mě jejich rozmluva vůbec nezajímá.

„Možná, že měli nějaké účty . . .“

„Čert ví! Třebaže Sášu Veblina všichni milovali, i tak mohl mít nepřátele . . . Zdá se mi, že Živica tím postřelením něco zastíral . . . Včera se střílil do hlavy . . .“

„Kdo ? Živica ?“

„Ano.“

„A proč to ?“

„V opilství. Vlezlo mu něco do hlavy . . . Včera byl Veblinův pohřeb; pak jeho sestra uspořádala pohřební hostinu. Nu, použil příležitosti;opil se, a když šel zvečera domů, střílil se na náměstí revolverem do úst.“

Slyše to, zdřevěněl jsem zděšením.

„Možná, že měl prsty v tom postřelení . . . a bál se odpovědnosti . . . Co ?“

„Možná . . . Je to prapodivná věc. Sám ďábel se v tom nevyzná. A tento je rovněž uvězněn pro postřelení,“ kývl policista směrem ke mně.

Z předcházející rozmluvy jsem pochopil, že druhý policista se vrátil teprve dnes z dovolené a že nezná místních novinek. Nyní mě dloubl rukou a ptá se:

„Hej, pane, proč jste ho postřelil ?“

„Koho ?“

„No, toho . . .“

„Alinčuka,“ dodává druhý.

„Protože je to lump!“

Policisté na sebe zamrkali: pěkný to ptáček ! Pak si znovu zapalují cigarety.

„Tak Živica nežije ! Zastřelil se !“ víří mi stále hlavou.

Pojednou mě naplňuje nepřemožitelná touha dovědět se všechno. Nemohu uvěřit, že by se Živica zabil. Zde není něco v pořádku . . . Nebo je ještě jeden Živica ?

V té chvíli se zrodilo ve mně pevné rozhodnutí: musím prchnout, a jít tam ! Musím !

Ukradkem, ale bedlivě, pozoruji policisty. Jsou si jisti,

že jim neuprchnu. Sedí nedbale. Kouří cigarety. Pušky mají postaveny mezi nohama.

Vyskočit ze saní na stranu nemohu. Zadrželi by mne. Nebo, abych se odrazil nohama ode dna saní — a skočil nazpět? . . . Tak mohu učinit dříve, než zvednou ruce. Jenom abych nepadl na hlavu . . .

Pozorují pokradmu krajinu. Saně poskakují tak mocně, že vyskočit mohu lehce. Policisté mají nohy pokryty senem a obaleny pláštěm. Nežli vstanou a vyskočí ze saní, mohu povstat a dát se na útěk . . .

„Máme ještě daleko?“ ptá se jeden policista.

„Tři kilometry.“

To uspíšilo mé úvahy. Hledám očima příhodné místo a čekám na vhodnou chvíli. Natáhl jsem nohy a opřel jsem je pevně o dno saní. Vytáhl jsem ruce z rukávů. Ach, kdybych neměl pouta!

Policisté si znovu zapalují cigarety.

Saně vyjíždějí zvolna na vrchol návrší. V měsíčním světle vidím dlouhý, příkrý svah, po němž běží cesta. Vlevo je dlouhý pruh křovin — a za nimi jsou otevřená pole. Vrhám poslední pohled vpravo i vlevo — na eskortu i na krajinu. Saně letí prudce s návrší dolů. A ten pohyb námi hází na nízké zadní opěradlo. V té chvíli jsem prudce skočil dozadu, odraziv se nohama ode dna saní.

Vyletěl jsem do vzduchu a padl jsem na cestu. Vyskočil jsem a rychle běžím nahoru po cestě, kudy před chvílkou prolétly saně. Obrátil jsem za útěku hlavu dozadu.

„Zastav koně! Za - stav ko - ně! . . .“

Ale saně letí ještě dále.

„Prr!“ křičí vozka.

Běžím po cestě. Znovu se ohlížím. Vidím policistu, jak běží po cestě. Zastavil se. Míří. Rychle odskakují stranou ke keřům. Zaznívá výstřel. Proběhl jsem na druhou stranu keřů a běžím podél nich nahoru.

Znovu padá výstřel, a pak ještě několik. Strílejí bez cíle, nevidouce mne, protože i já je nevidím.

Vyběhl jsem na vrchol návrší. Pak běžím lehce a rychle dolů. Nejsem znaven, ba naopak, ten běh mě rozehřál. Několikrát se ohlížím. Na sněžné běli cesty i v polích není nikoho.

Byl jsem již kilometr cesty od vrcholu návrší, když jsem spatřil v měsíčním světle jedoucí saně. Nablízku byl les. Vbíhám do něho a běžím na druhou stranu. Pak rychle přes pole. A znovu do lesa! Ať mne nyní stíhají! . . .

Znovu les a znovu pole. Ohlížím se kolem sebe. Pustina . . . V měsíčních paprscích jiskří sněžná běl polí. Hledím na hvězdy a hledám směr. Velká Medvědice mi ukazuje cestu na západ.

„Ne, milovaná, ne! Má cesta vede na východ! Na západě není pro mne místa!“

POHRANIČNÍ PŘELUDY

*Ach, nechod' ty, přemilý,
ach, nechod' ty po nocích,
zde, po kraji mohyly,
zde, smrt vleka na plecích.*

Z písně podloudníků

1

Zima. Mráz. Slunce zapadá. Rozkládá po nebi vzorkované, mnohobarevné koberce. Každou chvíli je mění. Nešetří barvami. Jest bohaté, hojné a laskavé.

Stojím bez čapky na úzké, saněmi vyježděné cestě. Je mi chladno. Běžím po zasněženém dvoře k domu a vstupuji do velké, teplé jizby.

Blíží se polovina prosince. Již čtvrtý týden bydlím v usedlosti Dovrylčukových, ležící tři kilometry od hranice, mezi Duškovem a Volmou. Do Rakova je odtud jedenáct kilometrů. Umístil mne u nich Lord. Dovrylčukové jsou jeho vzdálení příbuzní.

Usedlost je na samotě. Do nejbližší vsi jsou dva kilometry. Jiných usedlostí nablízku není. Úkryt je jistý. Mohu se zde skrývat mnoho let, a nikdo mne zde nenajde.

Poblíže usedlosti je velký les. Jedním křídlem se blíží k chalupě, ale druhé běží do dále, k hranici — a táhne se daleko na východ.

Dovrylčukové jsou zchudlí šlechtici. Mají pětadvacet korců půdy a trochu lesa. Žijí v dostatku. Neskrblí grošem a dbají na dobrou stravu a oděv. S okolními sedláky se ne-

stýkají. Žijí osaměle. A rodina je ku podivu svorná. Nesváří se o hlouposti. Jsou spokojení a veselí. Práce jim jde jako hra. A v domě je dostatek.

Hlava rodiny, Matěj Dovrylčuk, je šedesátiletý, ale vypadá jako padesátník. Je zdravý a silný, a v práci si se syny nezadá. V mládí jezdil mnoho po světě a je dosti vzdělaný, přes to že se umí sotva podepsat. Má mocné paže i ramena; chodí lehce předkloněn. Oči mu vždycky vesele jiskří. Rád vypravuje a mluví pěkně, obrazně, třebaže chvílemi zmatečně. Vycití, že mu při vyprávění vadí nával slov a myšlenek.

Matějova žena, Hana, je pětapadesátiletá. Chodí zpříma. Je velmi pracovitá. Nikdy jsem ji bez práce neviděl. Mluví málo a nerada.

Mají tři syny a čtyři dcery. Synové jsou jako duby a dcery jako mladé, statné lípy. Všichni jsou zdraví, veselí, silní, pracovití. Nevědí, co je to rozčilení. Jsou vždy vyrovnaní, klidní. Pracují rádi — a mnoho. Slova rodičů jsou jim svatá.

Rodina je zbožná a dbá všech dávných obyčejů. Všichni synové a dcery jsou si podobní. Jenom málo se liší vzrůstem, věkem a pleť. Mají svěží tváře, černé a husté vlasy, spletené u děvčat ve vrkoče — a hnědé oči. Jenom dívčí tváře nemají tak tvrdý výraz jako tváře chlapců.

Nejstarší syn, Basil, je třicetiletý; prostřední je o dvě léta mladší a Šimon je pětadvacetiletý. Basil vypadá jako medvěd; je zdánlivě těžkopádný a neohrabaný, ale zatím se skrývá obratnost a velká tělesná síla. Ignác je štíhlejší, ale rovněž silácké postavy. Šimon je z bratří nejštíhlejší a jemnější. A snad proto je matkou nejvíce milován.

Sestry jsou čtyři: Káča, Alexandra, Magda a Naďa. Jsou od osmnácti do čtyřadvaceti let. Všechny se sobě vzájemně podobají a jsou stejně oděny. Časem lze je velmi těžko rozeznat. Všechny jsou silné, urostlé, okrouhlých prsou, hnědých očí, temných vlasů.

Když mě Lord k Dovrylčukovým přivedl, řekl mi, že oni rovněž podloudníci. Mají příbuzné v pohraničí na sovětské straně a časem jim nosí zboží. Ale po celou dobu, co jsem u nich, Dovrylčukové přes hranice ještě nešli. Zeptal jsem se na to Šimona. Řekl mi, že nyní není jejich čas. Trochu se bez práce nudím, ale čekám na ni trpělivě . . . Když jsem k Dovrylčukovým s Lordem přišel, pozdravil se kolega se všemi a později — po obědě — požádal Matěje o vážný rozhovor.

„Tak, děti,“ řekl Matěj, „jděte a podívejte se, je-li všechno v pořádku!“

Synové i dcerky ihned odešli z jizby.

„Hle, dědo,“ řekl Lord, „chci vás poprosit, abyste zde nechal přes zimu tohoto chlapce. Je to můj druh. V městečku žít nemůže, neboť ho stíhá policie . . . pro podloudnictví . . . U vás bude bezpečný . . .“

„Nechť si tu zůstane. Ale u nás nebude mít mnoho pohodlí. Žijeme tu po selsku.“

„On je zvyklý na všechno. Co vy jíte, bude jíst i on. A až chlapci půjdou přes hranice, bude se vám hodit. Zná tu práci dobře! Je to starý podloudník . . .“

„Nechť zůstane. Místa je tu dost, chleba též, a policie sem nejezdí. Sousedů zde rovněž není . . .“

Vmísil jsem se do hovoru:

„Mohu vám za pobyt zaplatit. Mám peněz dost!“

Hned jsem však pochopil, že jsem mluvil nevhodně. Matěj mi pohlédl do očí a řekl s lehkým úsměvem:

„Já na peníze nečekám! Měl jsem a mohu jich mít dost, ale nehoním se za nimi. Ty, chlapče, schovej si je! Budou se ti hodit, protože jsi ještě mlád.“

„Odpusťte. Nechtěl jsem vás urazit . . .“

„Nevadí. Mne neurazíš. Dobrému člověku udělám všechno i zadarmo, ale zlého, i kdyby byl ze zlata, nechci ani vidět!“

Večer se Lord s námi rozešel a společně s Basilem odešel do městečka. Slíbil, že časem přijde nebo že sem pošle Krysu. Šel jsem je doprovodit. U Duškova jsem se s Lordem rozloučil, prose ho, aby mě častěji navštívil — a šel jsem zpět.

Nazítří se Basil vrátil. Přinesl mi velký balíček a dopis od Lorda. Položil jsem balíček vedle sebe a začal jsem číst dopis:

Servus, Blázne!

Vím, že Ti bude u Dovrylčuků nudno, ale musíš to vydržet. Do jara si něco vymyslíme. Do městečka nechoď, nebo Tě zatknou. Drž se u Dovrylčuků; tam jsi dobře ukryt. A budeš-li mne potřebovat, pak pošli Basila.

Alfred se vyptává na Tebe mezi nováčky, ale nikdo neví, kde jsi. Včera dostal bití u Ginty, protože leze za Zoškou Kalbovšćánkovou. Anděl je na něho nyní rozzloben jako ďábel. Říká, že si to s ním vypořádá. Klídu Alfred pustil již k vodě. A všichni se jí posmívají a říkají jí vojanda. Tobě je tam smutno, ale ani nám není veselo. Na výpravy nechodíme. Chlapci se mezi sebou perou — den ze dne. Mluvil jsem s Krysou. Řekl mi, že přijde za Tebou po neděli.

Koupil jsem Ti různé věci, Šátky dej ženským a s ostatním dělej, jak uznáš.

Petřík Filosof se ptal, kde jsi. Řekl jsem mu, že jsi zdrav a že žiješ na dobrém místě. S Julkem Potrhlikem je to špatné. Má souchotiny. Najisto se jara nedočká. Škoda ho . . .

Více není nového nic. A bude-li něco, pak Ti to naplší. Buď zdrav. Bolek.

V balíku bylo pět velkých vlněných šátků, devět lahví kořalky, několik kilogramů cukroví, anglická lulka, mnoho tabáku a cigaret.

Dal jsem jeden šátek hospodyni a ostatní děvčatům.

Nechtěly je s počátku přijmout. Nejmladší, Naďa, mi řekla:
„Bude-li to chtít otec!“

A Matěj řekl:

„Ty chceš, abych chodil v ženském šátku?“

Všichni se rozesmáli a dívky dárky přijaly. Matějovi jsem dal na památku lulku. Prohlédl si ji a řekl:

„Stará dýmka je jako stará žena: věrná a jistá, ale i mladší se časem hodí,“ zamrkal na syny.

Znovu smích.

Večer při večeři jsme vypili dvě láhve kořalky, rozředěné vodou. Všechno se dělo klidně, bez halasu. Počastoval jsem muže vodkou a děvčata cukrovím, neboť vodku nechtěla.

A tak jsem počal svůj pobyt u Dovrylčuků.

Za týden, v neděli, mě navštívil Krysa. Nečekal jsem, že přijde. Vstoupil do jizby ve chvíli, když byl oběd. Nesl velký balík. Položil jej na lavici u stěny, pak smekl čepici a začal mluvit, mna si ruce:

„A já tak spěchal, tak jsem spěchal! Myslím si: přijdu k obědu včas, nebo ne? U mne je to tak: k práci — kožich natahuji, ale k jídlu — košili dolů.“

Vidím na tvářích přítomných úsměvy: co je to za kouzelníka? Ale Krysa se vítá se mnou i s přítomnými, začínaje od hospodáře. Všichni pochopili, že je to můj známý. Hospodář ho zve ke stolu. Krysa si sedá vedle mne a povídá dále. Všichni se usmívají. Matěj praví dceři:

„Naďo, tak přines hostovi misku a lžíci!“

Obyčejně u Dovrylčuků bylo v době jídla ticho. Ale nyní zavládlo v jizbě neobvyklé oživení, které vzbudil Krysa. Jedl, mluvil, jedl, mluvil . . . Obracel se vpravo i vlevo, blýskal očima, smál se, žertoval. A všechny rozveselil . . . Vidím veselé tváře. Zaznívají stále hlasitější výbuchy smíchu. Dívám se na Krysu a nepoznávám ho. Obyčejně je málomluvný. Ke kolegům štiplavý, hádavý. Ke mně zdvořilý, pozorný, ale na žerty skoupý. A hle, zde kypí předstí-

raným veselím a živostí. Chce nás rozveselit, a hle, opravdu se mu to daří.

V domě byla balalajka, na niž chlapci a dívky občas hráli. Večer, když se shromáždila celá rodina, Krysa balalajku naladil a začal hrát. Hrál dobře a všichni ho s údivem poslouchali. Nevěřili, že by se mohlo na tom břinkadle tak hrát.

A Krysa hrál píseň za písní. A to, co nemohl na balalajce zahrát, nahradil mimikou, pohyby rukou i těla. Začal, doprovázejе zpěv na balalajce, zpívat bělorusky:

*Dívčinečko zlatá, srdce moje,
ach, jak příjemné je líce tvoje!*

A obraceje sladce oči k děvčatům, zpíval dále:

*Když já sedím večer vedle tebe,
vždycky myslím, hledme, jsem u nebe!
Políbím-li rty tvé tvrdší nad kost,
tři dni cítím v ústech něhu, sladkost!*

Děvčata vyprskují smíchem, pošťuchují se lokty, ale Krysa zpívá chutě dále. Píseň za písní; hraje polky, valčíky, pochody i vlastní nápady. Bavil nás všechny celý den, ale večer po jídle se začal chystat na cestu.

Matěj zval Krysu, aby přišel, kdykoliv bude mít volný čas. A já jsem ho šel doprovodit. Po cestě mi vypravoval novinky v městečku. Nedaleko lesa se zastavil. Rozmlouvali a kouřili jsme ještě půl hodiny. V jedné chvíli na mne zamrkal:

„Ale máš tady pěkná děvčata! Jako pece!“

„Ano, ano . . .“

„Ty, přitoch se k některé . . . Bude ti veseleji . . .“

„Ani mi to . . .“

„Tak dělej . . . Děvčata jen hoří. A ty nic . . . Ještě si pomyslí, žes invalida!“

Zkrátka jsme se rozloučili, Krysa se pustil rychle po cestě k silnici, a já jsem se vrátil do statku. Našel jsem je všechny za stolem. Ještě dlouho rozmlouvali, smáli se, vzpomínajíce si na Krysovy žerty.

Jeden z bratří vzal do ruky balalajku a začal na ni hrát. Ale v jeho ruce byl nástroj obyčejným břínkadlem.

Krysova slova o děvčatech probudila můj zájem o ně. Začal jsem si je pozorněji prohlížet. Mají milé oči, zastíněné dlouhými řasami. Ústa jsou malá, rty růžové, zuby bílé. A mají krásné postavy. Se stále větším zájmem je pozoruji. Cítí to. A vidím, že se mi chtějí líbit. Ale jak jsou si podobny!

Toho večera jsme šli spat dosti pozdě.

A toho večera se mi o nich zdálo. Měly milé oči, směšně se ukláněly a pohybovaly rty.

2

Krátce před svátkem Narození Páně se začali bratři Dovrylčukové chystat k cestě přes hranice. Matěj a Basil přivezli z městečka mnoho zboží. Je ho na několik cest. Zboží je laciné: mužské i ženské svetry, šály, punčochy, kůže chromová i na podrážky. Ale na tom zboží se hodně vydělává, neboť jest po něm v Sovětech poptávka.

Rozdělili jsme zboží a připravili pět krosen. Na cestu půjdu já, tři bratři a Káťa. Nechtěli jsme ji vzít s sebou, ale vzepřela se, protože prý již zboží nosila. Konečně jí to Matěj dovolil. Nyní čekáme na příhodné počasí.

Několik dní po přivezení zboží nastala lehká metelice.

„Nepřestane-li sněžit do večera, pak dnes vyrazíme,“ řekl mi Basil.

„Najisto nepřestane!“ odpověděl jsem živě.

A opravdu, metelice nejen že neustala, ale naopak se ještě zvětšila. A když jsem před soumrakem vyběhl před vrata, ocitl jsem se v hustém mraku sněhu, který zasypával kraj. A les, který byl vzdálen sotva sto kroků, jsem vůbec neviděl. Promrzlý vrátil jsem se do jizby. Tam nám chystali večeři.

Při večeři byla vážná, skoro slavnostní nálada. Byla zde celá rodina. Vypili jsme po sklence vodky — pro zahřátí a na zdar výpravy. Pak jsme se chystali na cestu. Bratři a Káta si vzali bílý, doma zrobený oděv, stejný jako kožichy a čapky. Stejný kožich i čapku mi přinesl z komory Matěj. Byl to výborný oděv: lehký, teplý, nelišící se ničím od sněžné běli kraje.

Bratři a Káta se rozloučili s ostatní rodinou. Následoval jsem jejich příkladu. Tisknu pevně dlaně Matějovi, Haně a děvčatům.

„Dej Bůh štěstí!“ říkají mi všichni.

Vyrazili jsme od stodoly přes pole, a utonuli jsme v sněžné prášeni. Basil šel první, za ním Šimon, Káta třetí, pak já; Ignác uzavíral pochod. Při chůzi jsem zasunul pravou ruku do záhadří na rukojeť nabitě pistole, již mi koupil Krysa, neboť mou dřívější mi policie při zatčení zabavila. V levé kapse kožichu jsem měl pět zásobníků a lampičku.

Dlouhý čas jsme šli poli několik desítek kroků od lesa. Pak jsme vstoupili do lesa a šli jsme dále mezi vysokými pni šosen. Podle Basilovy opatrnosti jsem pochopil, že jsme nedaleko hranice. Šli jsme stále pomaleji a chvílemi jsme se zastavovali.

Metelice neustávala. Jen taktak, že jsem viděl před sebou Kátu. Běl kožichu i čapky splývala s bělí sněhu, takže jsem viděl jen temnou, pohyblivou skvrnu dívčiny sukně . . .

Vycházíme na okraj lesa. Před námi víří poletující sníh. Jsme na okraji pohraniční stezky. Káta rozpíná kožich a

vytahuje si sukni. A nyní nelze vůbec rozeznat naši partu na bílém pozadí sněhu.

Jdeme kupředu. Nyní musím jít velmi blízko za dívčinou. Sněžný vír protínají jakési spletené a pohyblivé nitě. Jsou to ostnaté dráty. „Jak my se přes ně dostaneme?“ uvažují, věda, že nemáme ani žebřík, ani rohožku, ani nůžky. Ale Basil jde jistě vpřed a májí dlouhý zásek.

Vstupujeme do lesa na druhé straně stezky. Vítr pracně a spěšně zametá dvě dlouhé, hluboké brázdy našich stop. Za hodinu tu bude znovu rovné místo.

V lese je ticho. Krademe se jako přeludy, bez hluku, mezi obrovitými pně stromů, podél zasněžených keřů. Prodlíráme se sněžnými valy — a padáme do jam, zakrytých sněhem.

Znovu vycházíme do polí. Krajinu před sebou vůbec nerozeznávám. Jenom nohama poznávám svahy i vlny návrší. Přichází na mne ospalost. Jednotvárnost pohybů mě ukolébává k spánku. V mysli se mi zjevují různé obrazy, vidím mnoho postav, rozmlouvám s nimi — a brodím se dále . . .

Jdeme velmi opatrně, skoro bez nebezpečí. Chrání nás metelice, maskuje běl oděvů, vůdce je jistý, znalý dokonale kraje — vede nás bez váhání. A v případě pronásledování stačí skočit několik kroků stranou. A pro všechn případ mám v hrsti revolver, zbraň jistou, neomylnou.

O půlnoci se blížíme k jakési budově. Zastavujeme se v zátíší u její zdi. Je to velká stodola. Kdesi zdaleka štěká pes: ucítil nás, neboť vítr věje tím směrem. Bratři tiše hovoří. Káťa snímá se zad krosnu, spouští sukni a jde podél zdi stodoly. Mizí za rohem. Po čtvrt hodině se vrací.

„Kázali, abychom šli do stodoly. Všechno je v pořádku. Strýček přijde hned . . .“

Obcházíme stodolu a zastavujeme se před mohutnými vraty. Káťa otvírá velký visací zámek klíčem, který přinesla,

a odstrkuje pomalu závoru. Vcházíme do stodoly. Je tam ticho, teplo a temno. Shazujeme krosny. Bratři zůstávají dole, ale já vylézám na přístodolek. Dělán si v suchém, vonném seně hlubokou díru a lezu do ní. Přikrývám se kožichem. Je tu měkko a teplo. Oči se zavírají k spánku. Slyším, že přišel někdo do stodoly. Dlouho tiše rozprávějí. Pak se dveře stodoly znovu zavírají. Bratři rovněž vylézají na přístodolek a chystají se k spánku. Děř si nedělají. Basil si lehl vedle mne.

„A kde je Káťa?“ ptám se ho.

„Šla spát do chalupy.“

„To je samota?“

„Ne, ves . . . o třiadvaceti chalupách . . .“

„Aby nás neprozradili!“

„Co pravíš? Tady jsme mezi svými . . . A nikdo neví, že jsme sem přišli!“

Uklidnil jsem se tou odpovědí a zakrátko jsem usnul.

Nazítří jsem se probudil dosti pozdě. Bratři již nespali, a sedíce v přístodolku, tiše rozprávějí.

Za hodinu přišel vysoký, ramenatý sedlák v dlouhém, žlutém kožichu. Svou podobou mi připomínal Matěje; byl vážný, rozvážný, pomalý — a mluvil s rozmyslem. Často říkal: „ . . . tak na příklad, řeknu vám . . .“ Jmenuje se Ondřej. Vypravuje mnoho věcí a novinek, které mě nezajímají, ale bratři Dovrylčukové je žádostivě poslouchají.

Brzy přichází Káťa. Má v ruce velký koš, přikrytý úplně šátkem. Vystupuje k nám zvolna po žebříku. Přistupuji k okraji přístodolku a беру jí koš z ruky.

„Dobrý den, Káťo!“ pravím.

Vesele se usmívá a odpovídá:

„I vám, dobrý den!“

Postavil jsem koš nedaleko bratří a rychle jdu nazpět. Chci pomoci Kátě nahoru. Podávám jí ruku. Děvče seska-

kuje s žebříku na seno a div nepadá. Chytám ji kolem pasu a tiskna ji pevně, zvedám ji. Děvče se začervenalo a praví:

„Ach, jaká jsem neohrabaná!“

„Tím jsem vinen já! Překážel jsem vám.“

Dívka blýskla po mně příjemnýma očima a usmála se. Jíme snídani: svítek, opékanou slaninu, blíny. Basil vytahuje z kapsy kožichu dvě láhve vodky. Pijeme postupně z jedné sklenky. Po snídani ukazuje na mne pokynem hlavy strýc Ondřej — a pokynuv pohybem ruky ke Kátě, praví:

„A to na příklad, to je její ženich?“

Dívčina se červená a klopi oči. Bratři se smějí.

„Ne, to je nás host,“ praví Basil.

Strýc Ondřej chvíli uvažuje o té odpovědi, ale pak praví:

„Host, host . . . Dnes host, a zítra, na příklad, švagr. He . . .?“

Bratři se smějí. Smějí se rovněž, zakrýváje tak své rozpaky.

„A proč se, na příklad, nevdáváš?“ obrací se znovu strýc Ondřej ke Kátě. „Spálíš se, děvče! Krev tě spálí!“

Tu se do hovoru vmísil Basil:

„A proč by měla vyhledávat nouzi u cizích lidí? Doma je chleba i práce dost pro všechny. Nenutíme ji! Starosvati přijeli nejednou, ale ona jich nepřijala . . .“

Strýc se zvedá k odchodu. Musí odvézt zboží kupci do blízkého městečka, který již dlouho je od něho přijímá. Nedělá to odborně, nýbrž jenom příležitostně. Káťa odchází s ním.

Večer znovu přicházejí Ondřej i Káťa do stodoly. Děvče přináší koš s jídlem a strýc má na zádech velký pytel. Vylézá na přístodolek.

Dlouho jíme. Vypili jsme dvě láhve samožitné, již strýc přinesl s sebou. Pak bratři Dovrylčukové i strýc Ondřej začínají vypočítávat cenu zboží, jež jsme přinesli. Trvá to dlouho. Konečně skončili. Strýc Ondřej vytahuje z pytle

pětaosmdesát liščích koží a dává je Basilovi. Pak mu dává hrst zlatých mincí. A při tom praví:

„U nás, na příklad, jde všechno správně. Jsme příbuzní. Vy si vyděláte, ale i mně něco kápne. Budeme nějak živi!“

Chystáme se na cestu. Bratři skládají liščí kůže do dvou krosen, které berou Basil a Ignác. Po chvíli vycházíme ze stodoly. Strýc se s námi postupně loučí a říká Kátě:

„A ty, děvče, nechoď, na příklad, se zbožím . . .“

Dali jsme se na zpáteční cestu.

Nazítří přišel ke mně Basil a řekl:

„Co chceš za cestu? Dvě lišky nebo pětadvacet rublů?“

„Nechci nic. Nechte si to, patří vám to za můj pobyt u vás . . .“

Basil rozhodně odporoval a musil jsem vzít od něho pětadvacet rublů.

Před svátky jsme šli ještě jednou přes hranice, ale Káťa zůstala nyní doma. Snad ji zahanbila slova strýce Ondřeje. Možná také, že chce pomoci sestrám v hospodářství.

Vrátili jsme se šťastně ze zahraničí a znovu jsem obdržel od Basila pětadvacet rublů. Nazítří odjeli Matěj, Hana a Basil do městečka. Napsal jsem Basilovi seznam věcí, které by mi měl koupit — i dopis pro Lorda. Když odjeli, začal jsem pomáhat Šimonovi a Ignácovi v práci. Oni řezali polena a já jsem je štípal.

Žiji u Dovrylčuků tak, jako bych byl členem jejich rodiny. Spřátelil jsem se s chlapci i s děvčaty, která se mne nyní vůbec neostýchají. Společně pracujeme, společně jíme, společně trávíme volný čas. Starý Matěj mi rád vypravuje různé příhody ze svého, v mládí dosti bouřlivého života. Vypravuje zajímavě a obrazně, a proto ho rád poslouchám. On kouří dýmku, já cigarety — a často prosedíme spolu mnoho hodin.

Třetí den po návratu ze zahraničí jsem si lehl zvečera

k spánku. Dávají mi na noc velký slamník na dvě lavice, postavené vedle sebe. Pod hlavu mi kladou ohromnou podušku — a přikrývám se vatovanou pokrývkou. Děvčata spí na dvou lůžkách za přepážkou a chlapci za pecí. Lůžka hospodáře a hospodyně jsou na druhém konci jizby, u dveří za přepážkou, tvořící tam cosi jako malý pokojík.

Toho večera jsem dlouho neusnul. Bral jsem si z výklenku cigarety a kouřil jsem. Přemýšlel jsem o různých věcech. Ze zápečí se ozývalo hlasité chrápání bratří. Dříve mě to zlobilo, ale nyní jsem si již na to zvykl . . . Tak uplynuly dvě hodiny, ale nemohl jsem stále usnout. Vstal jsem s postele a šel jsem do kouta jizby, kde stála na nízké stoličce velká díž s chlebovým kvasem. Napil jsem se a vracím se na své místo. Nechtělo se mi vůbec spát. Nejraději bych šel někam na zábavu nebo se zbožím přes hranice.

Pojednou jsem zaslechl tichý šepot děvčat. Často jsem slyšel, jak si spolu povídaly, ale nikdy ne tak tiše a tak pozdě v noci jako dnes. Pak všechno utichlo. Po několika minutách jsem zaslechl tiché kroky bosých nohou. Hleděl jsem směrem k přepážce, ale nic jsem neviděl, neboť okenice byly zavřeny a v jizbě byla hustá tma. Kroky se blížily k mému lůžku. Zastavily se poblíže lavic. Slyším šelest dlaně po polici, která visí na stěně nade mnou. Cosi tam hledá. Hledá dlouho a nenachází. V té chvíli jsem si pomyslel: „Možná, že to jen předstírá!“ Pravím tiše: „Kdo je to?“ Žádná odpověď, ale šelestivé tápání po polici neustává. Usedl jsem na lůžku a vztahuji ruku tím směrem, kde je něčí postava. Předstírá, že chce couvnout, ale objímám ji pevně kolem pasu a posazuji ji na lůžko. Začínám ji líbat. Chci něco říci, ale ona mi klade spěšně dlaň na ústa. Proto ji mlčky kladu na podušku.

Po hodině mě chce děvče opustit. Pokouším se je ještě zadržet, ale ono rozhodně odsunuje mé ruce a jde tiše za přepážku . . . Ležím tiše sám. Po několika minutách se

mi zdá, že slyším za přepážkou cosi jako šepot a smích . . .

Nazítří jsem byl nesvůj. Při snídani jsme seděli jako obvykle: hospodář a hospodyně v koutě, já vedle bratří — a sestry naproti nám. Jako obvykle, při jídle mlčíme. Všichni jedí zvolna. Každou chvíli se dívám na děvčata. Chvilími cítím na sobě jejich pohled . . . Nevidím žádné změny v jejich chování. Hledím na bujné prsy, na černé hlavy s pěšinkou uprostřed a s vrkoči, spadajícími na záda — a uvažuji: která? Ale po celý den se jejich chování ke mně vůbec nezměnilo . . .

Tak minul celý den. Večer, po dni naplněném pilnou prací, se chystáme znovu k odpočinku. Lampa zhasla. Jizba se ponořila do tmy. Žádostivě lapám každý hluk, každý zvuk . . . Ticho . . . Zaznívá chrápání bratří. V hloubi jizby slyším Matějův kašel. Zapaluji si cigaretu. Házím sebou na lůžku s boku na bok. A když jsem již úplně ztratil naději, že děvče ke mně přijde, a chci spát, slyším za přepážkou šepot a po chvíli lehké kroky bosých nohou. A když později leželo děvče u mne na lůžku, začal jsem ohmatávat prsty její čelo, tváře, bradu, nos, uši, rty . . . Nebránila mi v tom, domnívající se asi, že je to mé laskání. Ale já jsem se snažil zapamatovat si její tvář. Ale bylo to k ničemu: všechny sestry mají tváře skoro stejné. Chtěl jsem, aby promluvila, abych ji mohl poznat po hlase, ale mlčela zarputile. A když jsem jí začal šeptat cosi do ucha, položila mi spěšně dlaň na ústa.

Nazítří jsem si znovu děvčata pozorně prohlížel, ale nic jsem nepoznal. A tak tomu bylo po několik nocí. Jednou zvečera, jsem si položil pod podušku lampičku. A když bylo děvče u mne, chtěl jsem si naň posvítit. Vsunu ruku pod podušku. Ale ona pochopila můj záměr, neboť spěšně mi vytrhla lampičku z ruky a klečíc na lůžku, položila ji na polici. Od té chvíle, když ke mně přicházela, přesvědčila se

vždy, nemám-li lampičku u sebe. Pak jsem přestal o to usilovat, protože jsem se bál, aby ke mně nepřestala chodit. Po delším rozmyšlení přestal jsem se starat o to, abych se dověděl, která ze sester ke mně za noci přichází. Mohl bych jí udělat na krku nějaké znaménko, ale záleželi jí tak na tom, aby nebyla poznána, nebudu to dělat . . .

O jejích návštěvách u mne musí vědět ještě některá její sestra, neboť když se děvče vrátí ode mne, dosti často spolu tiše rozmlouvají. Najisto myslí, že to neslyším.

A jako dříve žertuji s děvčaty — a má tajemná a mlčenlivá milenka mě za noci navštěvuje . . .

A v domě vše pilná, předsváteční práce, která nám nenechává volného času. I já pracuji společně se všemi. To mi zkracuje dni. Každý den čekám netrpělivě na příchod večera . . . i své neobvyklé milenky. Je mi veseleji a zřídka vzpomínám na městečko i na chlapce. Jenom někdy mě láká podlounnická práce a vracejí se mi vzpomínky na Felu; ale její obraz se v mé paměti stále více stírá. Myslím na ni již ne jako na skutečnou ženu, nýbrž jako na vysněnou a neskutečnou dívku. S počátku jsem mnohdy přemýšlel o Sášovi a o Živicovi, ale nyní se snažím — jak jen mohu — myšlenky na ně od sebe zapudit, neboť cítím, že mi to škodí. Někdy mě to vábí kamsi do lesů, na bezcestí, tam, kde svítí cikánské slunce, tam, kde se nebe jiskří hvězdami, kde kraluje Velká Medvědice.

3

Přiblížily se svátky Narození Páně. Štědrý den jsme prožili slavnostně podle starodávných obyčejů. Pod ubrusem bylo seno, v ozdobeném koutě kuba a dvanáct postních jídel. Všechno bylo chutné, ze všeho jsem musil trochu pojíst, takže jsem se přecpal tak, že po večeři jsem sotva od stolu povstal. V noci děvče ke mně nepřišlo, třebaže

jsem dlouho slyšel šeptání za přepážkou. Snad nechtělo přijít proto, že je tak slavný svátek.

Nazítří všichni, kromě mne a Šimona, který se nachladil v předvánoční lázni a nyní se „kurýroval“ na peci, odjeli na mši, ne do farního kostela ve Volmě, nýbrž do Rakova. Vrátili se ve dvě hodiny po poledni. Vypravovali mi mnoho novinek a přinesli pozdravy od Lorda i Krysy, kteří slibovali, že mě zítra navštíví.

Večer byla bohatá hostina. Nešetřilo se vodkou a všichni se dobře napili . . . i děvčata. Sedí na lavici, louskají ořechy a vesele rozmlouvají se mnou a s ostatními členy rodiny. Vodka zruměnila jejich tváře, rozsvítila v očích nové ohníčky záblesků, donutila je k veselým výbuchům smíchu. Beru balalajku a začínám na ni hrát. Jsem opilý alkoholem i pohledy děvčat, občas na mne vrhanými; jsou nyní jiné než obvykle. . . Pak, když zhasla lampa, čekám netrpělivě na příchod své milenky. Škoda, že k ní nemohu jít! Nečekal bych tak dlouho! Všichni dlouho neusínají. Bratři rozmlouvají na ložích za pecí. Chvillemi jim něco říká ochraptělým hlasem nemocný Šimon. I děvčata dlouho potichu rozmlouvají. Slyším jejich veselý smích a volání. Konečně všechno utichlo. Bratři chrápou. Matějův kašel ustává. Děvčata přestávají rozprávět. Ale ještě po hodině slyším šepot. A pak . . ., pak zazněl tichý pleskot bosých nohou . . . Mocně objímám a tulím k sobě pevné a krásné dívčí tělo. Líbám vášnivě její ústa, tvář, šiji.

„Jak jsi krásná! Jak sličná!“ šeptám jí do ucha.

Klade mi prsty na rty, ale zdá se mi, že se tiše směje. A pak s neočekávanou silou a ohněm odpovídá vášnivě na mé laskání.

Nazítří, o desáté hodině zrána, přišli Lord a Krysa. Pověděli mi mnoho novinek, přinesli lahůdky — a všechny nás rozveselili. Lord se přivítal se všemi, počínaje nejstaršími. Krysa odřikával všem veselá přání. A když se vítal

s děvčaty, předstíral, že jim líbá ruce, dotýká se ve skutečnosti ústy vlastní dlaně. Přál jedné z nich veselý spánek, druhé hlasité chrápání, třetí lehké funění a čtvrté mocné kýchání.

Děvčata se vesele smějí a chvílemi mu vtipně odpovídají. Dneska se sestry vystrojily velmi pečlivě: nové, barevné sukničky, vyšíváné bluzky, botičky s vysokými podpatky, bílé punčochy. Do vlasů mají zapleteny barevné stužky. Na krk si pověsily mnoho šňůr korálů. Voní pomádou a voňavkami. Krysa přistupuje k Nadě, popotahuje nosem, kýchá a mluví:

„Ach, takovou ženu mít . . . Nebylo by třeba ani tabáku!“

Lord rozmlouvá s Matějem a s chlapci, ale pak se připojuje k nám a začíná bavit děvčata rozmluvou i žerty.

Po obědě bereme troje saně a jdeme na blízký vršek. A sáňkujeme. Je ostrý mráz. Sníh jiskří na slunci a chrupe pod nohama. Saně rychle letí s kopce dolů. Vítr nám hvízdá kolem uší. Někdy se saně převracejí — a tehdy padáme do sněžných závějí.

Děvčata mají jedny saně pro sebe a po dvou, po třech sjíždějí s vršku. Snažíme se několikrát je dohonit, ale prchají před námi. V jedné chvíli, když si děvčata sedla na saně, vtačil se mezi ně Krysa a sedl si mezi Alexandru a Magdu. Děvčata mu nacpala za límec sníh a převrátila saně.

Krysa se musil zachránit útekem.

Zábava trvala do večera. V jedné chvíli, když se Káťa chystala jeti dolů, vytrhl jsem jí saně a chtěl jsem s nimi sjet s vršku; Káťa mi je chtěla vzít. Dali jsme se do zápasu. S počátku ze žertu, ale později doopravdy. Všichni nás obklopili, podpichující nás k boji.

„Nedej se, Káťo!“ křičel Lord.

„Dej pozor, Vlášo, aby tě neshodila s vršku!“ volal Krysa.

A my bojujeme úporně, ale bez výsledku. Káťa byla silnější a mnohem těžší než já. Já však byl mrštnější. Ko-

nečně jsme se převalili oba do sněžné závěje. Všichni se rozesmáli. Vyskočil jsem, a běžím k saním, o něž jsme bojovali. Skočil jsem na ně a jedu dolů. Katě se podařilo v poslední chvíli skočit na saně za mne. Letíme dolů. Vítr nám chladí rozpálené tváře. Obracím se k děvčeti:

„Katuško, to ty?“

„Co?“ ptá se.

„No, nevíš co?“

Tvář má rozpálenou. Oči se jí vesele smějí.

„Nevím . . .“

Nechci se jí zeptat, neboť se bojím, abych se nezmyšlil.

Jsme dole. Za námi sjíždějí Lord, Basil a Krysa, za nimi Alexandra, Magda a Naďa.

Pozdě večer se vracíme vesele domů. Smích neustává.

Krysa přistupuje ke mně a ohmatává mi boky:

„Co chceš?“ ptám se ho.

„Chci se podívat, máš-li všechny kosti . . . S Káťou, brachu, nejsou žerty!“

Byla bohatá, sváteční večeře. Jíme s chutí a mnoho. Vodky je dostatek. A po večeři začíná znovu zábava.

Krysa hraje na balalajku a zpívá. Pak mě prosí, abych zahrál valčík. Beru balalajku a hraji. Krysa se směšnou půvabností obchází všechna děvčata a prosí je o tanec, ale žádná valčík neumí. Proto Krysa tančí s Lordem. Dělá směšné pohyby, kříví tvář a vzbuzuje tak všeobecný smích. Pak přináší ze síně koště a tančí s ním. Každou chvíli se otrásá jizba výbuchy smíchu.

Pojednou se zeptal Matěj Krysy:

„A neznáš snad, chlapče, Lavonichu?“*)

Krysa se udeřil pěstí do čela, že zapomněl na ten tanec, a bere do ruky balalajku. Zakrátko zaznívá v jizbě veselá, skočná melodie. Lord prosí o tanec Alexandru, já tančím s Magdou. Káťa a Naďa tančí s bratry.

*) Vichřice.

Pak nám Krysa zahrál Metelici, druhý běloruský lidový tanec. Tempo bylo stále živější a jizba mi vířila před očima. Barevné sukničky děvčat vlají ve vzduchu. Roznítila nás veselá, bujná Metelice. Jiskří oči, září tváře, nohy sotva stačí divokému rytmu tance. A vzduchem zní Krysovy a Lordovy výkřiky. Tanec nás všechny rozjařil. Ba i Krysa tančí a podupává na místě i s balalajkou, na níž hraje se stále větší prudkostí. Metelice nás všechny strhla a krouží, víří, jako skutečná metelice.

Dlouho trvala zábava — a teprve pozdě v noci jsme šli spat. Krysa a Lord zůstali na noc u nás. Byly přistaveny dvě lavice a pro hosty bylo připraveno široké, společné lůžko.

A teprve pozdě v noci nastalo v jizbě ticho. Ještě dlouho zněly v koutech jizby rozmluvy a smích. Té noci jsem spal sám. Moje milenka mne nenavštívila. Asi se obávala, aby se před mými druhy neprozradila.

Nazítří, hned po snídani, se Krysa a Lord dali na zpáteční cestu. Dovrylčukové je přemlouvali, aby zůstali u nás ještě jeden den, ale chlapani řekli, že se musí vrátit dnes neboť se musí připravit na cestu přes hranice.

Šel jsem je doprovodit. Dověděl jsem se mnoho novinek. Jurlin přestal chodit přes hranice. Vydělal hodně ve zlatém období — a nechce nyní hazardovat. Chce raději počkat na lepší období. Lord zaujal jeho místo a jako vůdce vodí partu do Jurlinovy skryše. Před svátky se vrátil do městečka Hřebík, který byl s partou zatčen v Sovětech na podzim 1922; uprchl, a nemocen, vyhublý, sotva živý se vrátil do městečka. Anděl padl do rukou polských strážníků a nyní sedí ve vězení v Novogrodsku. Divoké vodí nyní Sumec. Parta divokých se nyní zmenšila — je jich deset až patnáct. Na počátku zimy udělali divocí Kentaurov několik „legrand“, ale nyní nosí zboží dobře. Bratři Alirčukové na cestu nechodí, čehosi se bojí. Petřík Filosof chce poslat Julka Potrhlika do nemocnice; snad ho tam vyléč

Chlapci udělali mezi sebou sbírku a sebrali pro Julka více než čtyři sta rublů. Když jsem to slyšel, napsal jsem Petříkovi lístek, aby z mých dvanácti set vzal na Julkovo léčení sto dolarů. Bolek Kometa pije jako dříve. Mamut, Elegán a Felek Louda chodí do Sovětů v Lordově partě. Vaňka Bolševik chodí s nimi též. Krysa mi řekl, že Jurlin přerušil práci, poněvadž podezívá Soňu, že se spouští s Vaňkou a že po cestě měli k tomu dosti příležitosti. Kláda se svou ženskou partou v zlatém období hodně vydělala, a proto nyní se zbožím nechodí.

Druhové mi řekli ještě mnoho novinek o hranici, o nováčcích, o životě v městečku, ale neřekli ani slova o Fele. Zeptal jsem se na něj Lorda.

„U Fely bydlí nyní její příbuzní z Doubravy,“ řekl Lord. „Alfred znovu poslal Fele starosvaty, ale ani nyní nepořídil. Fela je nyní bohaté děvče. Má jen na hotovosti třicet tisíc dolarů. Běhají za ní všichni, ale ona jen ohrnuje nos. Najisto čeká na královici!“

Doprovodil jsem chlapce skoro k Duškovu. Když jsme se loučili, zeptal se mne Lord:

„Tak co, zvykl sis trochu? Nestýská se ti?“

Krysa odpověděl za mne:

„Proč by se mu stýskalo! Jídla a pití má zde dost a děvčata jsou jako laně! I mrtvý by ožil!“

„Já na to nejsem,“ řekl jsem s předstíranou lhostejností.

„A veselo zde není. Ještě že jste nás trochu pobavili vy! Sedím zde, protože musím!“

„Nu, nic!“ řekl Lord. „Nyní se drž té skryše, ale na jaře si něco vymyslíme. V městečku žít nemůžeš . . . zatkli by tě znovu. Alfred slídí všude jako pes. A kdyby se něco dověděl, hned poletí na policii.“

Kolegové šli po cestě k Duškovu, a já jsem se vrátil domů. A tam zavládlo nyní po odchodu Lorda a Krysy ještě větší ticho.

Uplynuly svátky. Přišel Nový rok. Bydlím dále u Dovrylčukových. Pomáhám jim při práci a stále více se nudím. Ptal jsem se několikrát Basila, kdy půjdeme přes hranice. Řekl mi, že to nyní nespěchá.

V předvečer Tří Králů začala děvčata věštit. Rozlila na ohni olovo a postupně ho lila do vody. Žhavý kov, syče ve vodě, bral na sebe podivné podoby, které si děvčata pozorně prohlížela. Přistoupil jsem k nim, třebaže nerada přijala mou osobu do svého hloučku. Dovolily mi vylít trochu olova do vody, ale já jsem tam vylil všechno, za což jsem dostal několik dloubanců. Vytáhly z misky ztuhlý kov. Začaly si jej prohlížet. Po chvíli vyprskla Naďa do smíchu:

„To je medvědice.“

„Co?“ zeptal jsem se udiveně.

„Ano, ano. Medvědice!“ potvrdila všechna děvčata Nadina slova. „Něco neše v tlapách. Najisto se v tomto roce oženíš s medvědicí. Sám sobě sis odlil nevěstu!“

„A starosvatem bude vlk!“ řekla Magda.

„A lišák vás ožení!“ dodala Káťa.

Pak děvčata spalovala papír a z jeho pokroucených tvarů věštila svou budoucnost. Pak dívky sypaly na plátno mák. Po chvíli postavily dvě svíce před zrcadlo a dlouho naň hleděly. To všechno dělaly v černé polovině domu — každá zvlášť. Všechny dívky viděly cosi neobyčejného — a obšírně o tom povídaly. Šel jsem rovněž do té jizby. Šedl jsem si před zrcadlo a hleděl jsem naň nepohnutě, snaže se nemrkat. Dlouho jsem nic neviděl, ale pak se ukázala malá, pohyblivá a zlatá skvrna. Proměnila se v bílou. Začala se rychle ke mně blížit . . . vzrůstat . . . Po chvíli jsem spatřil před sebou Felinu tvář . . . veselou, rozesmátou . . . Ale její tvář bledne, a na čele se ukazuje dlouhá, kolmá vráska. Pojednou si uvědomuji, že to již není tvář Felina, nýbrž bledá, chladná tvář Šášova. Jako blesky ji stále protínají

barevně měnlivé čáry. Ale tvář couvá a rozplývá se v temné hladině skla, od níž neodtrhují oči. Pojednou vidím zde před sebou bledou, hubenou tvář, s podivným, soustředěným výrazem, s černými brvami a očima . . . Odkud ji znám? To je ženská tvář! Přemýšlím, přemýšlím . . . Ach! Toť ten přelud, který přišel ke mně, když jsem ležel v hořečce na Kapitánově Mohyle po útěku ze Sovětů . . . I ta tvář mizí. A na její místo se ze tmy vynořuje téměř okamžitě mužská, hnusná, odporná tvář . . . Vidím rudou bradu, jízvu na levé tváři, zlé oči, posměšný úsměv . . . Toť konfident Makarov . . . Vyskakují z křesla — a všechno mizí . . . Planou svíce. Jizba se ztápí v šeru. V koutech jsou husté stíny.

Spěšně jdu do druhé části domu. Dívky na mne tázavě hledí.

„Proč jsi tak bledý? Co se ti zjevilo?“ ptá se mne Káťa.

„Prochládl jsem tam!“ odpovídám a mnu si ruce.

„Ne . . ., tys něco viděl!“ praví rozhodně Káťa. „Řekni: co?“

Tehdy jsem řekl vážně Kátě:

„S počátku jsem viděl tebe! Potom ji!“ ukazují na Alexandru. „Pak ji!“ obracím se k Magdě. „A na konec ji!“ ukazují na Naďu.

Magda vyprskla do smíchu. Ale já pokračuji dále:

„A na konec jsem viděl medvědici . . . Velkou, velkou . . . Velkou Medvědici . . .“

Děvčata se dala do smíchu.

„To se tedy v tomto roce oženíš s medvědicí!“ praví Káťa.

„S velkou medvědicí!“ dodává Naďa.

V lednu jsme byli v Sovětech jenom jednou. Konečně i počasí bylo nevhodné. Ale v únoru sehnali bratři Lordovým prostřednictvím větší množství zboží. Zdá se, že to zboží

bylo z „legrandy“. Bylo tu mnoho batistu, sukna, šál, rukaviček, podvazků a punčoch. Pak jsme čekali na příhodné počasí. Všechno zboží jsme rozdělili na dvanáct krosen. Stačí nám na tři cesty přes hranice.

Konečně, v polovině února, nastala větší metelice. Požili jsme té příležitosti a dali jsme se zvečera na cestu. Došli jsme šťastně na stanoviště a příští noc jsme se vrátili, nesouce mnoho liščích koží a několik set rublů ve zlatě. Za dva dni jsme odnesli druhou část zboží. Po návratu se vyčasilo, ale my, nedbajíce toho, sbalili jsme zbytek zboží do čtyř velkých krosen, vážících skoro po sedmdesáti librách. Báli jsme se, aby metelice nepřestala úplně, a proto jsme si ve dne odpočinuli a večer téhož dne jsme znovu vyrazili.

Noc byla jasná. Měsíc v úplňku se neskrýval za oblaky, ale vyplouval na otevřené prostranství nebe. Vítr byl nepravdivelný. Stále měnil směr. Někdy zesílil a zvedal do výše celé mraky sněhu, ale pak odlétl kamsi do dáli — a sníh znovu pokryl pole měkkým, jiskřivým popraškem.

Cesta byla nepohodlná. Brodili jsme se zvolna vpřed. Basil nás vedl většinou lesy. Sotva za hodinu jsme dorazili k hranici. V tom místě nebylo záseku a proto jsme klusem přeběhli pohraniční stezku a skryli jsme se v pasece na sovětské straně. Zakrátko jsme vyšli z lesa a dali jsme se přes pole. Kraj byl zde zvlněný. Sli jsme převážně údolími a úvozy, porostlými tu i tam křovím. Po dvou hodinách cesty jsme došli na rovinu a spatřili před sebou velký les. Dále byla cesta skoro úplně bezpečná, a tak, jdouce lesem, došli jsme do úkrytu.

Strýc Ondřej nám řekl:

„Zle, chlupci, na příklad, jednáte! Vždyť je jasno jako ve dne a metelice přestala . . .“

„To nic není! Však my si už nějak poradíme,“ odpověděl Ignác.

„To je vaše věc! Jenom buďte opatrní!“

Ve dne se všechno se zbožím skoncovalo. Ondřej dal Basilovi několik set rublů ve zlatě a liščí kůže. Večer jsme se dali na zpáteční cestu.

Krajina byla jako zprohýbaný list papíru, osvětlený paprsky elektrické lampičky. Žádný pohyblivý bod se nemohl skrýt v poli před lidským okem. Ještě dobře, že jsme měli na sobě bílé oděvy, a proto jsme byli patrní jenom zblízka.

Bez krosen se šlo lehce, a proto jsme rychle spěchali na západ. Všiml jsem si, že se vracíme po téže cestě, kudy jsme šli po prvé s Kátou. Pochopil jsem, že Basil chce přejít zásek kolem půlnoci.

Míjíme les a vycházíme na pole. Znovu les a znovu pole... Konečně jsme byli v malém lesíku, přiléhajícím k pohraniční stezce. Ten les tvořil na sněžné běli polí podlouhlý temný ostrov, plující v moři měsíčních paprsků. Prošli jsme jím napříč a zastavili jsme se v hustých porostech. Asi sto kroků od nás vlevo vidím zásek. Vpravo rozeznávám široké, volné prostranství mezi koncem záseku a temnou houštinou. Na druhé straně stezky pluje v měsíčním jasu temný, zachmuřený pruh lesa. Tam je Polsko.

Dlouho stojíme na místě a pozorně prohlížíme krajinu. Nevidíme nic podezřelého.

Basil vyráží pevným krokem kupředu. Jdeme za ním. Svírám v pravé ruce, skrytý v rukávu, nabitý a zajištěný revolver. V levé mám zásobník. Míříme směrem k průrvě mezi zásekem a keří. V jedné chvíli se mi zdálo, že se v těch keřích něco pohnulo, ale nebyl jsem si tím jist; Basil širokým krokem spěchal již vpřed.

Byli jsme již nedaleko hranice. Pojednou padlo několik výstřelů a z houštiny vyběhli rudoarmějci s karabinami v rukou. Přečali nám cestu k hranici.

„Stůj! Ruce nahoru!“ zazněl hlas.

Skočili jsme rychle nazpět. Na otevřeném prostranství pohraniční stezky nás mohli zelení snadno stíhat . . . Pochopil jsem to, a proto, jakmile padly první výstřely a rudarmějci vyskočili z keřů, začal jsem po nich střílet z pistole. Vystřeliv devětkrát, běžel jsem za bratry k lesu. Zasunul jsem nový zásobník do rukojeti opakovací pistole. Běžel jsem ohnut k zemi, chvílemi jsem uskakoval vpravo i vlevo, abych strážníkům ztížil míření na sebe.

Několik vteřin bylo ticho. Pak vojáci, kteří po mých výstřelech spěšně couvli k houštině, znovu počali po nás střílet. Vběhli jsme do lesa. Ohlédl jsem se. Vojáci spěchali za námi po našich stopách. Bratři Dovrylčukové utíkali lesem. Poklekl jsem za silný peň zlomené břízy. Kule bzučely ve vzduchu. Vojáci běželi v houfu. Někteří se zastavovali a stříleli k lesu. Slyšel jsem jejich volání:

„Soudruzi, vpřed! . . . Chytněte je!“

Byli si jisti, že prcháme spěšně lesem. Když se vojáci přiblížili ke mně na třicet kroků, začal jsem pálit do středu jejich houfu — a oni spěšně couvli. Pustil jsem se za bratry Dovrylčuky. Snažil jsem se nedělat žádný hluk, aby nevěděli, že jsem úkryt opustil.

Rychle jsem proběhl lesem na druhou stranu a spatřil jsem několik set kroků před sebou tři lidské postavy. To bratři Dovrylčukové mířili k velkému lesu, vzdálenému odtud asi tři kilometry. A třebaže měli na sobě bílý oděv, bylo je na sněhu jasně vidět.

Běžel jsem za nimi. Dohonil jsem je v polovině cesty k lesu. Dále jsme běželi společně. Daleko za námi rachotily výstřely z karabin. Postřehl jsem na sněhu temné skvrny. Skloním se . . . Krev. Rozběhl jsem se kupředu k Šimonovi:

„Kdo je raněn?“ zeptal jsem se ho.

„Ignác . . . Postřelili ho do ruky.“

Když jsme přeběhli dvě třetiny cesty, zazněly znovu výstřely.

Ohlédl jsem se. Ze severního okraje lesíku vyběhli vojáci. Nehazardovali, obešli lesík a vidí, že jim prcháme po polích. Začali nás pronásledovat, střelíce chvílemi na nás. Ale vzdálenost byla příliš veliká, a proto jejich výstřely nám neškodily.

Dorazili jsme k lesu. Šel jsem prudkým krokem vedle Šimona.

„Proč je jich zde tolik?“ zeptal jsem se ho, mysle na naše pronásledovatele, jichž jsem napočítal více než deset.

„Je zde nablízku strážnice,“ odvětil Šimon.

Vešli jsme do lesa a chvíli jsme odpočívali. Ignác shodil se sebe krosnu i kožich a Basil mu spěšně ovázal ránu.

„Ještě dobře, žeš je tam zdržel!“ řekl mi Šimon. „Neutekli bychom jim . . . Jsou odpočinuti, kdežto my jsme již přešli hezký kus cesty!“

Několik kroků od kraje lesa byla velká hranice dříví, zasypaná sněhem. Měl jsem nápad. Přistoupil jsem k hranici a shodil jsem s ní i se sněhem vrchní vrstvu haluzí. Bylo to suché chrastí. Vytáhl jsem z kapsy zápalky a chrastí jsem roznítil. Oheň vešele přelétl po suchých a smolných haluzích a zakrátko začalo planout stále větší ohnisko.

Vrátil jsem se k bratřím Dovrylčukům. Obvaz Ignácovy rány byl hotov. Oblékli ho. Zavěsili mu raněnou ruku na dlouhou vlněnou šálu, upevněnou kolem krku. Jeho krosnu vzal Basil.

„Proč jsi to udělal?“ zeptal se mne Šimon, ukazuje rukou na planoucí ohnisko.

„Budou si myslit, že jsme se tu zastavili — a budou se bát vstoupit do lesa!“

„To je pravda,“ řekl Šimon.

Naši pronásledovatelé byli již v polovině cesty k lesu, a střelíce chvílemi, rychle spěchali vpřed. Pustili jsme se nejdříve do hloubi lesa, a pak, míříce na jih a dělajíce velký půlkruh, vyšli jsme na kraj lesa, asi půl kilometru cesty od

místa, kde jsme nechali planoucí hranici. Odtud jsem jasně spatřil rudoarmějce, jdoucí po poli. Nyní se rozvinuli v rojnici a zvolna šli vpřed. Mátl je oheň. Nevěděli, co o tom soudit . . . Zastavili se a začali v salvách střilet směrem k lesu. Basil se rozesmál:

„Do rána se budou takhle bavit . . . Jenom aby jim stačily náboje . . .“

Šli jsme po okraji lesa na jih a později na jihozápad. K našim uším doletovaly z dále výstřely z karabin. Měl jsem ze svého nápadu radost.

Po dvou hodinách cesty vedl nás Basil jakousi úžlabinou přímo na západ. Kolem čtvrté hodiny zrána jsme překročili hranici. Domů jsme se vrátili, když se začínalo rozednívat. Byli jsme na cestě třináct hodin. Ignác domů sotva došel. Byl úplně vyčerpán, třebaže ho rána skoro nebolela a nekrvácela.

Doma nastal živý ruch. V peci byl rozničen oheň. Připravena voda. Pak začal Matěj ošetřovat Ignácovi ránu. Kost byla celá. Kule mu prostřelila jenom svaly.

Za hodinu jsme dali všechno do pořádku. Zboží bylo schováno. Oděvy vyčištěny od sněhu a rozvěšeny k sušení u pece.

Dostali jsme snídani. Vypili jsme po sklence vodky a dali jsme se do jídla. Pak počali bratři vypravovat o naší příhodě. Vypravovali obšírně, vyzvedávajíce mou zásluhu, jak jsem dvakrát zadržel strážníky . . .

V jizbě je veseleji. Při vypravování o rozničení ohromného ohně zaznívá smích. Jenom Matěj poslouchá vážně, mlčky, a pak praví slavnostně:

„Tak, synkové, poděkujte Vláďovi, že vás zachránil, neboť je možné, že bych jinak žádného z vás nyní nespatriil!“

Na chvíli zmlkl, ale pak řekl ještě vážněji:

„A nyní poslouvejte, jaká je má vůle!“

Všichni mu pozorně patřili do tváře.

„Za hranice už nepůjdete . . . ! Nikdy . . . ! Nechci pro zlato ztratit syny! Nehleďte liščích koží, raději chraňte svých! Taková je má vůle!“

Nikdo mu neodporoval.

Od té doby bratři vícekrátě přes hranice nešli, i když byla k takové cestě příhodná chvíle.

Míjí den po dni. Týden po týdnu. Bydlím stále na samotě u Dovrylčuků. Pomáhám jim při práci. Neprosí mě o to, ale snažím se jim být užitečný. A pak, zabívám prací stále větší nudu. Mé postavení se mi zdá velmi nepříjemné. Zdá se mi, že jsem tu navždy uvězněn. Mám stále pokušení, abych opustil samotu a vrátil se do městečka, kde bych se mohl též dobře ukrývat a chodit přes hranice v Lordově partě . . . A možná, že bych časem spatřil Felu.

Návštěvy mé milenky trvají dále — a večer co večer čekám netrpělivě na její příchod. To jediné mi oslazuje pobyt na samotě, a kdyby nebylo jí, již dávno bych byl utekl. Jenom proč mlčí? Vždyť to trvá již třetí měsíc! Ale když si to nepřeje, nechť je tomu tak dále! Možná, že je to lepší!

V druhé polovině března počal vanout od západu teplý vítr. Ve vzduchu bylo cítit dech jara. Můj stesk se zvětšoval. Chodil jsem roztržitě po usedlosti i po domě. Opustila mne chuť k práci. Tehdy jsem šel k blízkému lesu a dlouho jsem se potloukal po bezcestích. Někdy jsem se přikradl lesy až k hranici a z úkrytu jsem pozoroval pohraniční strážce, přecházející po stezce. Pak jsem se vracel domů.

Začal jsem potajmu pít vodku, kterou mi Šimon tajně, aby o tom ostatní nevěděli, kupoval v blízké vsi. Jednoho dne jsem odešel do lesa. Pustil jsem se daleko od samoty. Domů jsem se vrátil nedlouho před příchodem večera. Jaká byla má radost, když jsem spatřil v jizbě Lorda. Radostně jsem ho přivítal a začal jsem se ho vyptávat na

novinky. Rozmlouvali jsme spolu dlouho. Pojednou se mne Lord zeptal:

„Nelíbí se ti zde?“

„Oh, nelíbí!“ řekl jsem živě.

„Tak chceš-li, je pro tebe práce. Právě pro tebe. Trochu hazardní, ale výdělky jsou dobré.“

„Jaká práce?“ zeptal jsem se ho.

„Vodit uprchlíky ze Sovětů . . .“

A Lord mi pověděl, že Havránek hledá pomocníka, jistého a smělého chlapce, který by chtěl převádět společně s ním přes hranice do Polska uprchlíky ze Sovětů. Jeho dřívější spolupracovník byl chycen v Minsku, když tam nesl příbuzným zboží. Vzpomněl jsem si na Havránka. Byl to týž chlapec, který rozbil lahvi Alfredovi hlavu.

Ochotně jsem souhlasil. Lákal mě nejenom bohatý výdělek, ale i nová zajímavá práce. A Havránek byl znám mezi podloutníky jako charakterní chlapec a přátelili se s ním i nejproslulejší městští fachmani.

Toho večera se Lord do městečka nevrátil a zůstal na noc u Dovrylčukových. Při večeři oznámil přítomným, že zítra jdu do městečka.

„Na dlouho?“ zeptal se Šimon.

„Těžko vědět . . . Možná, že navždy . . .“

„Snad jsme se mu něčím nezachovali?“ řekl Matěj.

Rázně jsem odporoval:

„Ne, nikdy jste mi neublížili. A vždycky na vás na všechny budu vzpomínat v dobrém!“

„Co dělat, to je vaše vůle!“ řekl Matěj. „Ale budete-li potřebovat, přijďte znovu. Pohodlí u nás není, ale nedostatek chleba také není . . .“

Tu noc, nedbajíc toho, že se mnou v jedné jizbě spal Lord, mě navštívila naposled má mlčenlivá milenka. Byla se mnou dlouho, ale ani tentokrát nepromluvila ani slova.

Nazítří ráno jsem se srdečně rozloučil s celou Dovryl-

čukovou rodinou a společně s Lordem jsem vyrazil na cestu. Mnohokrát jsem se ohlížel k budovám, mizejícím v dáli, a bylo mi stále smutněji. Podivné je lidské srdce: mučí je jednotvárnost, nudí stále tíž lidé. Ale když je opustí, začíná po nich toužit.

Slunce svítilo vysoko na nebi. Sníh roztával na cestě. V teplém dechu větru bylo cítit kvapný příchod jara. Šli jsme rázně kupředu a živě jsme rozmlouvali o mnoha věcech. Lord mi řekl, že chlapci chodí zřídka kdy přes hranice. Většina jich bude chodit až na podzim. Soňa uprchla s Vaňkou Bolševikem z městečka. Byli viděni v Olechnovičích, když nasedali do vlaku, který jel směrem k Vilnu. Jurlin jel za nimi; pravil, že je oba zabije... Několik chlapců z party divokých bylo polapeno v Sovětech.

Uvědomuji si, že jdeme stále směrem k Rakovu. Lord mi vysvětlil, že chalupa, kde bydlí Havránek s matkou, leží tři kilometry od městečka, ale že jest na velmi příhodném místě, takže tam budu dobře skryt.

Zeptal jsem se kolegy, ví-li o tom Havránek, že s ním budu pracovat. Lord mi řekl, že o té věci s Havránkem mluvil včera a že mu slíbil — budu-li s tím souhlasit — že mne dnes k němu dovede.

Asi dva kilometry před Rakovem odbočil Lord z cesty vpravo do lesa. Dlouho jsme šli po bezcestích. Konečně jsme došli na okraj rozlehlé polany. V jednom jejím cípu stála uprostřed jedlí malá, zčernalá chata. A k ní se tulily jakési kůlničky a chlévy.

Naproti nám vyběhl velký, černý pes. Se vzteklým štěkotem se nám vrhl k nohám.

„Káro! Káro! Pojď sem!“

Z domu vyběhl Havránek a odehnal psa. Přivítali jsme se. Havránek vypadal velmi mladě. Nikdo by si nepomyslel, že je to starý, zkušený podloutník a proslulý pašerák uprchlíků. Smály se mu při vítání jeho dětské modré oči,

i celá tvář byla plna smíchu. Běhal po dvoře, hrál si se psem a dělal dojem výrostka. Patřice na něho, smáli jsme se i my. Lord řekl:

„S tím je vždy a všude zábava!“

Vstoupili jsme do Havránkova domu. Malá jizba, sroubená z nedbale přitesaných kmenů, vypadala pochmurně. Nedaleko vchodu byla pec. Vlevo byla světnice přepažena. Podlaha byla hliněná, stěny holé, strop temný, začouzený. Ale Havránkovo veselí rozjasňovalo pochmurný vzhled jizby.

„Helo, mamičko!“ křikl chlapec. „Máme hosty! Chystejte jídlu, rychle, rychle!“

Spatřil jsem starší ženu, malou, hezkou, se stejně veselýma očima jako syn. S ní přišla mladá, snad patnáctiletá dívčina, velmi podobná bratrovi. Začaly nám chystat jídlo.

„My jsme po snídani,“ vymlouval se Lord.

„Kdežpak snídaně! My děláme oběd. Bude tip-top!“ řekl Havránek a začal pomáhat, lépe řečeno, překážet matce i sestře, které se točily kolem pece. Pak vyběhl z jizby a vrátil se za několik minut, nesa čtyři láhve vodky.

„Každému po sklenici — a mamince a Heleně po půl sklenici, protože vousů nemají!“

„Ty je tak máš!“ odpověděla sestra. „Namaluj si je uhlem!“

„Ale budu je mít. A ty budeš mít houby!“

Zakrátko jsme se pustili do jídla a začali jsme pít vodu. Bylo mi v té společnosti veselo. Scházel jenom Krysa . . . Cítím, že začíná nová a zajímavá práce.

5

Večer byl temný. Vál teplý západní vítr. Oči rozeznávaly v temnu jenom černé pozadí nebe, hustě poseté jiskřičkami hvězd a bílé pozadí sněhu, po němž byly roztroušeny tu i tam černé skvrny stromů a keřů.

Pole pokrývala řídká, šedivá kaše tajícího sněhu, do níž hluboko zapadaly nohy. To nám cestu velmi stěžovalo. Tvořily se z roztátého sněhu velké kaluže. V noci je pokrýval mráz ledem.

Zvečera jsem vyrazil s Havránkem z domu a pustili jsme se k lesu. Měli jsme na sobě pod kazajkami bandáže, v nichž jsme nesli zboží. Základem Havránkovy práce bylo převádění uprchlíků, ale on při tom ještě na vlastní pěst podloudučil.

Zboží na cestu nebral mnoho, aby mu nepřekáželo příliš v pohybu. Bandáže jsme měli naplněny šicími jehlami, ručními i do stroje, jehlami do gramofonů a ševcovskými šídly. Kromě toho jsme nesli každý několik břitev.

Šli jsme lesem nedaleko Havránkova domu. Pes Káro šel před námi. Na jednom místě vylezl Havránek na haluz rozložitě lípy a vytáhl z díry ruský důstojnický revolver. Tehdy jsem mu ukázal svou opakovací pistoli.

„Dobrá hračka!“ řekl Havránek. „Ale mně stačí obyčejný revolver. Bojovat nebudeme . . .“

Pak jsme šli napříč lesem — k východu. Káro běžel před námi.

„Ty chodíš přes hranice se psem?“ zeptal jsem se Havránka.

„Ano. Káro zná hranice lépe než já. Možno mu důvěřovat. Již tři roky pracujeme spolu.“

Když pes zaslechl své jméno, přiběhl k nám, zastavil se a hleděl Havránkovi do očí.

„Jdi kupředu!“ řekl mu podlouduník.

Pes znovu běžel kupředu. Došli jsme na okraj lesa. Spatřil jsem obšírné, otevřené prostranství. Asi tři kilometry od nás byla hranice a asi dvě stě kroků dále běžela cesta, vedoucí z Volmy do Rakova.

Usedli jsme na svalený peň stromu a čekali jsme na příchod večera. Vypili jsme láhev vodky a zapálili jsme si

cigarety. A když nastal soumrak, šli jsme zvolna směrem k hranici. Boty jsme měli dobře naolejovány, a proto se nám nepromáčely.

Nedaleko hranice jsme si odpočinuli a několik minut jsme poslouchali . . . Káro běžel vpřed. Šli jsme za ním. Sníh nám temně chrupal pod nohama. Začali jsme došlapovat klouzavě, abychom dělali méně hluku.

Zakrátko jsme byli na hranici. Poznali jsme ji naráz po četných stopách, protínajících sněžnou běl od jihu na sever a opačně.

Cesta byla velmi obtížná. Unavovalo nás stálé boření se nohou do sněžné kaše. Na jednom místě se Havránek zastavil. Přistoupil jsem k němu:

„Co je?“

„Chceš si zahazardovat?“ zeptal se mne Havránek místo odpovědi.

„Oč jde?“

„Nu, chceš-li, půjdeme po cestě! Já sám chodím po cestě často.“

„Dobrá,“ řekl jsem. „Pojďme po cestě . . .“

„A připlete-li se nám do cesty nějaký ďábel, pak . . .“ Havránek zamával revolverem ve vzduchu.

Zakrátko jsme vyšli na cestu. Byla plná výmolů. Přetínaly ji často široké kaluže. Ale šlo se po ní lépe než po otevřených polích.

V dáli před námi se ukázala světlá vsi. A zaznívalo od tamtud štěkání psů. Havránek se zastavil.

„Půjdeme přes ves, nebo ji obejdeme?“

„Jsou tam vojáci?“

„Nejsou . . . Alespoň dříve tam nebyli . . .“

„Pak půjdeme přes ves.“

Přešli jsme po mostě přes jakousi říčku a vstoupili jsme do velké vsi, vystavěné po obou stranách silnice, která zde byla velmi úzká a tvořila velké zatáčky. Sníh, který ji pokrý-

val, byl šedý, skoro černý, na mnoha místech promíšený s blátem.

Šli jsme dosti rychle. Zprava i zleva blýskala ubohá žlutavá světélka v oknech nízkých chalup. Vždy po několika krocích protínaly ulici pruhy světla, padající z oken chalup. Tu i tam hučely na dvorech lidské hlasy. A všude byly rozčilené, plné zlosti. A často bylo slyšet proklínání.

Na jednom místě přistoupil Havránek k plotu a vytrhl z něho tyčku. Udělal to jistě proto, poněvadž zpředu zaznívalo vytí psů. Káro neběžel nyní před námi, nýbrž se držel poblíže nás. Minuli jsme ještě několik chalup. Uprostřed vsi nás obklopilo s prudkým štěkotem několik psů. Havránek je několika údery tyčkou rozehnal, ale psi štěkali dále, běžíce za námi. Káro šel klidně před námi. Pojednou z vrat jakéhosi dvora vyšli dva lidé. Když jsme k nim došli, posvítili si na nás kapesní lampičkou. Zazněl hlas:

„Odkud jste?“

„Co je ti do toho!“ odpověděl Havránek.

„Jsem sekretářem Volispolkomu.“

„To je dobře. Tak si jdi do svého Volisplokumu a lehni si, protože jsi opilý.“

„Co-o?“

„Nic. Jdi z cesty!“

Havránek chtěl jít dále, ale sekretář Volispolkomu ho chopil za levou paži. Tehdy ho Havránek udeřil tyčkou do hlavy. Druhý muž chtěl prchnout, ale podrazil jsem mu nohu a on upadl do bláta. A Havránek jim počal tyčkou nakládat. V ulici zazněly křiky. Tu i tam počala blýskat ve tmě světla. Z dále doletovaly k našim uším lidské hlasy. Opustili jsme ty dva lidi, ležící v blátě na zemi, a dali jsme se spěšně dále. V té chvíli se dali do pronikavého křiku:

„Zadržte je! Zadržte je!“

„Zloději! Banditi! Zadržte!“

Ze tmy zazněl dusot lidí běžících k nám. Posvítíl jsem

lampičkou dozadu — a spatřili jsme více než deset lidí, pospíchajících s holemi za námi.

„Nu, práskni jim několikrát kolem uší!“ řekl Havránek.

Střelil jsem několikrát směrem k nim. A slyšeli jsme ještě větší dusot, ale nyní se k nám neblížil, nýbrž se více a více vzdaloval . . .

„Předhánějí se!“ smál se Havránek.

Šli jsme rychle dále. Za vsí jsme opustili cestu a přes pole jsme mířili dále, protože Havránek měl obavu, že sekretář Volispolkomu zatelefonuje do následující vsi, ležící při silnici.

Znovu nastala dlouhá, únavná cesta po polích. Nejhuře se šlo po hrudkách, neboť země byla ještě zmrzlá — a na povrchu ji pokrývala kluzká ledová skořápka. Po delším čase jsme znovu vyšli na cestu a po ní jsme šli asi pět kilometrů. Pak jsme zahrnuli vpravo, a po polích jsme došli k lesu.

Kolem čtvrté hodiny zrána jsme došli k jakési samotě. Havránek pustil psa vpřed a začali jsme zvolna postupovat směrem k budovám. Nic neprozrazovalo přítomnost cizích lidí. S revolvery v rukou jsme se přiblížili k oknu, vedoucímu k cestě, které nebylo zakryto okenicemi. Havránek posvítil do něho lampičkou. Spatřil jsem mezi bílou záclonkou a rámem okna květináč s muškáty — znamená to, že na samotě je všechno v pořádku a že tam není cizích lidí.

Havránek zaťukal na okno. Delší chvíli nám nikdo neodpovídal. Ale když po několika minutách začal ťukat hlasitěji, zazněl z vnitřku ženský hlas:

„Co je třeba? Kdo je tam?“

„Otevři, Stáňo!“ ozval se Havránek.

„Počkej! Hned!“

„Nemusíš se oblékat, znám tě stejně!“

„Ty chytrý!“ slyším hlas za okenicí.

Po chvíli byla odsunuta záclona a sňat s okna květináč. Havránek rychle skočil na okno a vlezl dovnitř. Já za ním.

Chlapec zavolal na psa a Káro skočil rovněž dovnitř. Byla to kuchyň. Chvilí jsme stáli potmě. Stáňa zavřela okenice. V případě potřeby bylo možno je otevřít z vnitřku. Stoje ve tmě, slyším zleva šepot:

„Evženko, nespíš?“ praví Havránek. „Vlezu si k tobě na pec, abych se zahřál . . .“

„Ej, ty lajdáku! Hleďme, čeho se mu zachtělo!“

Slyším smích. Vrací se Stáňa a rozsvěcuje lampu na stole. V levé části kuchyně je velká pec. Její bok zakrývá nahoře dlouhá, vzorkovaná záclona, odkud na nás patří úkradkem čísi oči.

Snímáme se sebe kazajky, pak bandáže. Z kapsy vytahujeme čtyři láhve lihu. Otvírají se dveře a do kuchyně vstupuje vysoká, silná, asi čtyřicetiletá žena. Má na sobě široký, růžový a vybledlý noční kabát. Na bosých nohou má pantofle. Je to majitelka samoty, Marjána Zychová, matka šesti dcer. Mužů na samotě nebylo, nepočítáme-li hloupého parobka, který byl stár asi jako hospodyně a již několik let žil na samotě. Měli ho k práci u koní a k svážení dříví z lesa. Ostatní práce vykonávala vlastními silami, jak pravil Havránek, „babská brigáda“. Hospodářství bylo malé a ženy si s ním uměly poradit . . . Havránkova matka byla vzdálená příbuzná Marjány; říkala o tom příbuzenství: sedmá voda po kvasu.

Marjána Zychová měla podlounnickou skrýši, která byla nedaleko Nového Dvora, na jihozápad od Minska. V městě vyhledávali zvláštní prostředníci lidi, kteří se chtěli tajně dostat ze Sovětů do Polska, a ti za mastnou úplatu je přiváděli k Marjáně; odtud je vodil dále Havránek. Dělal tu práci již třetí rok, ale při ní nosil i zboží!

Rozbalili jsme bandáže a Marjána se Stáňou, nejstarší dcerkou, je rozdělily a zapsaly. Pak všechno s Havránkem vyúčtovala. Za všechno zboží dostal Havránek tři sta sedmdesát dolarů. Dal mi dvacet dolarů za cestu.

Pak nám Stáňa a Marjána udělaly snídani. A po snídani řekla hospodyně:

„Nu, chlapci, jděte se vyspat do podstřeší!“

„Jakže?“ zvolal Havránek. „Do podstřeší? To já raději na pec! . . .“

Skočil na přípecek a odtamtud hup! — pod záclonu na pec. Zazněly výkřiky, piskot, smích.

„Jedeš odtud!“

„Ty nestydo!“

Zakrátko Havránek, zahnán ranami pěstí, seskočil s pece na podlahu. Pak jsme si vzali dva dlouhé kožichy a s Marjánou a Stáňou, která nesla lampu, jsme šli do síně a odtud po žebříku na půdu. Havránek vylezl nahoru a zavolal psa. Káro hbitě vylezl po příčkách za ním. Když jsme vylezli do podstřeší, řekla Marjána:

„Nesviťte tam lampičkami a nerozškrtujte sirky!“

„Dobře, dobře,“ odvětil Havránek.

Polovinu podstřeší vyplňovaly snopy slámy. Havránek vytáhl po straně několik snopů a řekl mi, abych vlezl do toho otvoru. Za mnou tam vběhl Káro. Pak dal Havránek snopy nazpět, aby ten otvor zakryl. Zvenku mu pomohla Stáňa, který vlezla za námi do podstřeší. Úzkým otvorem mezi snopy jsme prolezli na konec podstřeší. Tam bylo větší prostranství, kde se mohlo ukrýt i deset lidí. Malé okénko, vedoucí na střechu, bylo zakryto kusem černé, vlňené látky. Tudy jsme mohli v případě nebezpečí uprchnout.

Udělalí jsme si pohodlné lůžko a zakrátko jsme usnuli . . .

Blížil se večer. Já a Havránek, společně s Marjánou, která měla na sobě dlouhý, žlutý kožich, a na nohou juchtové boty s vysokými holeněmi, jsme šli směrem k blízkému lesu. Marjána měla dlouhou hůl, o níž se za chůze opírala. Káro nás předběhl.

„Kolik je jich?“ zeptal se Havránek.

„Pět,“ odpověděla Marjána.

„Kdo je to?“

„Nevím . . . Po dokumentech se neptám. Ale jsou ne-
jistí. Podívej se tam!“

„Proč nejistí?“

„Nu, protože jsou zdvořilí! Mně říkají: . . . prosím to,
prosím ono . . . Najisto to jsou nějací nihilisté nebo jiní
inteligenti . . .“

Šli jsme lesem. V jednom místě vykoukla z houštiny
malá chata. Vyšel z ní sivý stařeček. Přes vysoký věk byl
velmi pohyblivý a živě mával rukama, když rozmlouval
s Havránkem a s Marjánou.

„Tak co, Hříbku, jak je u tebe, všechno v pořádku?“

„Všechno . . . všechno . . . jako vždy . . .“

„Donesl jsi jim jídlo?“

„Ovšem! . . . Ovšem! . . .“

„Tak tam pojďme!“

Vešli jsme do hustého lesa. Po několika minutách cesty
jsem spatřil stříšku sklepa, vykopaného v zemi. Zpředu
byla dvířka, zavřená zrezivělým visacím zámkem. Hříbek
nešel k těm dveřím, nýbrž obešel střechu a vytáhl z její
zadní strany několik prken. Pak se sklonil dolů a řekl:

„Vylezte! Hned vyrazíme na cestu!“

Začali vylézat lidé. Odění byli nestejně, ale když jsem
jim pohlédl do tváří, tu jsem postřehl u všech stejný výraz,
jež lze těžko popsat a v němž je mnoho obsaženo: badavá
pozornost, chladný pohled boxera, naivnost dítěte, zvěda-
vost člověka, který vidí před sebou nezvyklé lidi — a ko-
nečně lahodný smutek, utajený v pokojných, zresignova-
ných tvářích. Měli na sobě staré kazajky a pláště. Dva byli
v holinkách, tři v botách. Jeden z nich měl na hlavě vojen-
skou čapku, druhý velkou vatovanou čepici, dva měli klo-
bouky — a pátý ohromnou černou papachu. Ty oděvy se
jim nehodily. Hned jsem to poznal. Vypadali jako vojáci

nebo sportovci, odění do hadrů. Jejich pohyby byly vybrané a ušlechtilé. Postavy vzpřímené. Když vylezli ze sklepa, řekl jeden z nich Marjáně:

„Moje úcta! Dnes vyrazíme na cestu?“

„Ano, ti dva,“ žena ukázala na nás, „vás převedou přes hranice!“

Všichni na nás zvědavě pohlédli. Z očí jim tryskala radost i obava. Zajisté je udivovalo, že vidí před sebou dva mladé chlapce. Jistě si představovali své vůdce jako olbřímí chlapy.

Nastal soumrak. Šli jsme zvolna lesem po úzké stezce. Havránek šel první, přeběhlíci za ním, já jsem uzavíral pochod.

Večer byl temný a dosti teplý. V lese zaznívaly jakési podivné hluky. Tu praskaly haluze stromů, tu padaly dolů s vysokých větví zledovatělé vrstvy sněhu, tu praskala ledová skořápka, pokrývající sněhové závěje.

Havránek se zastavil. Vytáhl z kapsy láhev kořalky. Vyrazil zátku a začal pít přímo z láhve. Postřehl jsem na tvářích přeběhlíků lehké úsměvy. Udivovalo je, že takový výrostek pije. Havránek přestal pít a podal láhev mně.

„Tu máš! Lokni si, a dej dále!“

Vypil jsem rovněž trochu kořalky, a pak jsem dal láhev přeběhlíkům se slovy:

„Pijte postupně! Pro zahřátí! . . .“

Oni začali pít, polykajíce neobratně kořalku. Skoro všichni se zalykali a kašlali. A vypili sotva polovinu láhve. Havránek a já jsme vypili zbytek. Pak kolega řekl:

„Kdo chce, může si zapálit . . . Dále kouřit nesmíte . . .“
Zapálili si všichni.

„Je k hranici ještě daleko?“ zeptal se mne jeden přeběhlík.
„Daleko.“

„Je hranice silně obsazena?“

„Ne . . . Jak pro koho . . . Přejít možno vždy.“

Havránka se také vyptávali na různé věci, a on jim s nechtí něco odpovídal. Po krátkém odpočinku jsme vyrazili na další cestu. Dlouho jsme šli napříč přes pole, která byla již tu i tam skoro úplně beze sněhu. Zanedlouho jsme byli na břehu Ptyče. Okraje řeky byly pokryty ledem, ale jejím prostředkem tekł divoký proud. Zamířili jsme po levém břehu řeky směrem k Novému Dvoru. Šlo se těžko. Nohy vázly v rozmočeném sněhu. Konečně jsme spatřili před sebou nejasné obrysy mostu. Havránek se zastavil a dlouho poslouchal. Pak šel dále. Šli jsme za ním.

Brzy jsme vstoupili na most. Prkna nám temně duněla pod nohama. Dole šuměl proud uprostřed řeky. Nečekaje nic zlého, šel jsem zvolna v týlu našeho zástupu. Pojednou z temnoty před námi zablyskl oheň z karabiny a třeskl výstřel. Přeběhlíci se zastavili. Skočil jsem kupředu. Za běhu jsem odjistil opakovací pistoli. Posvítil jsem lampičkou. Spatřil jsem Havránka, který levou rukou držel hlaveň karabiny a pravou mířil revolverem na prsa rudoarmějce, který ležel na zemi, držen tam psem. Slyšel jsem Havránkův hlas:

„Káro, pryč! Pusť ho!“

Pes odskočil stranou a stál nepohnutě, připraven vrhnout se znovu na nepřítele. Rudoarmějce pustil kolbu karabiny — a Havránek hodil pušku do řeky. Zazněl pleskot vody.

„Vstaň!“ rozkázal Havránek vojákovi.

A když voják povstal, Havránek ostře zaklel a řekl:

„A to vás učí nejdříve střílet a pak křičet stůj?“

„Mne, soudruhu, polekal pes. Myslil jsem, že je to vlk.“

„Duliče znáš? Jak je tam daleko?“

„Osm verst.“

„Cestu znáš dobře?“

„Ó ano.“

„Tak nás povedeš! Ale dej si pozor: uděláš-li krok k útěku, prásknu tě do hlavy! A pes tě chytí!“

„Nebudu prchat . . . Povedu vás, kam chcete!“

Šli jsme dále. První šel rudoarmějec, pak Havránek a přeběhlíci — a na konec já. Šli jsme po úzkých cestách i stezkách. Zřejmě nás rudoarmějec vedl tak, abychom se vyhnuli nežádaným setkáním. Obával se, aby nebyl zastřelen.

Po půldruhé hodině pochodu po polích jsme spatřili vlevo les a vpravo světla v oknech domů. Byly to Duliče. Zde rozkázal Havránek vojákovvi, aby šel přede mnou — a sám nás vedl dále. Po hodině pochodu po bezcestích jsme vyšli na dobře udupanou lesní pěšinu. Zde nás Havránek zastavil a přistoupil k vojákovvi. Ukázal mu pěšinu a řekl:

„Zaslouhoval bys, abych tě práskl do hlavy, protože jsi střílel bez upozornění, ale nechci si babrat ruce v krvi. Jdi rychle nazpět. Řekni, že tě přepadlo sto banditů! Dostaneš vyznamenání za statečnost! Tak, a nyní pochodem vchod!“

Rudoarmějec se rychle pustil po stezce, vedoucí do hloubi lesa a zakrátko zmizel v temnotě mezi stromy. A my jsme šli dále.

Přeběhlíci byli znaveni a prosili každou chvíli o odpočinek. Havránek pohlédl na hodinky a řekl jim:

„Odpočíváte příliš často — a to unavuje. Dám vám nyní větší odpočinek, ale pak půjdeme na jednu záprež k hranici . . . Nechci ztrácet tolik času . . . Nyní jsou dvě hodiny . . . Vyrází-li na nás strážníci na hranici, pak je třeba času, abychom přešli na jiném místě. Rozumíte?“

„Dobře . . . budeme se snažit . . . Špatná cesta . . .“

Po delším odpočinku jsme se pustili spěšně kupředu. Havránek nás vedl po dobře vyježděné cestě, která přetínala pole i lesy. Po té cestě jsem šel po prvé, ale dobře jsem znal rozlehlý kraj po obou stranách cesty.

Dorazili jsme k břehu říčky. Byla to druhá linie. Jdeme vpravo. Tam ležel přes vodu dlouhý peň vyvráceného stromu. Káro přeběhl na druhou stranu říčky a proběhal

tam celý břeh. Zakrátko se vrátil. Havránek dosti rychle přešel po pni stromu na druhou stranu říčky. Pak šli přeběhlíci.

Čekám, až všichni přejdou a tiskna v ruce pistoli, přehlížím široké, otevřené prostranství mezi říčkou a lesem. Stále se mi zdá, že tam na okraji lesa jsou nějací lidé . . . Přejod je skončen; jdeme zvolna lesem. Pozoruji, že přeběhlíci jsou nyní velmi rozčilení. Snažíme se jíti co nejtíšěji. Havránek pustil psa vpřed.

Konečně přicházíme k hranici. Havránek se zastavuje; dlouho stojíme nepohnutě . . . Slyším vlevo jakýsi hluk.

Havránek jde zvolna vpřed a blíží se ke skupině hustě rostoucích jedlí. Seskupujeme se do houfu a dlouho stojíme na místě a posloucháme. A hluk zleva se chvílemi zesiluje, chvílemi tichne.

Pojednou padá zleva několik výstřelů. Pak zaznívá volání: „Stůj! Stůj!“

Havránek vychází z úkrytu a praví šepem:

„Nečekejme . . . Pojďme tiše! . . .“

Vyrazil kupředu. Jdeme za ním. Mám připravenou zbraň k výstřelu. A hluk zleva nepřestává . . . Zaznívají tam výstřely, výkřiky, dupot nohou. Odhaduji, že se to děje na vzdálenost několika set kroků od nás.

Vycházíme na pohraniční stezku. Vidíme na sněhu mnoho stop, vedoucích různými směry. Jsou to stopy lidské i zvířecí. Zanechali jsme tam i my své stopy — a ponořili jsme se do lesa na polské straně.

K ránu jsme dovedli přeběhlíky do stodoly na okraji městečka. Počkal jsem u vrat stodoly a Havránek šel do domu židovky, která přechovávala přeběhlíky. Za čtvrt hodiny se vrátil. S ním přišel jakýsi starší žid. Vstoupili jsme společně do stodoly. Havránek se obrátil k přeběhlíkům a řekl:

„Jste v Polsku. Zde je skrýše. A tady vám vysvětlí vše-

chno, co budete dále potřebovat . . . A pak si dělejte, co chcete! Přeji vám mnoho zdaru!“

Přeběhlíci k nám přistoupili. Jeden z nich, nejstarší, snažil se dáti Havránkovi, a pak i mně, několik zlatých mincí. Havránek nevezal; já rovněž ne. A Havránek řekl:

„Nám bylo již zaplacenó . . . Zaplatili jste za celou cestu v Minsku . . . My vás nechceme odírat. Stačí nám, co si vyděláme.“

„Ale to není úplata. Oceňujeme vaši práci . . . Jsme vám vděční . . . A máme na to!“

„To je něco jiného!“ řekl Havránek. Vzal šedesát zlatých rublů a dal mi třicet. Pak jsme vyšli ze stodoly a spěšně jsme zamířili vedlejšími ulicemi domů.

Když jsme se přiblížili k Havránkovu domku, bylo již světlo. Nebe na východě se ruměnilo stále víc a více. Oznamovalo východ slunce . . .

6

Nastalo jaro. Zmizela bílá stezka. Nastala černá. Ale podloudníci málo chodili přes hranice. Noci byly krátké, cesty velmi obtížné, hranice i pohraničí dobře hlídány. Proti zlatému období pracovalo nyní jen deset procent podloudníků. Skoro všechny staré party přerušily na dlouho práci. Místo nich chodili nováčci, mladí, nezkušení podloudníci, kteří neměli ponětí o podloudnické práci a chodili nazdařbůh.

S Havránkem jsme šli pětkrát přes hranice. Vodili jsme dále do Polska přeběhlíky. Kolega mi řekl, že těch pět, které jsme převedli po prvé přes hranice, byli důstojníci.

„Jak to víš?“ zeptal jsem se ho.

„Mám takový čich. Převedl jsem sta různých lidí. A v mžiku poznám, co je to zač!“

Když jsme se vrátili po páté přes hranice, šel Havránek

do městečka a já jsem si lehl. Havránek se nevrátil celý den i noc. To mě znepokojilo, neboť sliboval, že se vrátí téhož dne po poledni. Již jsem se chystal, že půjdu vyzvědět, co se s ním stalo. A krátce než nastal soumrak, přišel ke mně Krysa. Byl velmi pobouřen. Nikdy jsem ho neviděl tak rozčileného.

„Co je ti? . . . Kde je Havránek . . .“ zeptal jsem se ho.

„S Havránkem je zle! Nevím, zůstane-li na živu! Byl odvezen do nemocnice. A Lord uvězněn!“

„A proč?“

„Ujal se Havránka! To ti chrapouni! *Ti lumpové!“ klel Krysa.

Z jeho zmateného vypravování jsem se dověděl následující věci. Včera v poledne šli Havránek a Lord popít do Ginciny restaurace. Z našich chlapců tam nebyl nikdo. Salon naplnili nováčci. Byli opilí. A s nimi popíjel Alfred Alinčuk. Měl s nimi nějaké jednání. Když si Lord a Havránek sedli k vedlejšímu stolu, začali se nováčci posmívat Havránkovi. Popouzel je proti němu Alfred, který nezapomněl Havránkovi úder lahví do hlavy na večírku u Sáši. Jeden nováček, úplně opilý, hodil kousek slanečka na Havránka. Havránek skočil k němu a udeřil ho pěstí. Opilého nováčka se ujali jeho soudruzi. Nastala rvačka.

Bili se pěstmi, lahvemi, židlemi. Nováčci vytáhli nože. Havránka porazili na podlahu. Tehdy Lord vytáhl revolver. Několikrát vystřelil na výstrahu do vzduchů, a když nastal zmatek, začal křeslem bít prchající nováčky. Dva vážně zranil. Byl zatčen. Havránek byl pobodán. Alfred uprchl hned, jakmile počal svár.

Byl jsem tím vypravováním strašně poděšen.

„Co nyní bude?“ zeptal jsem se Krysy.

„Nevím. Havránek je těžce zraněn. Možná, že to nevydrží. A Lord bude nyní sedět: protože nosil tajně zbraň a pro těžké ublížení na těle!“

„To je zlé!“ řekl jsem.

„Zlé, bratře!“ potvrdil Krysa.

„Nyní jsme naráz oba bez práce! Neboť Lordovu partu vzal nyní ďas!“

Krysa neodpovídal a dlouho přemýšlel. Pak řekl:

„To ještě uvidíme!“

„Co?“ nechápal jsem jeho odpověď.

Krysa zadupal. Ruce měl sevřeny v pěst.

„Já jim to nedaruji! Nikdy! Alfredovi též!“ pravil Krysa, zadržuje hněv.

Umlkl a dlouho hleděl nepohnutě před sebe.

„Máš vodku?“ zeptal se mne po chvíli.

„Ano.“

„Nalej! To jsou hovada! Skopci!“ začal znovu proklínat.

Přinesl jsem láhev vodky. Kolega vypil jedním douškem skoro polovinu láhve, pak si zapálil cigaretu, a odplivuje si vpravo i vlevo, řekl:

„Nic. Neboj se. Nějak si poradíme — a Lordovi pomůžeme. A k Havránkovi je třeba poslat matku. Pojdme k ní.“

Vešli jsme do chalupy. Krysa pověděl krátce Havránkově matce o příhodě s jejím synem. Stařenka se spěšně oblékla a společně s Krysou odešla. Na rozloučenou mi Krysa řekl:

„Ty se odtud příliš nevzdaluj. Až zařídím všechno v městečku, pak přijdu k tobě!“

Přišel nazítří večer. Byl opilý. Upřímně mě pozdravil a řekl:

„Tak, bratře, začneme práci! Vymandlujeme jim kůži!“

„Komu? . . . Jakou práci? . . .“

„Nováčkům. Já jim, čertům, nepustím ani jednu partu přes hranice! Každou položím!“

Seděli jsme v Havránkově domě. Jeho sestra dělala cosi na dvoře.

„Kde je Havránek?“ zeptal jsem se Krysy.

„Odvezli ho do nemocnice ve Vilně. Je třeba operace. Havránkova matka tam odjela s ním.“

„A kde je Lord?“

„U vyšetřujícího soudce.“

„A o jaké práci jsi mi to mluvil?“

„Stop! Moc mluvíme! Třeba se napít! A pak ti všechno důkladně vyložím.“

Vypili jsme láhev vodky a Krysa počal hovořit:

„Dokud na hranici pracovali naši fachmani, šlo všechno dobře. Přišli nováčci. Chodí za pár grošů. Jeden druhému práci přebírá. Jeden druhého udává. Možno říci, že to nejsou fachmani, ale hřbeti. Vůdce mají také takové. S nimi ani divocí nechtějí mít nic společného. Nováčci prosili Sumce, aby jim dělal vůdce, ale on jim odpověděl, že raději bude o hladu, nebo že bude židům nosit vodu, než aby byl s nimi ve spojení. Totéž jim řekl i Buldok. Podlouník byl kdysi junák, chlapec, ale nyní jsou jimi syčáci, pepani, hulváti! Nyní za láhev kořalky vrazí nováček nejlepšímu chlapci do zad zabiják. Tak, jak to učinili, podpíchnuti Alfredem, Havránkovi! A víš, co jsem si nyní vymyslel?“

Byl jsem velmi zvědav po tak neobyčejně dlouhé Krysově předmluvě a zeptal jsem se ho:

„Nu, rád bych se co nejdříve dověděl, k čemu míříš?“

„Chci nováčkům rozbít party a brát jim zboží. Budeme-li to dělat delší čas, přestanou jim kupci dávat zboží. Rozumíš?“

„A jak se dovíš, kudy půjdou?“

„Dovím se všechno, buď od jejich vůdců, od nich, nebo je sám vyslídím. Budeme je odkrývat buď zde, na pohraničí, nebo ještě lépe — v Sovětech!“

Krysa mi začal se stále větším nadšením vypravovat, jak si představuje tu práci. Přítakal jsem mu a chvílemi jsem mu říkal své nápady. Než Krysa odešel, řekl mi:

„Zbavili nás, lumpove, dobrých chlapců i práce! Ale i my jim ukážeme, zač je libra pepře!“

Za několik dní se vrátila z Vilna Havránkova matka. Syn jí zemřel v nemocnici a matka i dcera si vyplakávaly oči z žalu po něm. Když jsem patřil na jejich zoufalství, naplňovala mne stále větší nenávisť k nováčkům. Čekal jsem netrpělivě na Krysovův návrat, ale on kamsi zmizel, takže jsem se počal o něho strachovat. Konečně po několika dnech přišel. Vesele se se mnou pozdravil:

„Již dávno byli bychom začali, ale neměl jsem vhodného a jistého chlapce — jako třetího. Je nutno, aby ho nováčci neznali!“

„Našel jsi ho?“

„Našel! Jel jsem za ním až do Radoškovič!“

„Kdo je to?“

„Janek Hrobař. Ty ho neznáš! Skvělý chlap! Jistý a statečný! Dá se do každé práce. A není to skrblik! Víš, kde jsem ho nechal? Nyní?“

„Kde?“

„U Petříka Filosofova. Dnes večer přineseme mnoho různých věcí. Já budu bydlet v městečku, abych se všechno dověděl, a vy zde . . . Je třeba si promluvit s Havránkovou matkou . . .“

Zavolali jsme stařenku a zeptali jsme se jí, chce-li si nás nechat na bytě, že bychom si rádi udělali u ní skrýš. S radostí souhlasila. Krysa jí řekl, že jí budeme dobře platit!

„Ale vždyť já i zadarmo!“ řekla stařenka. „Byli jste jeho kamarádi. Žijte si zde jako doma!“ začala plakat.

„Vy, mamičko, neplačte!“ řekl jí měkce Krysa. „Ještě žijeme! Zoufat si není třeba! Stalo se, stalo! A z našeho přechovávání budete mít procenta. A poštěstí-li se nám v práci, pak ušetříte Hele i na věno!“

Zapomněl jsem říci, že Káro, Havránkův pes, zahynul při jeho boji s nováčky. Vrhl se na ně, bránil svého pána.

Pokousal jim ruce, nohy i tváře. Ale jeden nováček, leže na podlaze, rozpáral mu zespoda břicho. A Julek Potrhlík zemřel v nemocnici — na souchotiny. Vzkázal mi to po Krysovi Petřík Filosof.

Večer přišel ke mně Krysa ve společnosti Janka Hrobaře. Byl to muž prostřední postavy, dosti silný a velmi obratný. Měl světlé vlasy, které mu vpředu vypadaly. Stále se smál a mhouřil pronikavé, šedé oči. Bylo mu kolem čtyřiceti let. Často si mnul ruce a říkal: „Stalo se! . . . První klasa!“

Oba kolegové přinesli dva velké balíky. Rozbalili je v podstřeší, kde byl náš úkryt a kam jsme snadno mohli vlézt; nemusili jsme ani probouzet Havránkovu matku, ani Helu. Odtud jsme mohli v případě nebezpečí prchat na všechny strany otvory, které jsme udělali ve střeše. A všude byl nablízku les. V balíkách bylo mnoho různých oděvů a čapek. A kromě toho tam bylo náčiní k líčení. Když jsme si ty všechny věci uspořádali, počali jsme se radit.

„Zbraní máme málo,“ řekl Krysa. „Dva revolvery na tři lidi. Ale zítra jich bude více.“

„Odkud?“ zeptal jsem se ho.

„Odkud?“ Krysa se usmál a řekl:

„Dovíš se to sám. Zítra se pouštíme do práce!“

Hrobař si zamnul ruce:

„Nu, stalo se! První klasa!“

„A koho odkryjeme?“ zeptal jsem se Krysy.

„Alinčuky!“ řekl Krysa slavnostně.

„Dej pokoj!“ nevěřil jsem mu.

„Čert mě vezmi . . .“

„A kde je poľapíme?“

„Pod mostkem, naproti Velkému Sělu. Půjdou tamtudy se zbožím . . .“

„Jak to víš?“

„Vím . . . Chodí tamtudy. A o tom, že jdou na cestu zítra, jsem se dověděl pomocí jednoho hmatáka. Skvělý chlap!“

„Od Josífka Husaře ?“

„Znáš ho ?“

„Znám.“

„Od něho jsem se to dověděl.“

„Ale všichni Alinčukové jsou ozbrojeni, a my máme jen dva revolvery!“

„Proto si musíme zbraní dobýt. Všechno jsem si již dobře promyslel!“ řekl Krysa.

Večer byl temný a tichý jako tehdy, když jsem šel po prvé s Josefem Trofidou. Byl jsem na témže místě, kde jsem byl tehdy, jenomže jsem neseděl v kanále s partou podloudníků a neměl jsem na zádech krosnu . . .

Každá parta, která tudy šla, musila vlézt do toho kanálu a skrýt se tam, aby si odpočinula. Věděli jsme to dobře.

Když jsme sem zvečera přišli, prohlédli jsme si pozorně celý kraj. Od vsi Pomořanky se sem táhla zoraná černá pole. Zde nebylo možno se nějak skrýt. Na druhé straně náspu, od hranice, se táhla louka, tvoříc zde úzký klín. Ani zde jsme se nemohli ukrýt. Tedy jsme to udělali takto: na svahu náspu jsme vykopali dva hlubší dolíky, každý hloubky asi pětadvaceti centimetrů. Já i Hrobař jsme si lehli do dolíků směrem od Pomořanky. Krysa se skrýl v dolíku, směrem od hranice. Pod námi byl kanál, a když jsme zvedli hlavu, viděli jsme dobře vchod do kanálu, černající se na strmém svahu náspu. Přezkoušeli jsme pak ještě, jsme-li dobře ukryti. Ale jdouce směrem ke kanálu, nic jsme neviděli. Pak jsme vlezli do kanálu, vykouřili jsme několik cigaret a teprve pak jsme zaujali každý své místo. Jak to uděláme, jsme si smluvili již dříve.

Čas se vlekl zvolna. Mnohokrát se mi zdálo, že slyším kroky blížících se lidí. Ale byly to přeludy. V pravé ruce jsem měl opakovací pistoli, v levé šňůru, jejíž druhý konec držel v ruce Krysa, ležící na druhé straně náspu. Až uvidím

blížící se lidi, mám zatáhnout za šňůru jednou, a až vlezou do kanálu, třikrát. Tehdy měl Krysa seskočit dolů a osvětit lampičkou vchod do kanálu; Hrobař tak měl učinit s naší strany. Všechno ostatní jsme si smluvili podrobně a každý věděl dobře, co má činit... Já a Krysa jsme měli mlčet a mluvit jenom ve výjimečném případě a jen změněným hlasem.

To bylo hlavně důležité pro Krysu, který nebyl ještě stíhán a mohl nám, bydle v městečku, získávat cenných zpráv. Krysa měl na sobě kazajku s pozvednutým límcem a na hlavě shrnutou čepici. Tvář si ozdobil přilepenými velkými rudými vousy a vypadal velmi směšně. Když jsem na něho hleděl, měl jsem chuť dáti se do smíchu. Já měl přilepen malý černý knírek.

Čas se vleče. Leže v úkrytu vedle Hrobaře, přemýšlím o mnoha věcech...

Kdesi štěká pes. Snažím se rozpoznat, kde. Uplouvají minuty, čtvrt hodiny, hodiny. Nikdo nejde... Podíval jsem se na hodinky, jejichž ručičky a ciferník jsou potřeny fosforem. Blíží se jedenáctá hodina. Pojednou jsem zaslechl jakýsi tichý zvuk, jako úder podpatku o kámen. Pohlédl jsem vpravo a začal jsem poslouchat. Zdálo se mi, že slyším dusot kroků. Potom vše ztichlo... Znovu slyším... A pak slyším již pravidelný a tichý hluk kroků.

„Jdou,“ myslím radostně. „Jdou, najisto jdou!“

Přitiskl jsem se tělem blíže k zemi, ale hlavu jsem zvedl, snaže se proniknout zrakem temnotu. Ale sluch je za tak temné noci služebnějším lepším nežli zrak — a já stále jasněji rozeznávám kroky lidí, jdoucích v temnotě. Dlouhl jsem Hrobaře do boku — a pistolí ukazují do temnoty, odkud slyším kroky. On delší čas poslouchá a pak kývá souhlasně hlavou. Slyším, že si připravuje lampičku a nůž; bude musit s nožem v ruce prohlížet v kanále Alinčuky.

Slyším již velmi jasně kroky. V té chvíli jsem zatáhl jednou za šňůru. Krysa mi tiše odpovídá... Bdí...

A kroky jsou stále blíže. Víím, že to nejsou zelení, neboť ti by tak tiše nešli. Jsou to buď Alinčukové nebo jiní podloudníci.

Pojednou vidím postavu, vynořující se asi deset kroků od nás z temnoty. Za ní jdou ostatní. Skláním hlavu, aby podloudníci nezahlédli mou tvář.

Je jich pět. Blíží se k náspu. Zastavili se nedaleko kanálu. Stojí delší čas nepohnutě, pak jeden z nich rychle vyběhl po strmém úbočí náspu nahoru a přešel ho na druhou stranu. Nenadál jsem se toho. „Co to jest? Snad vůbec do kanálu nevejdou?“ Patřím tu na čekající čtyři lidi, tu na vchod do kanálu. Vůkol je ticho. „Chtějí si asi prohlédnout druhou stranu náspu i kanálu,“ uvažuji. A nemýlil jsem se. Po chvíli vidím, jak z kanálu několik kroků ode mne vylézá temná postava s šedou skvrnou krosny na zádech. Slyším tiché „Pst! Pst!“ — a čtyři temné postavy pospíchají podél náspu ke kanálu. Srdce mi spěšně a radostně bije v prsou: všechno se daří dokonale, tak, jak jsme to předpokládali!

Alinčukové vlezli jeden za druhým do kanálu. V té chvíli jsem trhl třikrát za šňůru a Krysa seskakuje dolů. Hrobař skočil dolů s naší strany. A já za ním.

Skoro současně zablyškly u obou vchodů do kanálu elektrické lampičky. Zalily jej jiskřivými paprsky. V té chvíli jsem zaslechl chladný, klidný a jistý Hrobařův hlas:

„Ručky nahoru! Ráz, dva! A ani nepípnout! První klasa!

Rozsvítil jsem svou lampičku — a Hrobař s jiskřícím nožem v pravé ruce šel dovnitř kanálu. Prohlíží prvního Alinčuka. Poznávám v něm Albína. Hrobař mu vytáhl z kapsy revolver, zásobníky a ještě cosi, co jsem nemohl zpovzdáli postřehnout. Schovává to všechno do svých kapes. Pak prohlíží druhého — Adolfa. Pak Alfonse. Po něm Ambrože — a na konec Alfreda. Podloudník řekl cosi Hrobařovi. Neslyšel jsem ho. Hrobař mu odpověděl:

„Jakým právem? . . . Takovým, jaké se mi líbí! Rozumíš?

A bude-li se mi to líbit, pak ti vyrazím zuby, nebo ti vrazím kudlu do boku!“

Hrobař skončil pronlídku Alinčuků. Pak jim řekl:

„Shod'ťte krosny! Rychle, nebo vás popoženu!“

Nyní měl Hrobař v levé ruce lampičku a v pravé nabitou opakovací pistoli, kterou vzal Alfredovi. Bratři spěšně shodili krosny se zad. V té chvíli řekl Hrobař nahlas:

„A nyní pochodem vchod na hranice! V zástupu! Jeden za druhým . . . Já budu vzadu . . . Kdo se ohlédne, dostane pilulku . . . na pročištění svědomí . . . Vylézat! Rychle! První klasa!“

Krysa zhasl lampičku a ustoupil od vchodu. Alinčukové jeden po druhém vylézali z kanálu a zamířili přes pole. Hrobař za nimi. Krysa vlezl do kanálu a začali jsme odtamtud vyhazovat krosny. Byly dosti těžké. Začal jsem svazovat vždy dvě a dvě k sobě. Dvě Hrobařovi, dvě sobě, a Krysovi, který byl slabší než my, jsem dal jednu.

Čekali jsme na Hrobařův návrat.

„Výborně to provedl!“ řekl jsem pošeptmu Krysovi.

„To je stará firma! Víím, koho vzít na takovou práci! Takových, jako je on, je v pohraničí málo!“

Zakrátko jsem zaslehl lehké kroky a přiběhl Hrobař.

„Kdes je opustil?“ zeptal se ho Krysa.

„Vedl jsem je půl kilometru. Snad až k samé hranici . . . Já to zde neznám . . . A pak jsem tiše zmizel . . . Půjdou až do Moskvy, poněvadž si myslí, že jdu za nimi . . .“

Vrátili jsme se do skrýše. V podstřeší, při světle elektrické lampičky, počal Hrobař vytahovat věci, které vzal Alinčukům. Byly to tři opakovací pistole, dva revolvery, pět lampiček, mnoho nábojů a zásobníků. Kromě toho několik peněženek. Krysa je počal prohlížet. Bylo v nich mnoho polských i ruských peněz, dolary i šterlinky. Dokumenty žádné . . .

„Víš co?“ řekl Krysa. „Polovinu peněz dáme Havrán-

kově matce a polovinu pošleme Lordovi do vězení...
A my si necháme zboží a zbraně...“

Začali jsme rozbalovat krosny. Zboží bylo drahé: laková, kamzíci kůže, francouzské perleťové knoflíky, hedvábné punčochy. Všechno v nejlepší pořádku.

„Hleďme, hleďme! Vzali jsme jim pěkné věci!“ řekl Krysa.

„Kde to prodáš?“ zeptal se ho Hrobař.

„Čerti vědí! Prodat mohu, ale s velkou ztrátou!“

Pojednou mě napadla dobrá myšlenka.

„Víš co?“ řekl jsem Krysovi. „Co kdybychom donesli zboží Bombině? Je již dávno na svobodě...“

„Radíš dobře!“ řekl Krysa. „Tady bychom to mohli prodat skoro zadarmo. A tam ještě vyděláme. Nu, a pak,“ zamžoural na mne okem, „spatříš svou Bombinečku! Ještě dobře, že sis na to vzpomněl!“

7

Jsme dobře ozbrojeni. Mám s sebou dvě opakovací pistole: jednu vlastní a druhou, kterou jsme vzali Alinčukům. Krysa má rovněž dvě pistole a Hrobař dva revolvery, protože nemá k pistolím důvěry. Neseme zboží vzaté Alinčukům. Bylo určeno do Sovětů, a proto tam také jde. Jenomže se zpožděním jednoho dne a na jiné místo.

Noc je velmi temná. Jdeme převážně lesem. Zvolna, opatrně, krok za krokem, třebaže se nebojíme nikoho, neboť na kule ze zálohy, z křovin, můžeme odpovědět desítkami kulí. Jsme opatrní více než dosti, ale v případě potřeby budeme bojovat do posledních sil. Nemluvili jsme o tom, ale víme to všichni.

Poblíže hranice jsme se zastavili, usedli jsme na zem a zuli jsme si boty. Pak jsme je zasunuli každý za opasek, holeněmi dolů. A dále jsme šli v ponožkách.

Pohybovali jsme se kupředu bez hluku jako přeludy. Nohy došlapují lehce na haluze i na šišky — a nedělají vůbec hluku.

Vede nás Krysa. Zním dobře ten kraj, a proto jdu poslední. Hrobař jde za Krysou; tento úsek nezná, a proto ho máme mezi sebou. Mám v rukou dva revolvéry.

Levou kapsu mám plnou zásobníků. Krok za krokem, potichu, zvolna jdeme vpřed. Míjíme keře, stromy, hromady klestí. Oči si postupně zvykají stále více na temno a rozeznávají kraj na značnou vzdálenost.

Přecházíme stezky, po nichž chodí bolševičtí vojáci. Krademe se zvolna ke každé stezce. Delší chvíli soustředěně posloucháme a teprve pak přecházíme nebezpečné místo. Znovu pochod, znovu les, znovu stezka . . .

Na jednom místě se Krysa zastavuje dva kroky od stezky. Pojednou poklekl. Následujeme jeho příkladu. S počátku nic neslyším, ale po chvíli zachycují mé uši nezřetelný hluk. Nemohu s počátku poznat, co to je. Pak již slyším jasný dupot nohou po zemi . . . To jdou zelení. Chvílemi se zastavují, a tehdy nastává podivné, znepokojující ticho. A znovu zaznívá šourání nohou po zemi . . . blíže, blíže . . . Pojednou postřehuji temné postavy, bližící se k nám zvolna po stezce . . . Mlčíme . . . Zvedám tiše opakovací pistole do výše a mířím jimi před sebe . . . Mohu udělat s vojáky, co chci! Mám připraveno osmnáct kulí . . . Mohu je vystřelit za několik vteřin . . .

Jdou zvolna, lenivě . . . Zastavují se vedle nás. Jeden tiše zakašlal. Krysa je vedle nich; kdyby chtěl, mohl by je chopit rukou za límec pláště. Vojáci chvíli stojí, poslouchají . . . Nic kolem sebe nevidí, a proto, podupávajíc těžce nohama, jdou dále. Pocítil jsem k nim něco jako politování a pohrdání . . .

Hluk kroků se vzdaluje od nás stále více. Krysa povstává a jde vpřed. Jdeme za ním. Pohybujeme se tiše jako stíny,

jako přeludy. Jsme bystří, zkušení, smělí, dobře ozbrojení, jisti sebou . . . Ach, jak je příjemno pracovat za takových podmínek, a s takovými kolegy . . .

Obdivuji se tomu ztřeštěnci Krysovi! Myslil jsem, že je schopen se jenom rvát, a hle, on nás vede tak opatrně a tiše, že nenacházím výrazu, jímž bych vyjádřil svůj podiv. Ale zároveň ukazuje bravurní odvalu. Na příklad: druhou linii jsme přešli po mostě. Nikdo jej nehlídal. A kdyby i někdo na mostě byl, pak by nás postřehl teprve několik kroků od sebe. A tehdy . . . Mám psát, co by se stalo? . . .

Slyšíme, že po cestě jede nějaký vůz. Sestupujeme se silnice a čekáme nedaleko skupiny jedlí . . . To není jednotlivý vůz, toť celý transport . . . Jedou kamsi směrem k hranici, snad na lesní práce poblíže hranice . . .

Několik kilometrů od hranice si obouváme boty a polními cestami pospícháme v před, snažíce si zkrátit cestu. K ránu jsme došli k Lénině usedlosti. Konečně ji spatřím! Tak často jsem na ni myslil, umiňuje si ji někdy navštívit. Zastavujeme se v lese, poblíže stavení. Čekáme na východ slunce.

Rozednívá se stále více. Nyní již vidíme jasně cestu směrem k usedlosti, i dvůr. Vidíme, jak parobek zapřahuje koně a jede na pole. Pak pozoruji, že služka, nesoucí velký džber, odešla do chléva. Poblíže samoty není rovněž cizích lidí.

„Půjdu se tam podívat,“ pravím Krysovi.

„Dobře . . . Kdyby bylo zle, pak střílej a prchej k nám. My ti pomůžeme!“

„Dobře.“

Jdu rychle bez krosny po cestě k chalupě. Vstupuji na dvůr, pak na zápraží a odtud do síně. Nevytahuji ruce z kapes. Mám v nich nabitě a odjištěné revolvery. Ze síně se dívám napolo otevřenými dveřmi do černé části domu. Vidím Lenu. Je obrácena ke mně zády a myje se ve velké

měděníci, postavené na stolku uprostřed světnice. Namydlenýma rukama si tře tvář a šjí. Krađu se k ní. Léna si omývá tvář vodou. Když se po chvíli vzpřimuje, chytám ji pažema kolem pasu a zvedám ji do výše. Vykřikla a vyrvala se mi z rukou. Měděnice padla na podlahu. Voda se rozlila.

„To jsem já, Léno!“

Tiskne ruku k srdci a praví:

„Jak jsi mne polekal! Odkud sem přicházíš?“

„Z Polska . . . Mám zboží. Chtěl jsem tě navštívit a přišel jsem s kolegy.“

„Kolik je jich?“

„Dva.“

Léna se spěšně otírá ručníkem a odpovídá, vesele se usmívajíc a radostně blýskajíc očima, na mé otázky.

„Máš nyní pokoj?“

„Uplně . . . Nyní mě nechávají . . . Najisto nějak vědí, že jsem skryši zrušila.“

„Ale mně zboží prodáš?“

„Co bych já tobě neudělala? Nezapomněl jsi na mne? Pojď, přivítáme se!“

Odhazuje ručník na lavici a objímá mě kolem krku. Voní mýdlem a mátou. Táhne mě za ramě na druhou stranu domu.

„Ale chlápci čekají!“ pravím jí.

„Nechť si trochu počkají! Já jsem na tebe čekala déle . . .“

Po chvíli jdu k lesu a přivádím chlapce do chalupy. Léna se již úplně oblékla, Zve nás do pokojíka za přepážkou, kde jsme obyčejně plnili bandáže. Vytahujeme zboží s krosen, pořádáme a sčítáme je na stole.

„Kdy nám, Bombinečko, prodáte ty krámy?“ ptá se Krysa.

„Spěcháte?“

„Ano, a peníze také potřebujeme!“

„Jak chcete, aby to bylo prodáno: za zlato, nebo za dolary? Nebo je chcete vyměnit za kůže?“

„Prodej je za dolary!“

„Chcete-li, abych to prodala takto, pak to všechno zařídím zítra večer. Dnes nemohu. Musíte u mne přenocovat.“

„A nechytanou nás zde?“

„Nechytanou. Jak by se to dověděli?“

„A co tehdy s Vládou? . . .“

„Tehdy? Tehdy na vás čekali. Udal vás některý chlapec z městečka — a Makarov zde na vás číhal. Čtyři dni na vás čekali!“

Den jsme přečkali v podstřešku, neboť odtud bylo vidět dobře na všechny strany — a mohli jsme snadno v čas potřeby prchnout. Léna odjela do Minska a zvečera pět děvčat odneslo všechno zboží na místo. Já jsem byl celý čas v bytě a kolegové v podstřeší.

„Dnes se můžeme vrátit!“ řekl jsem Léně. „Zboží bylo odneseno a najisto máš pro nás peníze?“

Lénu to rozhněvalo.

„Proč tak spěcháš? Přes rok jsme se neviděli, a ty máš na pilno? Máš nějakou věc doma? Co?“

„Nemám.“

„Nu, tak půjdeš zítra. Peníze jsem také ještě všechny nedostala. Zítra dostanu zbytek. S židy to šlo všelijak a vám musím peníze dát hotově.“

„Ano.“

„Tak vidíš. Vždyť já vím, jak to udělat co nejlépe.“

Chlapci spali v podstřeší a já s Lénou. Nazítří odjela Léna časně zrána do města. Vrátila se po poledni. Spočítala podrobně hodnotu zboží a vyplatila nám dva tisíce devět set padesát dolarů. Vzal jsem z těch peněz dvě stě padesát dolarů a dal jsem jí je, říkáje:

„A to máš za práci a za náš pobyt u tebe . . .“

Ona se vesele rozesmála:

„Jak jsi ty ke mně dobrý! . . . A ty mi dej ze svých peněz a ne ze společných!“

„Dobrá,“ řekl jsem. „Dám ti polovinu toho, co mi náleží, a chceš-li, pak třeba i všechno! Mám peněz dost!“

Léna s předstíraným údivem pokyvuje hlavou.

„Hleďme ho: jaký boháč! Ale ty se o mne nestarej! Já mám svá procenta od židů. A to vaše je již čisté. . . A chcete-li si vzít za dolary kůže, pak vyděláte ještě více. . .“

„Nám stačí i tento výdělek!“ řekl Krysa. „Nechceme se příliš namáhat!“

Rozdělili jsme si obdržené peníze.

Večer po bohaté večeři jsme se s Lénou rozloučili a dali jsme se na zpáteční cestu.

„Budeš-li mít ještě zboží, tak přijď!“ řekla mi Léna. „Já stanoviště nyní nemám, ale tobě zboží prodám vždycky.“

Noc byla teplá. Bez krosen se šlo příjemně polí i lesy. Byla vigilie jakéhosi svátku. Ve vsích zpívaly dívky jednotvárné běloruské písně. Jdeme přes louky, pole i lesy, po stezkách, po mechu, po cestách. . . Stále na západ. Tam, kam letí šikmo, s výše dolů, od východu na západ, Velký Vůz.

Jsmo dobře sehráni. Máme dobré zbraně. Máme mnoho peněz a naději na získání více, více peněz. . . Ale proč to všechno? Cožpak to vím? Peněz vůbec nepotřebuji. . . Spokojím se čímkoliv. . .

Je polovina května. Krysa zařizuje v městečku naše věci: pilně a bystře pátrá, půjde-li přes hranice nějaká parta nováčků. Hrobař celé dni prospí v podstřeší v našem úkrytu u Havránkovy matky. A já, s dvěma revolvery v kapsách, se toulám po cestách i lesích. Někdy odcházím velmi daleko. Nevím, co mě tam žene! Nemohu to pochopit! . . . Stesk? Ale po čem? Mám jídlo, vodku — i druhy sobě oddané. . .

Jaro vrcholí. Slunce praží horkými paprsky zemi. Les vyhrává, šumí a zpívá... Země umdlévá a těžce oddychuje...

Stále kroužím po lesích opodál městečka. Někdy se ke mně přidává Hrobař (ale jen zvečera, poněvadž nemiluje slunce!) a jdeme do blízkých vsí. Máme tam mnoho známých chlapců a děvčat. Získáváme si je vodkou a cukrovím.

Hrobař umí jednat s děvčaty, a přes to že je drsný a cynický, má u nich velký úspěch. V každé blízké vsi má několik milenek... Slyšel jsem nejednou, že vypravoval děvčatům tak drastické a hanebné historky, že by si člověk s chutí odplivl, a hle, ony ho proklínají, pěstmi častují, uši si prsty zacpávají, ale poslouchají a lípnou se k němu.

Když nemáme práci, Hrobař doma nespí. Přichází teprve ráno, sní cokoliv — a spí až do večera, kdy jde znovu na inspekci po vsích. Proto jsem ve dne sám, neboť nemohu dlouho spát. Toulám se tedy po lesích sám. Celé hodiny ležím na měkkém mechu, hledím na hluboké, temně modré pozadí nebe, po němž plují lehké obláčky, nebo se tam valí ohromné valy mraků...

Jednou jsem byl delší čas v lese nedaleko Duškova. Chtěl jsem obejít vesnici Vygoniče a vrátit se domů. Pojednou, stoje na okraji lesa, jsem postřehl pár lidí, jdoucí od městečka: mladého chlapce a dívčinu. Chlapcova postava mi kohosi připomínala. Couvl jsem do lesa a skryl jsem se za skupinu keřů.

Když se oba ke mně ještě více přiblížili, spatřil jsem Petříka Filosofova, který šel zavěšen s jakousi dívkou. Nikdy jsem ji v městečku neviděl... Byla oděna skromně. Měla černé vlasy i brvy a bledou tvář. Byla velmi mladá, snad mladší než Petřík. Zdálo se mi, že jsem kdesi tu tvář již viděl. S počátku jsem chtěl k nim přistoupit, ale když jsem si všiml, že se děvče podobá někomu, koho jsem znal dříve, zastavil jsem se. Minuli mne. Tiše rozmlouvali. A já jsem hleděl za nimi — a stále jsem přemýšlel, přemýšlel...

Až konečně jsem si vzpomněl na Kapitánovu Mohylu a na . . . přelud. Ano, je to táž tvář . . . nebo se jí velmi podobá. Viděl jsem ji v horečce, ukázala se mi ve tmě, ale v paměti zůstala . . .

Jdu za nimi v povzdáli. Nemám odvahy k nim přistoupit. Coši mě zdržuje. Došli jsme až k Duškovu — a vracejí se. Jdu za nimi. Pak běžím lesem vpřed a skrývám se v křoví nedaleko cesty. Slyším dívčin hlas:

„Napište tedy do Varšavy. Snad tam jsou nějaké zprávy.“

„Ne, slečno Ireno! To všechno k ničemu nevede. Chci se nyní pomocí novin obrátit na emigranty . . . Mohli odjet do Německa nebo do Francie. Snad mají známé, kteří o nich něco vědí . . .“

Další slova jsem již neslyšel. Z toho úryvku jsem pochopil, že se Petřík snaží najít příbuzné a že hovoří s dívkou, která se jmenuje Irena. A kdo je ona? Pochopil jsem, že stojím před záhadou, již bez Petříkovy pomoci nemohu rozřešit.

Vzdalovali se ode mne a zmizeli za jakýmsi návrším. A já jsem dlouho patřil za nimi . . .

Jdu po polích směrem k lesu, kde jest náš úkryt. Hela chystá večeři. Mohli bychom jíst v jízdě, ale v podstřeší je svobodněji. Proto беру jídlo do koše, vycházím ze světnice, a vylézám do podstřeší. Při mém vstupu pohlédl na mne Hrobař přimhouřeným okem a předstíral, že spí.

„Člověče, kdy ty se dospíš?“ pravím udiveně.

„Nu, co? Máme práci? V noci se zabývám ženskými a ve dne chrním . . .“

„Pojď jíst . . .“

Jíme s chutí. A vypijíme láhev vodky. Pak si zapalujeme cigarety. K západu slunce je ještě daleko.

„Byl tu Krysa,“ praví Hrobař.

„A? . . .“

„Přinesl několik láhví vodky a dva tisíce cigaret.“

„Co říkal?“

„Nováčci sedí tiše. Nejdou na cestu. A Alinčukové hlásili na tebe na policii, žeš je oloupil na cestě z Rakova do Olechnovič.“

„Dej mi pokoj! To není možné!“

„Krysa to říkal. Křel také. První klasa!“

„Přece mne nemohli poznat. Neřekl jsem ani slova a vůbec mne neviděli!“

„Krysa pravil, že oni to udělali jen tak. Oni sami nevědí, kdo je obral, a tak to hlásili ze vzteku na tebe. To je Alfredova práce . . . A co se zlobíš? Vždyť jim nikdo neuvěří, že jim bylo uloupeno zboží na cestě k nádraží!“

„A já na ně pliji!“ řekl jsem rozzlobeně. „Nechť si to hlásí! Poprosím Krysu, aby zvěděl, kdy znovu půjdou přes hranice, a pak se jim osobně ukáží!“

„Tomu rozumím! To mi sedí!“ řekl Hrobař.

„Co pravil Krysa? Bude práce?“

„Nyní ne. Krysa řekl, abychom byli trpěliví, než půjdou temné noci. A tehdy že začne práce! První klasa!“

„Nudí mě to čekat!“

„Tak pojd' za ženskejma! Znáš tu v jedné vsi takový ženský, že člověka jímá čertovina. První klasa!“

Slunce zapadlo. Šli jsme na vycházku do blízké vsi. Sedíme na velkém kameni nedaleko poslední chalupy a pozorujeme zpovzdáli večerní ruch ve vsi. Pastevci ženou s pastvišť v mraku prachu stádo krav. Míjí nás sedlák. Má velkou kudrnatou hlavu a rozplesklá zčernalá chodidla.

„Pomáhej Pán Bůh, Valentine!“ křičí na něho Hrobař. Sedlák k nám obrací zpocenou tvář.

„A . . . Děkuji.“

A šel dále.

„Vidíš, jaký má kulomet?“ praví Hrobař.

„Kde vidíš kulomet?“

„Nu, nese jej na rameni.“

„To jsou vidle!“

„Právě proto . . . To je běloruský kulomet: naráz dělá pět děr!“

„A jak vypadá běloruské dělo?“

„Sekera,“ praví Hrobař. „Udeříš do lebky, a ani kůň to nevydrží!“

Od luk se k nám blíží houf děvčat s hráběmi v rukou. Sukně mají vysoko podkasány, košile zpoceny. Potřásajíce prsy jdou kolem nás a nechávají za sebou těžkou vůni: potu, sýra, cibule i hnoje. Ohlédla se pozorně velkýma kravskýma očima, očima bez výrazu, a šla dále, kolébající boky.

„Hanko, zapletl se ti vrkoč!“ křičí Hrobař.

Jedno děvče si sahá dlaní na krk.

„Ne zezadu, zpředu!“ volá Hrobař.

„Aby tě popadla zimnice!“ odpovídá Hanka.

Jiné dívčiny ukazují v širokém úsměvu růžové dásně a zdravé bílé zuby. „Přijďte, která chcete, k Akulině. Pobavíme se!“ křičí za nimi Hrobař.

„Dobře,“ odpovídá z dáli jedna z nich.

Sedíme dále na kameni. Blíží se teplý jarní večer. Padá soumrak. Hrobař vstává, protahuje se, až mu praskají kosti.

„Tak pojď, pobavíme se, první klasa!“

Jdeme úzkou, křivou ulicí do středu vesnice. Všechno je tu přirozené: smrad, špína, hlad . . . Ženy též: jsou-li hezké, jsou opravdu hezké, a jsou-li ošklivé, pak jsou velmi ošklivé. V celé vsi nenajdeš šněrovačku, paruku, umělé zuby. Sotva trochu pudru a pomády . . .

Je teplá a tichá noc. Nebe je černé, poseté množstvím hvězd. Sedím na okraji několika kilometrové strže, po jejímž úpatí vede silnice z Rakova do Minska. Nohy jsem spustil

dolů. V levé ruce držím kapesní lampičku, v pravé nabitý revolver.

Hledím pozorně směrem k mostu, ležícímu asi sto kroků ode mne. Slyším šumot vody, ale nevidím ani most, ani říčku. Vlevo od mostu se žene voda přes kamení. Čekáme na partu nováčků, kteří se tudy budou vracet ze Sovětů, nesouce kůže. Musí — jak se domníváme podle zpráv i podle vlastního pozorování kraje — přejít říčku po kamelech, a pak vystoupit po cestě na rozlehlou polanu. Ta cesta tvoří úvoz široký čtyři, až pět metrů a dlouhý několik desítek kroků.

Čekám na jedné straně a Krysa proti mně u vstupu do toho umělého úvozu. Je to výhodná cesta pro partu, již stíháme dva týdny a která nám již třikrát vyklouzla z rukou. Mají jakési podivné štěstí! To nás zlobí a proto je zatvrzele pronásledujeme dále . . . A v tomto úvoze čekáme již třetí noc.

Je polovina srpna. Léto se končí. Již čtvrtý měsíc lovíme nováčky. Polapili jsme už přes deset part. Najisto více nežli strážníci po obou stranách hranice za celý rok. Malé party nováčků, které chodí na vlastní pěst, nepronásledujeme vůbec; je to pro nás příliš drobná kořist. Několik part jsme rozbili vůbec, neboť když kupci viděli stále přepady, přestali jim dávat zboží. A spolupracujeme nejednou s vůdci těch part, nebo s jejich členy, kteří se o tom tajně dorozumívají s Krysou. A oni právě nám ukazují své cesty i úkryty, a my je přepadáme v Sovětech. Předstírajíce konfidenty, čekisty a agenty tajné policie, obíráme je rychleji než mohou pochopit, co se vlastně stalo a kdo jsme.

Mám na sobě černou, koženou kazajku a čapku s rudou hvězdou. Kromě toho nosím temně modré kalhoty, pošíité koženými řemínky, a boty s vysokými holeněmi. Stejně tak je oblečen Hrobař. Krysa má na sobě dlouhý vojenský plášť a vojenskou čapku bez odznaku.

Je jedna hodina po půlnoci. Chce se mi velmi spát, ale přemáhám ospalost a pozorně hledím směrem k mostu. Pojednou slyším zezadu tichý hluk. Přikrčil jsem se k zemi — a připravuji revolvery. Zazněl tichý hvizd. Odpovídám. Ukazuje se Krysa. Sedá si vedle mne a šeptá:

„Jistě již nepůjdou.“

„Jistě . . . Je již hodně po jedné . . .“

„Zapálíme si?“

„Dej mi . . .“

Jdeme dovnitř lesa. Svlékám kazajku. Lehám si na zem. Přikrývám si kazajkou hlavu i horní část těla. Zapaluji si cigaretu. Skrývám ji do rukávu a obracím se ke Krysovi. On si rovněž zapaluje.

Dlouho sedíme mlčky a kouříme. Při tom pozorně posloucháme, co se děje kolem nás a pozorujeme kraj před sebou.

Nyní sedíme na břehu strže. Nohy jsme spustili dolů. Pod námi se prostírá šedý pruh cesty a mizí v sivém šeru.

Hrobař s námi není. Číhá na druhé straně řeky, v houštině poblíže mostu. Počítáme s tím, že parta by mohla jít jinou cestou, neboť nalevo od mostu je rovněž brod. Kdyby tam Hrobař postřehl partu, musil by nás o tom zpravit a my bychom jim zaskočili cestu zředu, několik kilometrů odtud.

Zatím co tak sedíme na okraji strže a zakrýváme opatrně cigarety, postřehl jsem v jedné chvíli, že se dole cosi pohybuje. Vypadalo to tak, jako by se pojednou část cesty počala tiše plazit k nám . . . Spěšně se předkláním. Slyším tichý zvuk, jakoby úder kovu o kov. A znovu týž zvuk . . . Snad je to řinkot zbraně . . . Zvedám s kolen revolver a lehám si na okraj strže. Krysa klečí vedle mne s revolverem připraveným k palbě. Uplynulo několik vteřin a vidíme, jak se směrem k nám plíží dva ozbrojení rudoarmějci. Jejich šedivé pláště splývají s šedí cesty, a kdyby nebylo

pohybu, nespatriili bychom jich ani z tak blízké vzdálenosti. Tichý řinkot zbraní zní stále při každém jejich pohybu. Jejich kroky neslyšíme, neboť nohy rudoarmějců se noří do měkkého prachu, pokrývajícího cestu . . .

Stále patříme dolů. Ztrácíme je s očí. Tichý řinkot zbraní zmlkl.

„Odešli,“ pravím tiše Krysovi.

Dlouho neodpovídá, a pak tiše šeptá:

„Ne . . . stojí . . .“

„Půjdu se podívat.“

Vstávám a obkružuji zvolna a tiše velký půlkruh mezi sosnami, porůstajícími vrchol strže, a vycházím na okraj velké polany, kudy běží cesta k hranici. Nevidím ani protější porostlý okraj polany, ba ani můstek; zdá se mi, že se zvuk zbraní vzdaluje. Lehám si na zem a hledím ve směru cesty tak, aby můj pohled padal na temné pozadí nebe. A tak se mé zorné pole značně zvětšuje. Zdá se mi, že rozeznávám postavy lidí, vzdalujících se po cestě. Vracím se k lesu a jdu po okraji strže. Tam jsem si nechal mezi kořeny sosny torbu, v níž bylo šest lahví kořalky, litr likéru a čokoláda.

Hledám to místo. Zvolna jdu předkloněn mezi stromy. V levé ruce mám lampičku, v pravé revolver. Pojednou vidím u kraje strže, poblíže pně staré sosny, jakousi šedou skvrnu. Domnívaje se, že je to má torba, skláním se, abych ji zvedl. Pojednou ta skvrna couvá od mé vztažené ruky a slyším křik:

„Kdo je to? Ruce nahoru!“

Udělal jsem prudký a dlouhý skok nazpět a na stranu. Klekám si a vrhám před sebe z elektrické lampičky snop světelných paprsků. Vidím dvě hlavy v buděnyjovkách s červenými hvězdami vpředu. Dvě hlavně karabin jsou zamířeny k místu, kde jsem byl před okamžikem. A v téže chvíli, zprava, blýskla ještě jedna lampička a zazněl Krysovův hlas:

„Ruce nahoru!“

Zhasl jsem lampičku a skočil jsem s břehu strže, který byl v tom místě nízký, mezi oba rudoarmějce . . . Revolver mám připraven. Krysa na nás svítí shora.

„Kdo jste, u sta hromů!“ ptám se, klna po rusku.

„Rudoarmějci.“

„A co tu, k čertu, děláte?“

„Vracíme se z Krásného. Byli jsme tam na hlídce.“

„A odkud jste? Z pohraničí?“

„Ovšem, ano.“

„A kdo vám dovolil bloumat vzadu a dělat zde zálohy?“

„Politruk.“

„Máte rudoarmějské knížky?“

„Ne.“

„A jak mohu vědět, že jste opravdu rudoarmějci?“

„Vy, soudruhu, neklňte. Nemáte k tomu práva!“

„A proč tu lezete a plašíte nám podloudníky?“

„Šli jsme po cestě a . . . velmi tiše . . .“

Krysa svítě dále lampičkou seskočil dolů. Pak zhasl lampičku a zahalila nás na chvíli, než si oči přivykly, úplná tma.

„Máte volný čas?“ zeptal se kolega rudoarmějců.

„Máme.“

„Tak nám pomozte . . . Musíme být ticho . . . Mohou nás slyšet . . . Nyní je půl druhé. Možno čekat do tří . . .“

Jeden rudoarmějce mi řekl:

„Soudruhu, na druhé straně řeky, v křoví, někdo sedí.“

„Jak to víte?“

„Viděli jsme, když si zapaloval cigaretu. Blýskla tam zá-
palka.“

Pochopil jsem, že tam zahlédli Hrobaře, a řekl jsem:

„To je náš člověk . . . Znáte Makarova?“

„Slyšeli jsme o něm . . .“

„To je on.“

„Myslili jsme, že to jsou podloudníci a čekali jsme, až vyjdou z porostu. Ale nevyšli. Proto jsme šli dále, neboť v křovinách může sedět kdovíco.“

„Dobře jste udělali,“ řekl jsem vojákům. „Neboť kdybyste ho neočekávaně zaskočili, mohl by vás postřelit . . .“

Krysa vzal s sebou jednoho rudoarmějce a já druhého. Vracíme se každý na své místo a číháme dále. Potichu rozmlouvám s vojákem. Je z Borysova. Vypravuje mi mnoho podrobností o sobě i o své službě. Práví, že na jednom místě vozí pašeráci zboží vozem do Minska. A slibuje, že nám pomůže udělat na ně zálohu. Ptá se mne jaké značky mám revolver. Po prvé v životě vidí takovou zbraň.

Ve tři hodiny jsme přestali číhat. Krysa hvízdá dvakrát a s vojákem schází dolů. My rovněž sestupujeme do údolí a vystupujeme na cestu. Smlouváme si s rudoarmějci schůzku v neděli, o deváté hodině večer, poblíže skupiny keřů, vpravo od cesty na druhé straně říčky. Rozloučili jsme se s vojáky, kteří odešli směrem k hranici. Pak jsme šli hledat Hrobaře. Vyšel nám z keřů naproti.

„Co je nového?“ zeptal jsem se ho.

„Byli tu strážníci . . . Byli dva . . . Čenichali, čenichali, a odešli . . . Měl jsem chuť je prohnat, ale nechtěl jsem dělat zbytečný hluk!“

„Viděli tě, jak jsi kouřil!“ řekl Krysa. „Dej si pozor. To nesmíš.“

Točitými, úzkými stezkami jsme šli do hloubi lesa. Cesta trvala dlouho. Mnohokrát jsme měnili směr. Přešli jsme přes rozlehlé bahnisko. A když se začalo rozednívat, zastavili jsme se na pevném, dobře skrytém místě. Tam jsme přebyli den.

A především jsme snědli snídani. Každý malou skývu chleba, velký kus slaniny, půl tabulky čokolády a několik hltů kořalky.

Rozehřátí pohybem a alkoholem, leháme si k spánku.

Já hlídkuji první. Tak to děláme vždycky: hlídáme každý vždy dvě hodiny bezpečnost spících druhů. Usnout se nesmí. Snažím se nelehnout si. Sedím, stojím, chodím tiše poblíže našeho úkrytu, ale nelehám si, protože bych mohl usnout . . .

Zásoba kořalky i slaniny se tenčí. Chléb nemáme již několik dní. Máme mnoho kuních, liščích koží i popelek, ale nemáme co jíst.

Přespáváme den. Já hlídkuji. Udržuji oheň. Pežu v něm brambory, které jsem nakopal v poli poblíže smolárny. Na kolenou mi sedí velký, zrzavý kocour. Má velkou hlavu a uši, potřhané v četných bojích. Je to asi tulák. Takový kočičí konkvistador. Očišťuji od soli úzké proužky slaniny a krmím kocoura. Žere je s nechutí.

Ten kocour přišel ke mně včera na zálohu. Mé místo bylo v nehlubokém příkopě, hned u mostu. Krysa seděl v porostech na druhé straně cesty. Hrobař byl na protější straně polany. Tudy musila projít větší parta podlounníků, jejíž vůdce a žid, který ji provázel, nesli s sebou větší sumu peněz. Plán práce máme prostý: až parta vyjde z lesa, půjde Hrobař nepozorovaně za ní přes polanu. Až parta vstoupí na most, musím na ni posvítit lampičkou a vykřiknout: „Stůj, ruce nahoru!“ Pak měl totéž učinit Krysa, který číhá na druhé straně cesty.

Čas se dloužil. Bylo velmi temno. Seděl jsem v houštině keřů, rostoucích na okraji lesa. Držel jsem v levé ruce lampičku a v pravé revolver. Nudilo mě dlouhé poslouchání a pozorování. Přivřel jsem oči. Byl jsem si jist, že stejně uslyším kroky blížící se party. Pojednou zleva, z příkopu, zazněl tichý hluk. Div že jsem nevyskočil. V první chvíli jsem tam chtěl posvítit lampičkou, ale to lze činit jen v nejnutnější potřebě. Klečel jsem dále na dně příkopu a připravil jsem se k palbě. Pojednou cítím, že se

něco zastavilo u mého kolena. Rukou, v níž jsem měl lampičku, jsem se dotkl teplého kožíšku. Byl to kocour. Ocas měl useknutý. Udivilo mě, že běhá tak daleko od lidí, v hloubi velkého lesa. Seděl jsem tam s ním do rána. Pak jsem ho odnesl do našeho úkrytu . . . A nyní spolu hlídáme Krysov a Hrobařův spánek.

Nedlouho před soumrakem jsme začali čistit zbraně, abychom neměli rozebráno několik revolverů najednou. Začal jsem vypravovat kolegům svůj sen. Zdálo se mi, že jsem v houštině velkého lesa. Že stojím mezi pni olbřímích sosen a rozhlížím se kolem sebe. Pojednou vidím, že se stromy začínají pohybovat. To mě poděsilo. Nevím proč, ale zdá se mi, že mě stromy chtějí rozdrtit. Chci se bránit. Chápu, že jenom to mě může zachránit. Pojednou vidím na zemi velký revolver. Zvedám jej. Je nabit. Svírám jej v hrsti a hledím kolem sebe. A stromy se stále více v kruhu ke mně blíží. S výše letí dolů hřmotný hrom . . . A stromy se mi posmívají . . . triumfují . . . Tvoří již kolem mne těsný kruh, který se stále více zužuje. Tehdy zvedám revolver a střelím na rudé, jakoby krvavé pně stromů. Kule sdírají s nich kůru a odhalují bílé a šťavnaté tělo pňů. A tehdy stromy ještě rychleji svírají své kolo. Jsem na konec v tvrdém, nelítostném objetí stromových olbřímů, pokrytých krabatou kůrou, kteří mi drtí kosti. Ruce mám vztážený vzhůru. V pravé hrsti mám revolver. Cítím, že zmírám. Nemohu popadnout dech, ale objetí je stále těsnější. Vidím nad sebou malou, blankytnou skvrnu . . . Je to nebe. Naposled stiskuji spoušť a střelím z revolveru nahoru. Hukot výstřelu mě probouzí. Vidím druhy a s velkou úlevou si oddychují. Hrobař proklíná: ve spánku mu vzplála na hlavě čapka a shořely mu řídké vlasy. Krysa, který měl hlídku, si nevšiml, že na Hrobařovu čapku padl z ohniště žhavý uhlík.

„A víte, co se mně zdálo?“ praví Hrobař hasce čapku a hladě si hlavu.

„Co ?“ ptám se zvědavě.

„Klaněl se mi les . . .“

„Cože ? Klaněl se ?“

„Klaněly se až k zemi malé i velké stromy . . .“

Krysa krátce popotáhl nosem. Nevím, podívoval-li se tomu Hrobařovu snu a přikládal-li mu nějaký význam, nebo ne. Ale když jsem později vypravoval druhům podrobně svůj sen, řekl Krysa vážně:

„Bude nějaká mela! Pozor!“

Večer jsme šli jako obvykle na číhanou. Umístil jsem se v příkopě. Kocoura jsem si posadil na kolena. Potichu přede . . . Připomíná mi domov, rodinu, v peci oheň plannoucí . . . Myšlenky plynou dále, a s nimi odplouvají hodiny. V jedné chvíli jsem zbystřil pozornost. Slyším výrazně, úplně blízko, hluk kroků. Klnu potichu, jsa polekán tím, že jsem skoro usnul. Shazuji kocoura s kolen. Nespokojeně prská ve tmě. Připraven ke skoku — svírám v levé ruce lampičku a v pravé revolver. Uvědomuji si, že je nutno pronásledovat vůdce, který je vyššího vzrůstu a průvodce — žida, který jde vzadu a je velmi malý. Toho konečně polapí Hrobař, který jde zezadu za partou.

Pozorně hledím do tmy. Levou nohu jsem opřel o okraj příkopu. Vidím temnou postavu, jdoucí vpředu. Pouštím ji dále. Duní kroky po mostě. Správně odhaduji, že je to podlounník, který jde vpředu a dělá vějičku. Několik kroků za ním jde zbytek party. Jdou nedbale, podupávají a dělají mnoho halasu. Snad právě proto, že nováčci neumějí tiše chodit, říkáme jim sloni.

Již jsou u mne. Vidím vpředu zástupu temnou postavu velkého muže. Uvědomuji si „ . . . to je vůdce,“ a vrhám do tmy z lampičky snop jiskřivých paprsků. A při tom křičím: „Stůj! Ruce nahoru!“

Stala se podivná věc. Zazněly polekané výkřiky a temný houf těl se vrhl ke keřům na druhé straně cesty, odkud

vtěže chvíli zablýskla lampička a zazněl Krysův změněný hlas:

„Stůj! K zemi!“

Ze zadu opakoval ten rozkaz Hrobař. Ale mezi nováčky nastala panika. Běhají, padají, vrážejí do stromů, plazí se. Střelíme z revolverů a voláme: „Stůj!“, ale to všechno zvyšuje jenom zmatek.

Svítím lampičkou kolem dokola a hledám vůdce. Pojednou vidím, že několik kroků ode mne běží mezi stromy vysoký a ramenatý muž. Letím za ním. Abych mu spletl cestu, svítím naň s boku lampičkou. Ale on šťastně uniká. Doháním ho. Svítím mu dolů na nohy. Vybírám vhodnou chvíli a skáči mu na patu. Převalil se.

„Vstávej!“ rozkazuji mu.

Povstal.

„Ruce nahoru!“ řekl jsem, míře mu revolverem na prsa osvětlená lampičkou.

Pojednou dělá podlounník bleskurychlý pohyb. Jen tak tak že jsem couvl: chtěl mi vyrvat z ruky revolver. Kopu ho do břicha. A on začíná znovu prchat. Běžím za ním. Podivuji se jeho odvaze. Kdybych nebyl pevně odhodlán, že budu zabíjet jen z nutnosti, zastřelil bych ho již dávno. A opravdový čekista nebo agent by bez pronásledování střelil, kdyby se podlounník nezastavil při první výzvě.

Pronásleduji prchajícího. Znovu ho srážím k zemi. Rozkazuji mu, aby povstal, a hle, podlounník se ještě jednou pokusil mi vyrvat z rukou revolver, a když se mu to nepodařilo, začal znovu prchat.

Udivuje mě to! Nemohu pochopit, proč tak zoufale prchá a vystavuje se smrti. Znovu ho srážím k zemi. A v té chvíli jsem vzal lampičku mezi zuby a drže podlounníka levou rukou za límec, zvedám ho se země. Revolver mám v pravé ruce. Vedu ho na cestu a jdeme směrem k mostu. Tam v dáli blýskají lampičky druhů. Pojednou mě můj zajatec udeřil prudce pěstí do boku a vrhá se vpravo. Lampič-

ka mi padla na cestu. Ještě dobře, že se nerozabila. Zvedl jsem ji, a cítě ještě bolest v boku, ženu se za prchajícím. Naplňuje mě stále větší zlost.

„Stůj! Stůj, nebo tě zabiji!“ křičím v běhu.

Utíká dále. V té chvíli, dotýkaje se skoro hlavní opakovací pistole jeho ramene, stiskl jsem spoušť. Rána nepadla. Poprvé v životě se mi stala taková věc. Schoval jsem spěšně pistoli do kapsy a v běhu vytahuji revolver, který jsem vzal tentokrát s sebou na cestu. Ten je vždycky spolehlivý. Křičím:

„Stůj! Naposled! Nebo tě zastřelím!“

Nezastavil se. Střelil jsem, míře mu na levé rámě. Padl k zemi hned, když zazněl výstřel a začal pronikavě křičet:

„Ó . . . ó . . . ó . . . ó!“

Napadlo mě, že se to podobá spíše výbuchu radosti, než křiku zoufalství. A on řve dále. Křičel strašným hlasem, který opakovala ozvěna a roznášela jej po lesích.

„Ó . . . ó . . . ó . . . ó!“

Cítím, že blednu. Mám chuť střelit ho do hlavy, aby přestal ten strašný křik. Proč tak vřeští? Přece ne bolestí! Víím ze zkušenosti, že se bolest hned necítí. A jeho rána je lehká. Snad ze zoufalství, že nemůže utíkat?

„Vstávej!“ křičím na něho.

Ani se nepohnul a vřeští ještě hlasitěji:

„Ó . . . ó . . . ó . . . ó!“

Mezi stromy blýská lampička. Blíží se k nám. Je to Hrobař. Sklání se nad raněným.

„Co je mu?“ ptá se mne.

„Nechtěl stát! Několikrát se pokusil o útěk! Udeřil mě. Chytil za můj revolver . . . Postřelil jsem mu rámě!“

„A proč jsi mu nedal tu pilulku hned? On by se s tebou tak nebavil!“

Hrobař se obrací k raněnému:

„Tak, vstávej! Ale rychle! Nebo tě prásknu do hlavy a prohlídnu si tě mrtvého!“

Raněný povstal a skloněn vlevo, šel k cestě. Došli jsme k mostu poblíže polany. Spatřil jsem tu dva lidi, ležící na zemi. Byli to nováčci, které polapil Krysa u keře, kde se chtěli skrýt. Prohlédli jsme je. Neměli u sebe nic. Začali jsme prohlížet velmi důkladně mého zajatce. Našli jsme u něho jenom deset zlatých a několik stříbrných rublů. Ta věc nás uvedla v údiv.

„A proč jsi, lumpe, tak prchal?“ proklínal Hrobař.
„Chtěl jsi dostat kuli?“

Pak jsme se zeptali slonů, vezmou-li s sebou raněného, a propustili jsme je. Velmi se tím rozradostnili. Vedouce raněného, vzdálili se rychle směrem k hranici.

Po celý ten čas se Krysa skrýval v stínu a nemluvil. Báł se, aby nebyl poznán, přes to že byl nalíčen.

Ve volné chvíli jsem si prohlédl opakovací pistoli, abych zjistil, proč nestřílela. Příčina byla prapodivná.

Zbraň byla v úplném pořádku, jenomže ve chvíli, kdy jsem pronásledoval slona, jsem ji náhodou zajistil. A proto jsem nemohl vystřelit.

Tentokrát se nám naše věc nepodařila. Nedokázali jsme nic, partu jsme nerozbili, a jenom jsme zranili člověka. Když jsem ho prohlížel, zjistil jsem, že mu kule prolétla jenom svalem.

Kocoura jsem našel trochu později v příkopě. Nevyplašil ho ani křik, ani výstřely, ani dupot, ba ani světlo elektrických lampiček. Je to asi velmi zkušené kocouřisko, které v životě prožilo asi mnoho všelijakých věcí . . .

Pátý den sedím v úkrytu v Krasnosělském lese. Krysa a Hrobař odnesli kůže přes hranice, aby je tam prodali. A já zde zůstal, abych stopoval partu Kazimíra Pavouka, který vodí velkou partu nováčků. Měli jsme zprávu, že se

Pavoukova parta obyčejně vrací ze Sovětů beze zboží, a teprve vždy po třetí cestě nese nazpět velmi mnoho zboží. Šlo o to, abychom je polapili tehdy, když je ponесou. Krasnosélským lesem prochází ta parta po čtyřech cestách. Prozkoumáme-li dobře jejich cesty a počítáme-li dobře jejich pochody, pak můžeme přibližně odhadnout, kdy a po jaké cestě se budou s kožemi ze Sovětů vracet.

Sedím zde stále a pozoruji cesty Pavoukovy party. Až dosud jsem je neviděl. Každý den zvečera a zrána prozkoumávám stopy cest, kudy ta parta obyčejně chodí. Pak je zahlazují v blátě a na písku na břehu říčky i na cestě, abych zjistil nové. A skoro neomylně zjišťuji, kudy půjdou příště.

Krysa a Hrobař mi slíbili, že se nejpozději za týden vrátí. Prodají kůže a přinesou jídlo, tabák a kořalku. Když chlapci odcházeli, nechali mi zde trochu slaniny, necelou láhev kořalky a několik tabulek čokolády. Musím s tím vystačit do chvíle jejich příchodu.

Krátce po jejich odchodu nastal lijavec. Trval bez přestání den i noc. Promokl jsem úplně. Nazítří jsem si začal dělat chyši, ale byla malá, těsná, a teklo mi do ní. Oloupal jsem proto se stromů mnoho kůry a začal jsem dělat velkou stříšku. Pracoval jsem dlouho, promýšleje každou podrobnost a zabíjeje tou prací nudu. Konečně jsem střechu dokončil a podepřel ji čtyřmi tyčemi nad ohněm, který stále zhasínal. Pak, chráněn před deštěm shora, dobudoval jsem tři bočné stěny, aby šikmo šlehající dešť nepadal pod střechu.

Dřevo na oheň bylo mokré a kouřilo. Bylo to nepříjemné a nebezpečné, neboť ten dým mohl prozradit mou přítomnost v lese. Asi kilometr od svého úkrytu jsem našel hromadu suchého březového dříví. Odházel jsem s jedné hromady mokrou horní vrstvu a začal jsem nosit do své skryše suchá březová polena. A tak jsem měl dosti dříví na oheň a byl jsem dobře ukryt před nepohodou.

Kocour byl stále se mnou. Když přestávalo pršet, od-

bíhal kamsi do lesa. Vracel se mokrý, otíral se o mne, zahřívá se u ohně a zpíval mi svou jednotvárnou píseň. Bylo mi v jeho přítomnosti veseleji. Rozmlouval jsem s ním, dělil jsem se o zbytky jídla a on to všechno přijímal s neobyčejnou vážností.

Večer jsem odcházel do lesa. Napínal jsem přes cesty nitě. Na březích řek a potoků, kde byly brody, jsem stíral dřívější stopy, aby po přechodu party tam zůstaly nové. Pak jsem se vracel do úkrytu. A nejednou jsem skrýši jen s velkou námahou ve tmě nacházel. Přikládal jsem na oheň polena, planoucí ve vykopané, hluboké jámě. Zakryl jsem vchod do chyše a udělal jsem kolem dokola různé překážky, aby lidé, kteří by se blížili k mému úkrytu, nadělali mnoho hluku. Pak jsem pekl brambory. Jedl jsem je se slaninou. Vypil jsem trochu kořalky a nepřikládaje na oheň, aby nebylo záře, lehal jsem si na smolné, teplé jedlové větve.

Děšť bubnuje do střechy a crčí, stékáje s okapu. Žár ohně vyplňuje teplem těsný vnitřek mého úkrytu. Kocour se tulí ke mně a vrčí svou píseň. Zbraň mám připravenou, třebaže se tu cítím bezpečný . . . Kdo mě zde ve tmě najde? Noc, matka nešťastných lidí, donucených k tomu, aby se skrývali, mě pokryla svou rouškou.

Ráno se jdu podívat na stopy, které zůstaly v noci na pěšinách a přechodech. Vyvozují z nich různé domněnky a bedlivě si je zaznamenávám v paměti.

Nazítří ráno, po odchodu druhů do městečka, jsem si všiml, že se Pavoukova parta vrátila do Polska. Od té chvíle přes hranice nešla. Snad jim v tom zabránil lijavec. Nemohl jsem zjistit, kudy chodí. I kdybych přehlédl jejich pochod do Sovětů, musil bych pozorovat stopy jejich návratu. Vždyť nic neušlo mé pozornosti! Víím, kolik drobných part šlo do Sovětů, a kolik se jich vrátilo!

Končí šestý den mého pobytu v Krasnosělském lese. Kořalku již nemám. Čokoládu jsem dojedl. Zbylo mi ještě

trochu slaniny. Šetřím, a jsem stále hladov. Pečené brambory, bez soli, se mi již zhnusily. Pavoukova parta dosud přes hranice nešla, a proto ji nemusím dále stopovat. Možno se o ní dovědět potřebné snadněji v městečku. A když jsem to všechno rozvážil, rozhodl jsem se, že se vrátím přes hranice.

Jeden den a noc deště vůbec nebylo, ale nyní se znovu počaly stahovat valy černých mraků. Pokrývají úplně nebe a šeří se. Chystá se k velkému lijavci. Kocour je neklidný. Stále sebou vrtí, chce někam prchat, mňouká. Uklidňuji ho.

Blíží se večer. V lese je úplné temno. A ticho. Všechno zmlká, a zdá se, že jenom mraky s temným hukotem letí po nebi. Házím do ohně všechna polena a rozněcuji velké ohřiště. Ohřívám se a peku brambory. Vyhrabuji je z ohně. Z torby vytahuji poslední kousek slaniny. Dávám třetinu kocourovi a svůj díl jím s pečenými bramborami.

Stmívá se stále více. Vstávám. Na rozloučenou hladím kocoura a vycházím ze své skrýše. Kocour mňouká. Snad cítí, že ho opouštím navždy.

Jdu napříč lesem, směrem cesty, vedoucí do Zatyčna. V dáli zaznívají temné, těžké vzdechy bouře. Blíží se stále více ke mně. Zvedá se vítr, žene se nahoru, po vrcholcích stromů a naplňuje les vyhrůžným šumotem.

Padá soumrak. Jen taktak, že nacházím cestu mezi stromy. Pojednou, jako hulánské kopí na louku, sletuje na les dlouhý, zelený blesk. Nízko, jako zpod země, hučí bouře a těžkými vlnami pluje do tmy . . . Druhý blesk, žlutý, protrhuje ovzduší . . . Třetí, rudý, vybuchuje jako raketa. Čtvrtý, zlatý, roztrhuje daleko tmou . . . Pátý, bílý, spojuje noc se zemí . . . a jednu chvíli vidím jasně každý peň, každou haluz, každý list . . . A pak padají blesky bez přestání. Splétají se. Předbíhají se. Šlehají jeden za druhým. Rozhazují mezi stromy proudy světla.

Vzduch se podivně zachvívá . . . ztěžka hučí . . . Stromy se chvějí . . .

Bouře . . . Vítr láme větve a sráží k zemi stromy . . . Blesky drtí na třísky nejmohutnější borovice, jedle i břízy. Les se chvěje . . .

Jdu stále kupředu. S výše padají na hlavu ulomené haluze. Kdesi vpravo i vlevo padají přelomené stromy. Nahoře šlehají blesky. Úzkostlivý šumot lesa splývá se svistem větru a s hukotem hřmění . . .

Třímám v ruce lampičku, ale nemusím jí svítit. Blesky mi stále svítí na cestu.

Konečně přicházím na okraj lesa. Jdu polem několik desítek kroků od krajních stromů. Je tu bezpečněji. Nepřirazí mě k zemi zlomený strom, neudeří zlomená větev, padající s výše . . .

Začíná prudký lijavec. Po polích tekou potoky vody. Zakrátko jsem úplně mokrý. Zkousím lampičku. Je zkažena. Vytahuji z kapsy opakovací pistol — a tak se dvěma revolvery v hrstích jdu vpřed. Snažím se najít silnici. Jinak nenajdu správný směr . . .

Konečně cestu nacházím. Dlouho ji pozoruji, nežli se rozhodnu jíti vpřed. Obávám se, abych nešel po nepravé.

Jdu. Zbraně mám připraveny. V dešti jdu přes nekonečné kaluže. Vedle cesty ženou se příkopy potoky vody.

„Co nyní dělá kocour . . . ? Z mé skrýše v lese, a z ohniště, najisto nic nezůstalo! . . .“

Jdu po silnici stále vpřed, vpřed. Míjím několik mostů, jeden po druhém. Počítám je. Nablízku musí být most druhé pohraniční linie. Zastavuji se a poslouchám, ale cožpak lze rozeznat cokoliv v tomto uraganu zvuků ?

Vstupuji na most. Zvolna, soustředěn, držím ukazováčky na spouštích odjištěných revolverů. Pojednou — div že nepadám. Chybělo málo, a byl bych vystřelil. Zastavuji se a dotýkám se nohou čehosi měkkého. Je to pytel se senem, ztracený s vozem.

Jdu kupředu. Cesta stoupá po kluzkém svahu návrší.

Od hranice mě dělí kilometr cesty. Krok za krokem čvach-tám zvolna vpřed. Na jednom místě, najisto nedaleko hra-nice, jsem se podíval na fosforující ručičky hodinek. Je deset hodin. Půjdu-li rychle, budu za hodinu doma.

Cítím, že je nablízku hranice. Zakrátko, noře se po pás do vody, přecházím neobyčejně prudký potok, v němž stále přibývá vody. Za několik hodin se změní v řeku . . .

Konečně se blížím k Rakovu. Vcházím do Minské ulice, pak na náměstí a odtud za půl hodiny přicházím do našeho úkrytu. Lezu po střeše kůlny nahoru a klepu na dveře, vedoucí na střechu. Za chvíli se ozývá Hrobařův hlas:

„Kdo tam?“

„Já, Vláďa!“

Dvířka se spěšně otvírají. Vstupuji do jizby v podstřeší. Na oedně, obrácené nahoru, hoří svíce. Vedle ní, na menší bedně sedí Krysa. Před ním stojí láhve a jídlo. Krysa mě radostně vítá:

„Jako kdybys věděl, kdy máš přijít. Mluvili jsme o tobě. Chtěl jsem jít dnes pro tebe, ale měl jsem v městečku pilnou věc, a proto jsem to odložil na zítra . . .“

„Dejte mi pít a jíst,“ odpovídám, „jsem vyhladovělý . . .“

Spěšně jsem vypil sklenku vodky a jím tlusté kousky šunky. Pak, když jsem hlad trochu upokojil, svlékl jsem mokrý oděv, prádlo i boty a oblékl jsem si suché.

Krysa mi vypravuje, že Pavouk přerušil práci, protože kupci nemají zboží a čekají na zásilku nového z Vilna.

„Tak to jsem tam seděl naprázdno!“ pravím Krysovi.

„Ne, hodí se nám to do budoucna . . . Poznal jsi lépe, jak chodí sloni . . .“

Pak Krysa vytahuje z peněženky a dává mi devatenáct set šedesát dolarů. Je to můj díl z posledních našich prací. Mám nyní, spolu s tím, co jsem vydělal dříve a co jsem si uschoval u Petřířka, více než čtyři tisíce dolarů. Je to pro mne veliký obnos. Mohl bych nyní, jak mi to kdysi radil

Sáša, opustit práci, odjet do velkého města — a tam zůstat. Uvažoval jsem o tom, ale Krysa mě z mých úvah stále vyrušuje. Živě nám vykládá plány budoucí práce. Rozpaluje se, brozí pěstmi nováčkům a strhuje nás svým nadšením.

Vypili jsem ještě sklenici „šedé“ na zdar naší práce a klademe se k spánku. Krysa, který pro velký příval se nevrátil do městečka, zůstal přes noc s námi. Vypravoval, že mnou zraněný nováček se léčí tajně v městečku a že parta, v níž on šel, se vracela bez peněz i bez průvodčího.

Kouřili jsme cigarety a dlouho jsme tiše rozmlouvali. Nad námi šlela bouře . . .

Usnul jsem. Zdálo se mi té noci o slonech, ne o afrických a o indických, nýbrž o našich, pohraničních, jak staří fachmani nazývají pohrdavě nováčky. Stopoval jsem je, honil, lapal . . . Pomáhal mi při tom velký, rudý kocour s useknutým ocasem a s roztrpenými ušima . . .

10

Jednoho dne přišel do úkrytu Krysa dříve, nežli jsme čekali. Vlezl do podstřešku, zavřel za sebou dvířka a řekl slavnostně:

„Víte, chlapci, co?“

„No, no, tak mluv rychleji!“ praví Hrobař.

„Petřík Filosof se loučí s pohraničím. Dnes odjíždí do Vilna. A chtěl by se vidět s tebou,“ obrátil se ke mně. „Našel rodinu. Včera obdržel od matky dopis. Chodil jako opilý. A dnes se začal chystat na cestu. Mužanský, jeho domácí, div že nepláče. Přivykl si staroušek na něho. Jako syna si ho zamiloval.“

Krysa zmlkl. Dlouho přemýšlel, ale pak řekl:

„Víte co, chlapci? Co když si i my na několik dní vyjedeme do Vilna? Co? Máme mnoho koží. Třeba je prodat! A pobavíme se trochu. Tak, co ty tomu říkáš?“

„Výborně! První klasa! Já půjdu třeba hned!“ řekl Hrobař.

Tehdy jsem řekl i já:

„Já také souhlasím! Je opravdu třeba něco s kůžemi udělat. Tolik se nám toho nahromadilo!“

Krysa odešel do městečka, aby si promluvil s Petříkem o naší cestě do Vilna. Vrátil se večer, nesa dva velké, nové cestovní kufry. Složili jsme do nich všechny kůže a začali jsme si upravovat trochu oděv, abychom vypadali trochu lépe.

„Petřík pojedede také nočním vlakem?“ zeptal jsem se Krysy.

„Ano.“

„Víš o tom, že i my jedeme?“

„Víš. Jede sám. Setkáme se ve vlaku.“

Večer jsme se rozloučili s Helou i s její matkou a nechali jsme jim mnoho peněz. Nechtěly to vzít, říkajíce, že je to příliš mnoho. Ale Krysa jim řekl, že je to jejich procento z naší práce. Slibovali jsme jim, že se vrátíme za týden. Pak, když nastal večer, jsme šli s kufry v rukou směrem k městečku.

Obcházejíce postranními pěšinami městečko, mířili jsme přes louky a sady k cestě, vedoucí z městečka k nádraží. Zastavili jsme na pokraji městečka, nedaleko ústí Vilenské ulice.

„Na co čekáme?“ zeptal jsem se Krysy.

„Na formana.“

„Jak nás zde najde?“

„Najde . . . Umluvili jsme si to . . . Je to Jankel Prášivec . . .“

„Aj, to je něco jiného!“

Za několik minut jsem uslyšel hrkot kol vozu, letícího Vilenskou ulicí. Blíží se k nám. Slyším formanův hlas:

„Ta-ak! Děti! Ta-ak!“

Krysa rozsvěcuje lampičku a dělá jí velký kruh ve vzduchu. Vůz se zastavuje. Vylézáme nahoru. Jankel Prašivec mě poznal. Asi vidí v temnotě jako kocour, protože jsem na něho vůbec nepromluvil.

„Moje úcta, Vláďo!“

„Dobrý večer, Prašivče!“

Vůz se hnul s místa a letí do husté tmy.

Jedeme po obvyklé, dosti pohodlné cestě do Olechnovič, která vede podél hranice: z Rakova do Kučkumů a Doubravy a pak cestou k Buzunům. Špatná to cesta, stále se mi zdá, že se převrátíme. Vůz se kymácí vpravo i vlevo, skáče nahoru, ale koně letí do dáli, přes pole, louky i lesy, kolem vsí a statků.

„Ta-ak! Děti! Ta-ak!“

Připomíná mi .to cestu se Sášou a s Živicou, a žal mi svírá srdce.

Na prostranství před nádražím zastavuje Prašivec koně. Krysa a Hrobař zůstali ve voze, a já jdu koupit lístky. Chtěl jsem koupit lístky druhé třídy, ale Krysa mi řekl, že by to zbytečně vzbuzovalo pozornost, poněvadž nejsme dobře oděni.

Jdu na nádraží. Kupuji tři lístky. Pak se vracím na prostranství před nádražím. Vůz stojí poblíže zájezdní hospody. Chlapci, stojíce u něho, pijí vodku a častují vozku.

„Odjíždí vlak brzy?“ ptá se Krysa.

„Za čtvrt hodiny.“

„Tak to pojďme!“

Krysa bohatě platí vozkovi. Dává mu dvacet dolarů a praví:

„Na štěstí!“

„Dej Bůh štěstí!“ odvětil vozka.

Bereme kufry a obcházíme zpovzdáli nádraží. Nechceme jít přes čekárny, kde jest policie a kde můžeme potkat známé z městečka. Vstupujeme do vozu třetí třídy na pro-

tivně straně od nádraží. Sedáme si do prázdného oddělení.

Vlak vyjíždí. Krysa odešel hledat Petříka. Zanedlouho se s ním vrátil k nám. Vítám se s druhem. Pomáhám mu uložit věci na polici. Rozmlouváme o mnoha věcech. Čas rychle ubíhá. Krysa i Hrobař si lehli, ale my stále rozmlouváme. Petřík mi chce vrátit peníze, které jsem si dal k němu do úschovy, ale já ho prosím, aby si vzal ode mne ještě dva tisíce dolarů, abych měl u něho celkem čtyři tisíce. Nerad svolil . . .

Ráno přijíždíme do Vilna. Krysa nám radil, že budeme bydlet každý v jiném hotelu, abychom nevzbudili pozornost tajné policie. Petřík mi dal adresu bytu své matky a prosil, abych ho večer navštívil.

Krysa se ubytoval v podřadném hotelu poblíže nádraží. Odnесли jsme tam všechny věci. Já jsem se usadil v hotelu ve Velké ulici. Hrobař majestátním pokynem ruky zavolał drožkáře:

„Odvez mne do hotelu!“

„Jakého?“

„První klasy!“

„Jakého?“

„První klasy!“

„Takový je zde Bristol, Kupecký, Palace . . .“

„Odvez mne do nejlepšího!“

Velké město na mne s počátku učinilo neobyčejný dojem. Byl jsem jím prostě omámen. Dráždil mne pouliční ruch. Ohlušoval halas . . . Přes dvě léta života na vlčí stezce neminulo beze stopy. Mnoho neprospaných nocí, stále pronikání temnot zrakem, stále ustavičná bdělost, to všechno vytvořilo ze mne jiného člověka. Změnil jsem se i tělesně.

Již dlouho jsem se neviděl ve velkém zrcadle. A když jsem nyní, oděn od pat k hlavě do nových šatů, pohlédl na sebe do velkého zrcadla, byl jsem udiven. Spatřil jsem ci-

zího člověka. Hlavně podivná byla má tvář a oči . . . chladné, nejisté, s prapodivnými hlubinami, jichž v nich dříve nebylo . . .

Od té doby se nerad dívám lidem do očí a snažím se, aby můj pohled byl klidný a příjemný . . . Dlouho jsem si hleděl do vlastních očí, snaže se pochopit, co to v nich vlastně jest? Ale nemohl jsem je proniknout. Bylo v nich cosi jako temnoty noci, jako záblesky ocele, výstřely z karabin, cosi jako sevření zubů, jako stálé čekání úderu a touha tomu úderu předejít. Obrážela se v nich trvalá noc a hranice . . .

Udivují mě lidé. Jsou zbytečně nervosní. Dělají mnoho zbytečných, bezúčelných pohybů. Jsou velmi roztržiti a nepozorní. Z jakéhokoliv důvodu se začínají rozčilovat, zlobit, křičet! Stále a všude se mě snaží obrat o peníze. Necháhvám se podvádět a v mysli se tomu směji.

Bavím se dnem i nocí. Sotva mi zbývá čas na spánek. Bavím se, to znamená: jím a piji v různých restauracích, chodím do divadel a biografů, kupuji si prodejné ženy. Je to laciné zboží a prostředníků je všude plno. Nabízejí seznámení s různými kokotami, s dívkami, dívčinkami, div ne s dětmi . . . Ženy se zde cení jako kobyly: za projížďku, za hodinu . . . Byly mi několikrát nabízeny i takové věci, od nichž jsem se odvracel s nechutí. Točí se kolem mne různí dohazovači. Vyčenichali u mne peníze. A tak nyní poznávám město úplně jinak než jsem je znával. A vidím, že lidé v něm žijí strašně . . . hůře, hůře než v pohraničí . . . Že tu stále na každém kroku vře nelítostná válka, v níž běda slabému nebo bezradnému!

Včera v noci, kolem jedné hodiny, jsem se vracel do hotelu . . . Bavil jsem se společně s Krysou a s Hrobařem v jednom takovém drahém tajném vykřičeném domě. Zhnusilo se mi všechno: opilé, nestoudné ženštiny i dusné pokoje a vůně alkoholu. Vyšel jsem na chvíli na dvůr. Noc

byla krásná. Hvězdy jiskřily zde tak pěkně, jako v pohraničí . . . Velká Medvědice se protahovala na černém pozadí nebe. Chybí jenom šumot lesa — a kolem mne nejsou pole, ani stromy, nýbrž zamračené, pochmurné a studené budovy, v nichž žijí rovněž zamračení, pochmurní a studení lidé . . .

Vrátil jsem se do domu. Loučím se s druhy a s ženami.

„Proč tak časně? . . . Jenom jste zábavu započali a již jdeš? . . . Zůstaň, kocourku! . . . Takhle na sucho končíš? . . .“

Vidím opilé, kalné oči druhů i jejich nesmyslné úsměvy. Vidím zapocené a tlusté tváře žen. Po tvářích jim stéká pudr . . .

„Bolí mě hlava!“ odpovídám a vycházím z domu.

Jdu zvolna městem. Ulice jsou prázdné. Chodců je málo. Na křižovatkách ulic stojí temné postavy policistů.

„. . . Hranice,“ myslím, „a zelení . . . I zde jsou pohraniční stezky, ostnaté dráty, hlídky, případy. Jenomže zde se koná podloudnictví legálně. Zde se pašuje pod různými záminkami a podobami — lež, obírání, klam, nemoci, pohlavní zvrhlosti, pýcha, darebáctví . . . Zde jsou všichni podloudníky! . . . Nováčky! . . .“

Jdu zvolna ulicemi. Jsem elegantně oblečen, a proto si mne policisté nevšímají. Poblíže hotelu, v němž bydlím, z postranní ulice, jde proti mně dívčina. Je chudě oblečena. Chvilí mě pozoruje, pak se koketně usmívá a mluví:

„Nepůjdeme?“

Vidím mladou tvář a na ní, jako by přilepen, obchodní úsměv.

„Proč jsi tak pozdě na ulici?“ ptám se jí.

„Nic jsem si nevydělala . . . Hnusný čas . . . před prvním! . . .“

„Tak pojď!“

Odvedl sem ji do svého pokoje v hotelu.

„Chceš jíst?“ ptám se jí.

„Ano.“

Přikazuji ospalému číšníkovi, aby přinesl láhev vodky láhev piva a studená jídla. Dívka jí lačně — a to se mi líbí: nelhala, byla opravdu hladová! Vypil jsem sklenici vodky. Když děvče přestalo jíst, rozkázal jsem, aby si lehlo na lůžko ke zdi. Zavřel jsem dveře na klíč a schoval jsem jej tak, aby si nevšimla — kam. Peněženku s částí peněz jsem vložil do zásuvky nočního stolku. Větší peníze jsem měl schovány v tajné kapse kazajky.

Lehám si do lůžka. Kouřím cigaretu. Pak usínám. V noci mě budí dívčiny opatrné pohyby. Probouzím se rychle, ne tak, jako lidé městští, kteří potřebují jistého úsilí i času, aby se úplně probudili. Jsem již procitlý a oči mám při plném vědomí, ale předstírám, že spím dále. Ihned vy-
cituji, že se děje něco nesprávného. Směji se mlčky: „... Mne, sestro, neočekávaně neoklameš!“ Víím, že chce vylézt z lůžka, a proto, předstíraje spánek, obracím se na levý bok, tak, abych mohl pozorovat celý pokoj — a zakrýváje si paží tvář, čekám, co bude dělat dále . . .

Vylezla z lůžka. Přistoupila k stolu. Potichu si nalila z láhve do sklenice vodu a pije, pozorujíc mne. Pak se vrací k lůžku a sklání se nade mnou. Oddychuji pravidelně a hlasitě. Dlouho poslouchá, a pak vytahuje potichu zásuvku nočního stolku a vytahuje z ní peněženku. Z velkého svazku bankovek bere si jich několik. Klade nazpět do zásuvky zavřenou peněženku. Pak zvedá s podlahy svůj střevíček. Skládá několikrát bankovky a zasunuje je pevně do špičky střevíce. Pak střevíc postavila na podlahu a opatrně vklouzla na své místo. Vlezla potichu pod pokrývku a poslouchá, spím-li . . . Ale já spím! . . . Spím a směji se v duchu.

Ráno jsem se umyl a pečlivě jsem se oblékl. Lola (řekla mi, že se tak jmenuje) se rovněž oblékla. Objednal jsem

bohatou snídaní a pozval jsem ji ke stolu. Hostil jsem ji velmi zdvořile. Posluhoval jsem jí. Každou chvíli jsem se jí ptal:

„Nepřejete si, Lolo, ještě něco?“

Dívčina jedla spěšně a hltavě. Pak mi řekla:

„Ne, mám již dost . . .“

„Dost?“

„Ano.“

„Buďte zdráva!“

Podávám jí ruku. Ale ona mi říká nějak nepřátelsky a pisklavě:

„A co za noc?“

To mě dráždí.

„Za noc?“ ptám se.

„Ano . . . za noc! . . . Co ty si myslíš?“

Hledím jí pozorně do očí. Dlouho mlčím. Začíná couvat ke dveřím. Přistupuji k ní. Prudce se skláním a strhuji jí s nohy střevis. A vytahuji z něho s námahou bankovku, vtlačené do jeho špičky. Rozbaluji je. Je tam sedmdesát zlatých. Dávám jí desetizlatkovou bankovku a ostatní schovávám do kapsy.

„Tady máš za noc!“

Chtěla něco říci, ale ukázal jsem jí dveře. Spěšně vyšla na chodbu. Trochu později přišel ke mně Hrobař, a šli jsme spolu do hotelu, kde bydlil Krysa.

Kůže na lůžku. Kůže na stole. Mnoho koží leží na křeslech, na podlaze, na okně. Jsou tu lišky: žluté, bílé i modré. Jsou tu kuny, vydry a popelky. Zabloudilo sem i tři sta koží z maďarských koček, patnáct balíčků, a v každém po dvaceti. Jediné to kůže, které se pašují do Ruska.

V pokoji kromě nás tři jsou tři židi. Jsou to kupci. Rozdělují zboží podle hodnoty a pozorně prohlížejí každou kůži. Foukají do srsti, omakávají prsty obě strany, jdou s nimi ke světlu.

Konečně je všechno zboží rozděleno. Nastává smlouvání mezi Krysou a kupci. S údivem se dovídám, že vydělané kůže jsou lacinější. Krysa mi řekl později, že v Evropě si necení ruského způsobu vydělávání koží, a proto jsou vydělané kůže lacinější než nezpracované. Kupci smlouvají. Zaklínají se: „I kdybych své děti vícekrát nespatrił, prodávám na tom obchodě!“ Konečně platí za všechno okrouhle sedm tisíc pět set dolarů.

Pak si zabalili zboží do pytlů a vyšli z Krysova pokoje. Rozdělili jsme si peníze, každý po dvou tisících pěti stech dolarech. A po chvíli jsme šli do města ten obchod zapít . .

Šel jsem na oběd k Petříkovi. Našeł jsem ho doma. Neobyčejně se změnil. Chlapec prostě září štěstím. Stále se směje a žertuje. Na hranici vůbec nevzpomíná. V bytě jeho matky se cítím nespůj. Bojím se pohnout, abych něco nepřevrhl, nerozbil. Všichni jsou ke mně velmi srdeční a laskaví, ale čtu v jejich očích jakousi zvědavost, již nemohou ničím zakrýt . . . A právě to mě činí nespůjým, právě to mi působí špatnou náladu.

Ve volné chvíli jsem řekl Petříkovi:

„Chtěl bych ti něco říci.“

„Dobrá . . . hned . . .“

Když jsme byli sami v jeho pokoji, dal jsem mu do úschovy dva tisíce dolarů. Mám nyní u něho celkem šest tisíc dolarů. Pojednou mi Petřík řekl:

„A co by se stalo, kdyby se ty peníze ztratily!? Kdyby mi byly ukradeny?“

Pohlédl jsem mu do očí a řekl jsem vážně:

„Nelitoval bych jich vůbec. Budu-li potřebovat, mohu si vydělat velmi mnoho peněz . . . A budeš-li potřebovat ty, pak mi řekni . . .“

„Nemysli si nic takového!“ odvětil Petřík. „Žertuji. Nikdo neví, že mám ty peníze, a nikdo mi je neukradne!“

Při obědě se cítím nespůj. Stůl bělostně září. V pokoji

jsou květy. Za stolem sedí nastrojené slečny, kamarádky Petříkovy sestry Žofky, a nějakí panáčci. Jsem tu zbytečný. Neumím mluvit prázdné řeči, nemohu se přizpůsobit obecnému tónu té společnosti. Cítím to a upadám do zachmuřené nálady.

Oddychl jsem si, když se oběd skončil a mohl jsem opustit jídelnu. Šel jsem s Petříkem do sadu. Chodíme po alejích a rozmlouváme. Pak si sedáme na lavičku v nejvzdálenější části malého sadu. Zapalujeme si cigarety. Dlouho mlčíme . . .

Pak se ptám Petříka;

„Jsi šťasten?“

Mlčí nějaký čas, překvapen tou otázkou, a pak mi odpovídá:

„Ano. Jsem šťasten!“

„Opravdu?“

„Ano.“

„A nestýská se ti po chlapcích, po hranici? Pomysli si jenom: nyní je zlaté období! Noci jsou dlouhé, temné i černé! Zlato teče přes hranice. Chlapci se kradou přes pole i lesy . . . Přespávají dny ve stodolách, v lesích . . . Pijí, baví se . . . Každý den je něco nového! Každou noc se něco stane . . .“

Dlouho mluvím, ale po chvíli vidím Petříkův udivený pohled — a zmlkám. Uvědomuji si, že tne asi vůbec neposlouchal. Ale on praví:

„Víš co? . . . Úplně jsem na to na všechno zapomněl!“

„Úplně?“

„Ano . . . Nemyslím na to . . . Cožpak je v tom něco zajímavého?“

Vstávám a pravím:

„Nu! Přišel můj čas! Čekají . . .“

Loučím se s ním. Tiskne mi dlaň a ptá se:

„Kdy přijdeš?“

„Nevím.“

„Přijď zítra. Jistě!“

„Snad přijdu.“

Doprovází mě na ulici. Pak se vrací. A jda po chodníku kolem domu, slyším z otevřených oken domu jeho veselý smích. Jiný než obvykle: bujný, upřímný, plný jáсотu a ží-vota! . . .

„Ne, on není náš!“

Jdu ulicí. V hlavě mám plno vzpurných myšlenek. Je mi čehosi líto. V duši je tak těžko, jako bych cosi nenávratně ztratil! Jdu hledat druhy, a pak půjdeme do restaurace . . .

To všechno mě začíná nudit. Zhnusily se mi pitky i lhaví lidé, město, v němž pravdu pašují přes mnoho kordonů, tak, jako my zboží! Zde je všechno umělé, oslňující a velmi složité, ale pod tím se skrývají obvyklé špinavosti a jalový obsah . . . Venku jsem žil plněji. Tam jsou lidé upřímní a pod ubohou pokrývkou slov se skrývají zlaté myšlenky; a v prsou mají upřímné city a horoucí srdce. Zde není ani jediné upřímné myšlenky, ani jediného upřímného slova. Zde všude a vždycky hrají . . . hrají roli v ohromném divadle . . . komedii . . . tragedii . . . Stále divadlo — doma i na ulici. Zde ženy zakrývají krásnými oděvy a přepychem velmi často ubohá, hanebná, křehká těla . . . A tam, v pohraničí, pod ubohým oděvem a chudou lněnou košílkou jsou horoucí, silná těla, milující beze lži, z potřeby, ne pro zisk, ne ze zvědavosti . . .

Začínám toužit . . . nevím, po čem . . . Mám úmysl uspíšit návrat do pohraničí. Myšlenka je dobrá; třeba využít zlatého období a zabývat se nováčky. Promluvím o tom zítra s chlapci.

11

Jednoho večera jsem vstoupil s jedním náhodným známým, který znal dobře „veselý“ rub města, do lokálu, v němž bylo několik dosti hezkých žen. S údivem jsem tam

spatřil Soňu Jurlinovou. S počátku jsem si myslil, že jsem se zmýlil, ale zakrátko jsem se přesvědčil, že je to ona. Měla na sobě zelený, hedvábný šat s hlubokým výstřihem. Paže měla úplně nahé. Vypadala mladě a vábivě. Byla veselá. Přistoupil jsem k ní. Nepoznala mě.

„Máte svůj pokoj?“ zeptal jsem se jí.

„Ano.“

„Tak pojďme!“

Když jsem se ocitl v malém pokojíku sám se Soňou, postřehl jsem, že žena mračí čelo a pozorně si mě prohlíží. Zeptal jsem se jí:

„Jak se jmenujete?“

„Laura.“

A tehdy jsem změnil tón a začal jsem jí tykat:

„Dobře, tedy pro jiné budeš Laurou, ale pro mne jsi Soňou.“

„A kdo jsi?“

„Jsem z Rakova. Chodil jsem s tebou a s Jurlinem přes hranice. Pak jsem přestal s vámi chodit, protože jsem střílel na pastevece na močále poblíže Goraně.“

„Aha! Již vím! Ty jsi Vláďa!“

„Ano.“

„Nemohla jsem tě poznat. Tak ses změnil . . .“

„Utekla jsi mužovi s Vaňkou Bolševikem?“

„Ano.“

„A kde je nyní?“

V Soniných očích se ukázaly slzy.

„Opustil mě, darebák! Vzal mi všechno, co jsem s sebou měla, a utekl mi, bůhví kam!“

„Tak se vrať k mužovi. Miluje tě! Přijme tě!“

„To tak! Abych znova seděla pod klíčem doma, nebo běhala s ním po lesích! Hranici nechci ani vidět!“

„Ty chceš být raději zde?“

„Ano . . . Cožpak je mi zde zle? Hospodyně je dobrá.“

Jíst dá, kolik chci. Pracovat nemusím. Oblékám si, co se mi líbí. Hosté mě mají rádi . . .“

S údivem jsem poslouchal, jak vychvalovala svůj „závod“. Pak se mne Soňa zeptala:

„Vrátíš se do městečka?“

„Vrátím.“

„Ty, můj zlatý, neříkej nikomu, žes mě zde viděl! Nepovíš?“

„Nechceš-li, nepovím. Nezajímá mě to!“

A když jsem se s ní později loučil, znovu mě prosila a úlisně mi do očí hleděla, abych nikomu o ní nevypravoval. Vycítil jsem v jejím hlase úzkost.

„Nepovíš, zlatíčko?“

„Řekl jsem ti, že ne! A basta!“

„Nehněvej se!“

Loučím se se Scňou. Prosí mne, abych ji navštívil. Jdu k Hrobařovi. Kolega prohlíží hromadu nakoupených věcí, a Krysa, sedě v křesle, kouří cigaretu a posmívá se mu. Hrobař se obrací ke mně:

„Vidíš ho?“ ukazuje rukou na Krysu. „Všechno, co dělám, je špatné! Nic se mu nelíbí!“

„A k čertu! K čemu to všechno?“ praví Krysa. „Co s tím budeš dělat?“

„Dovezu to do Radoškovič . . . Dám to matce . . .“

„Neceseš též?“ ptá se Krysa.

„Všechno.“

„Co s tím bude dělat?“

„Hodí se to v hospodářství. První klasa!“

„Neceseš místo hrnce na brambory!“

„A je ti líto mých peněz?“

„Eh, můžeš je třeba i zahodit nebo spálit! Já nelituji ani svých!“ řekl Krysa. „Ale k čemu tohle? Dáš-li vydělat drožkářům, číšníkům, poběhlicím, tomu všemu rozumím. Ale proč kupuješ tyto věci, to věru nechápu!“

„Třeba dát výdělky i továrníkům!“ praví Hrobař a dává se do hlasitého smíchu.

„Směje se jako hřebec na kobyly,“ zabručel Krysa, vstal a přistoupil k oknu.

Blíží se večer. V pokoji se šepí. Nerozsvěcujeme světla. Mlčíme. Pojednou Krysa praví:

„Víte co, chlapci? Nyní je zlaté období, samá práce, a my se zde povalujeme a prohlížíme ženské!“

„Dosti toho! Zítra se vrátíme!“ pravím rozhodně.

Hrobař mlčí.

„J já se vrátím!“ přidává se Krysa.

„Pak i já půjdu s vámi!“ bručí Hrobař. „Ale třeba se dosyta naposled pobavit!“ dodává živě. „Aby jiskry sršely. První klasa!“

Zastavili jsme se na okraji městečka a rozloučili jsme se se sedlákem, který nás přivezl ze stanice z Olechnovič do městečka.

„Vy zde, chlapci, počkejte, a já půjdu k Josífkovi. Vyzvím všechno, co je v městečku nového,“ řekl Krysa.

„Ale vrať se brzy!“ řekl Hrobař.

„Dobře.“

Krysa zmizel ve tmě.

Nevracel se přes hodinu. A když konečně k nám přišel, řekl:

„Tak, chlapci, bylo dobře, že jsme nešli přímo do naší skrýše. Tam na nás čekají již druhý den . . . Udělali tam prohlídku. Kdosi donesl policii, že se skrýváš u Havránkových . . . O mně nevědí ještě nic . . . Jenom tebe hledají! A jeho,“ Krysa pokynul hlavou na Hrobaře. „Ale nevědí, kdo to je . . .“

„Co nyní dělat?“ zeptal jsem se Krysy.

„Znám jedno místo . . . Skrýše zděná a místo dobré . . . Ale musíme tam být ticho . . .“

„Odveď nás tam!“

Vyšli jsme do polí. Pak jsme se pustili po úzkých pěšinkách podél řeky a přes pole jsme došli k velké, zděné, trochu zchátralé budově.

„Co to je?“ zeptal jsem se Krysy.

„Vinopalna . . . Hned za ní je ves Pomořanka. A k hranici je odtud skok . . . Nejednou jsem zde skrýval zboží, ba i sám jsem zde pobýval . . .“

Krysa přistoupil k jednomu oknu v zadní stěně nečinné nyní vinopalny a bez námahy otevřel okenici a kázal nám, abychom vlezli dovnitř. Byli jsme v nevelké jizbě, odkud vedly dveře do jiných místností i do vinopalny. V jednom koutě jsem spatřil velký kotel a v druhém ohromnou bečku, v níž by mohly tančit dva páry. Podívali jsme se do vnitřku té bečky. Bylo tam mnoho slaniny, vědro a několik lahví od vodky — zbytek to dřívějšího Krysova hospodářství.

Umístili jsme v bečce věci, které jsme s sebou přinesli. Krysa nám přinesl z blízké říčky vědro vody. Pak jsme se pustili k lesu, poblíže Havránkovy chalupy. Našel jsem dutou lípu, v níž jsme skryli zbraně před odjezdem do Vilna, a vytáhl jsem z díry revolvery, náboje, nože, opasky, torby i lampičky. Vzali jsme si zbraně i věci.

„Škoda, že nemáme naše oděvy,“ řekl Krysa.

„Ano, všechno zůstalo v podstřešku.“

„A co, abychom tam šli?“ řekl Hrobař. „Přece tam nebudou hlídat stále . . . Jsme tři. Zbraně máme. V případě potřeby si něco vymyslíme!“

„Já myslím něco jiného,“ řekl Krysa. „Nechť nikdo ani neví, že jsme se vrátili. Nejlepší je takový divoký úkryt. A k čemu úkryt? Nyní je čas k práci! A v lese nás ukryje každá jedle, každý keřík.“

Přerušil svá slova. Dlouho mlčel, ale pak řekl slavnostně:

„A nyní, chlapci, bude třeba spustit naplno! . . . Aby pamatovala hranice, jaké že to měla fachmany!“

„Výborně! První klasa!“ řekl Hrobař a mnul si ruce.

Mně rovněž bylo veseleji.

Vrátili jsme se do nové skryše. Krysa nám přikázal, abychom nikdy odtud za dne neodcházeli, neboť by nás mohl někdo spatřit, a sám šel do městečka nakoupit potřebných věcí a sehnat novinky.

Vypil jsem s Hrobařem láhev vodky a ulehli jsme k spánku do ohromné bečky. Je to opravdu výborná skryše. Cítíme se zde v úplném bezpečí. Kouříme a tiše rozmlouváme o budoucí práci. Já snuji všelijaké fantasie a Hrobař mi přitakává:

„Výborně! První klasa!“

12

Nastalo na hranici zlaté období i zlatá jeseň. Podloudnictví kvete. Starých odborníků skoro není . . . pracují nováčci. Pletichaři, sprádají pikle, udávají se navzájem po obou stranách hranice, srážejí ceny za práci . . .

Krysa byl v městečku přes dva dni. Dověděl se důkladně, které party chodí přes hranice . . . Kde mají stanoviště . . . Kudy jdou . . . Přinesl nám mnoho zajímavých a důležitých zpráv.

V městečku zůstalo velmi málo starých podloudníků. Místo nich se vyrojilo mnoho nováčků, nepříjemných, s nimiž skuteční podloudníci pohrdali. Hranice se zdála nyní prázdná, bezbarvá. Nejednou jsem si vzpomínal na dřívější druhy a naplňoval mě stesk po nich . . . Josef Trofida přes hranice nechodil. Sáša Veblin byl zabit. Živica se zastřelil. Julek Potrhlik zemřel. Petřík Filosof odjel. Bolek Lord sedí ve vězení. Havránka zabili nováčci. Jurlin po Sonině útěku přestal pracovat. Čiňan zahynul v Sovětech. Hřebík se podřezal břitvou zakrátko po návratu ze Sovětů. Felek Louda byl chycen v Sovětech na počátku

jeseně. Buldok byl odsouzen Revtribunálem k vyhnanství na Sibiř. Vaňka Bolševik se po útěku se Soňou Jurlinovou do městečka nevrátil. Bolek Kometa vodí nyní divoké. Po Sumcově smrti jest jejich jedenáctým partákem a jedenáctým . . . bláznem (jinak by nedosáhl mezi nimi tak velkého důstojenství!). Mamut si zlámal po cestě nohu a po vyléčení zchroml. Alinčukové chodí málokdy. Bojí se, aby nebyli přepadeni za hranicemi, neboť vědí, že mají mnoho nepřátel. Divocí pracují dále v partě, která še stále mění. Několik jich bylo chyceno v Polsku, několik v Sovětech, několik jich bylo zabito nebo postřeleno, ale ostatní pracují ještě hlučněji a veseleji pod vůdcovstvím slavného blázna — Boleslava Komety . . . Nikdy jsme nečihali na divoké, třebaže by to bylo velmi snadné. Nyní je to jediná, nám příjemná parta . . .

Vrhli jsme se na hranici neočekávaně. A ihned jsme počali pokládat partu po partě. Stávalo se, že jsme tak učinili i dvěma partám za jednu noc. A nejednou jsme pokládali partu několikrát za sebou . . . Pohraničí naplnila panika. Sloni se chvěli. Kupci ztráceli hlavy. Nikdo nemohl pochopit, kdo nás skrývá. Přepadali jsme je v Polsku i v Sovětech, na pohraničí i na hranici. Když jsme je nemohli polapit po cestě, přepadli jsme je ve skrýši. A kdybychom takto mohli pracovat v šesti: tři zde, tři tam, pak všichni kupci by musili práci skončit.

Pobrali jsme jim mnoho zboží. Skrývali jsme je po lesích, po stodolách, v zákopech ze světové války, v opuštěné vinopalně. Krysa vždy po nějakém čase prodával ohromné množství zboží podloudníkům z Rubieževič a ze Stolpců . . .

Připravovali jsme přepady tak dobře, že naše trojice zastavila i největší party. Dbali jsme při tom ohledů na krajinu, na denní dobu, na velikost party, na počasí, charakter party a její zvyky — a na mnoho jiných okolností.

Zkrátka se nováčci dověděli, že jsem to já, kdož jim

rozbíjí party a bere zboží, neboť mě viděli Slavík a Elegán, kteří nyní chodili s nováčky. Viděli mě ve společnosti Hrobařově, jehož nikdo v městečku neznal, i v Krysově, jehož nikdo nepoznal, neboť byl nalíčen.

V městečku se rozšířila zpráva, že z nenávisti k Alinčukům jsem se stal konfidentem. A od té doby všechno, co se kde stalo, mi připisovali. A Alinčukové přestali úplně chodit přes hranice, ba dokonce se báli ukázat se večer i na ulicích městečka. Jenom jedna věc byla nováčkům záhadná: to, že je pokládám jak v Sovětech, tak i v Polsku.

V důsledku naší práce skončilo několik part nováčků své bytí a několik kupců jim přestalo dávat zboží. Ale my jsme pracovali dále, a čím práce byla těžší, tím více nás bavila a tím tvrdošijněji jsme ji konali.

Naše hra nebyla lehká. Vyžadovala mnoho obratnosti a vytrvalosti. Někdy jsme vydávali ze sebe všechny síly. A při té práci jsme musili dbát mnoha věcí.

Ale všechno to tvořilo dohromady zajímavou hazardní hru, v níž nejednou jsme sázeli do hry vlastní hlavy, a proto jsme nesměli prchrát . . . a také jsme neprohrávali. Někdy jsme udělali chybu, ale rychle jsme ji napravovali. A používajíce zkušenosti a s pomocí služeb našich zpravodajů v městečku, jimž Krysa bohatě platil, jsme pracovali skoro najisto.

V městečku byla jedna parta, kterou jsme dosud nemohli chytit, třebaže jsme na ni několikrátě číhali. Vždycky nám uklouzla. To nás dráždilo, a proto jsme se rozhodli, že ji stůj co stůj položíme. Krysa odešel do městečka, aby tam získal nových zpráv. Znovu jsme si počkali na tu partu, ale znovu nám uklouzla. Tu partu tvořilo deset nováčků, které vodil parták Vicek Hejtman, druh a přítel Alfreda Alinčuka. A ta okolnost nás ještě více podněcovala . . . Zboží nosili velmi drahé a nebyli chyceni nikdy. Konečně ta parta se sešla nedávno. Krysa nám řekl, že Alfred je společníkem žida, který dává Hejtmanovi zboží.

Naposled, vědouce, jakými cestami chodí Hejtmanova parta, jsme si na ni počíhali tři kilometry od hranice. Rozhodli jsme se, že partu položíme, až půjde nazpět do Polska. Domnívali jsme se, že nováčci budou unaveni po přežití skoro třiceti kilometrů (měli skrýši poblíže Minska). Kromě toho jsme věděli, že ponесou nazpět velké množství lehkého a cenného zboží — koží. Věděli jsme, že tím místem, kde jsme na ně číhali, prochází Hejtmanova parta před svítáním. A hranici měli obvykle podplacenu na obou stranách, takže šli najisto. Po bedlivém prozkoumání kraje jsme připravili zálohu na otevřeném místě. Zezadu byl Krasnosělský les. Zprava, za močálem a za několika návršími, byla ves Goráň. Daleko před námi se táhl černý pruh lesa. A odtamtud měla vyjít Hejtmanova parta, a aby si zkrátila cestu, měla přejít loučku a podél říčky delší otevřené prostranství, aby došla do Krasnosělského lesa a odtud na hranici.

Hrobař se skryl uprostřed loučky v prohlubni za velkou kupou. Krysa vlezl do panáka, složeného na okraji pole. A já jsem se schoulil vpravo u řeky ve skupině keřů. A tak jsme utvořili trojúhelník, jehož každá strana byla dlouhá asi padesát kroků. Vpusťme Hejtmanovu partu do toho trojúhelníku jako do saku — a pak ji položíme.

Na číhanou jsme přišli o třetí hodině v noci. Bylo ještě dosti času. Vypili jsme kořalku, každý vykouřil dvě cigarety, a pak jsme šli na svá místa. Připravil jsem si revolver a granát. Měli jsme jich nyní každý pět — Krysa je sehnal kdesi v městečku. Pomalu se rozednívalo. Po chvíli jsem již viděl úzkou dolinu a temné křídlo lesa, odkud měla vyjít Hejtmanova parta.

Vůkol je pusto. V blízkém lese šumí stromy. Tiše šplouchá říčka, ploužíc se po bahnitém dně. Již delší čas hledím směrem k lesu, a pak hledám pohledem své druhy. Jsou skryti dokonale, takže jenom hádám, kde asi jsou. V potřebné chvíli se ukáží, jako by vyrostli ze země.

Pojednou se mi zdá, že jsem zahlédl v dáli jakýsi pohyb. S počátku se domnívám, že je to přelud, ale později se přesvědčuji, že se na pokraji doliny, nedaleko lesa, cosi pohybuje. Po delší chvíli vidím lidi, jdoucí směrem k nám. Jdou rychle, neboť chtějí asi co nejrychleji přejít otevřený kraj.

Hledím na místa, kde jsou skryti Krysa a Hrobař. Postře-huji, že se připravují. Já rovněž jsem si připravil zbraň a připravil jsem se ke skoku . . . Lidé, jdoucí přes loučku, jsou stále blíže. Nyní je vidím již úplně jasně, třebaže ne-mohu rozeznat každého zvlášť, protože jdou husím pocho-dem. Vpředu kráčí rázně Hejtman. Již rozeznávám obrysy jeho tváře . . . Sloni jsou stále blíže . . . Čekám trpělivě, až se přiblíží . . .

Pojednou Hejtman zatáčí vlevo. Přeskakuje říčku — a asi sto kroků od nás míří šikmo přes nevelké návrší k lesu. Jde napříč, přes pole, po velmi nepohodlné cestě. A za ním klo-pýtají ostatní nováčci. Není jich jako obyčejně deset, nýbrž jedenáct; parta se zvětšila.

Ztrnul jsem. Po chvíli jsem pohlédl ke kolegům. A vidím, že se ze snopů vynořila Krysova hlava, a že z prohlubně za kupou vylezl Hrobař . . . Hledíme s lítostí za vzdalující se partou. Běžet za nimi nemá smyslu. To by je jenom vy-plašilo a snadno se mohou rozprchnout na všechny strany. A nám záleží na tom, abychom chytli celou partu . . .

Krysa a Hrobař jdou ke mně. Krysa hrozí pěstí za Hejt-manovou partou, mizející v lese.

„Hrom do vás, podařilo se vám to! Ale to nevadí. Nyní si zatančíme jinak! “

V téže chvíli ukázal Hrobař prstem beze slova na druhý konec doliny. Pohlédli jsme tam. Zahlédl jsem jasně jakýsi pohyb poblíže lesa.

„Chlapci, na místa!“ řekl Krysa a spěšně se odplížil na druhou stranu loučky a skryl se v panáku.

Hrobař vklouzl co nejrychleji za kupu.

Po chvíli jsem viděl, že se k nám blíží nová parta slonů. Šli nedbale a nepozorovali krajinu. Na první pohled je vidět, že to jsou nováčci.

Již jsou blízko. Skrčil jsem se v houštině, připraven ke skoku. Naše odhady jsou dobré: ta dolina, ta loučka i přšina podél potoka jsou dokonalou cestou pro podloudníky. A sloni vstupují na cestu. Jdou kolem houštiny, v níž jsem skryt. Vidím jejich nohy. Mám sto chutí chopit některého za lýtko. Ten by zavřeštěl! Počítám je: jeden, dva . . . Pojednou vidím krátkou sukni a ženské nohy v černých punčochách. To mě udivilo. Sloni přešli. Vyklouzl jsem z křovin a jdu tiše za nimi. V jedné ruce mám opakovací pistoli, v druhé granát. Neohlíží se za sebe a nevidí mne. Jdou kolem kupy, tak, jak jsme předvíдали . . . Již jsou u ní blízko. Pojednou se objevuje před nimi Hrobař. Slyším klidný, chladný a ostrý zvuk jeho hlasu:

„Stůj! Ruce nahoru!“

Sloni odskakují nazpět. Slyším polekané hlasy. Pojednou vyskočil z panáku Krysa. Slyším jeho změněný hlas:

„Ani na krok! . . .“

Vidím, že se několik nováčků obrací ke mně. Tehdy volám i já:

„Klekni, nebo hodím granát!“

„Soudruhu, neházejte granáty!“ křičí kdosi z nováčků.

Aby nás nikdo z dále neviděl, vedeme své zajatce k lesu a tam je zastavujeme zády k houštinám. Krysa a Hrobař si stoupli po obou stranách houfu podloudníků, trochu dozadu, zahrazují jim tak cestu k lesu.

Schovávám revolver i granát do kapsy a vytahuji zezadu, z koženého pouzdra po obou stranách ostře nabroušenou dýku. To proto, aby mi při prohlídce některý blázen nechtěl vyrvat z rukou revolver. Slonů je sedm — šest mužů a žena. Přistupuji k nim a táži se:

„Kdo má zbraň?“

Všichni mlčí. Tedy opakují:

„Kdo má zbraň, ať to řekne hned! Později to bude horší!“

Mlčí a stojí se vztaženými pažemi. Pojednou jsem spatřil mezi nimi známou tvář. Uvědomuji si, že je to podloudník, kterého jsem zranil do ramene, když mi prchal v Krasnosělském lese. Jenomže tehdy šel s jinou partou. Na levém křídle stojí žid. Je to jejich průvodce.

Začínám u něho. S počátku ho prohlížím zběžně, nemá-li zbraní, ale pak důkladně. Nacházím u něho dvě modré lišky. Beru mu je.

„Soudruhu, pusťte nás!“ praví mi žid. „Dám vám třicet rublů!“

„Spěcháš! A peníze ti zabavím i bez tvého dovolení!“

Páří dýkou holeně jeho bot a vytahuji z jedné pět stodolarových bankovek. Pak prořezávám štítek jeho čapky a nacházím v něm ještě dvě stě dolarů.

„Chytráku!“ pravím židovi, který se žalostně usmívá zbledlými rty.

Prohlédl jsem průvodce a rozkázal jsem mu, aby si lehl s rozpaženými pažema na zem. Přistupuji k prohlídce prvního nováčka. Odhazuji na stranu pytel s kůžemi, který má na zádech. Kromě pytle nenacházím u něho n.c. Má nezvyklý výraz tváře.

„Otevři ústa!“ pravím mu.

Podloudník vyplivl na dlaň několik zlatých mincí. Mrkám na něho a pravím:

„Čí jsou to peníze? Kupcovy?“

„Moje, soudruhu, moje!“

Strčil jsem mince do kapsy jeho kazajky. V té chvíli slyším dupot a praskot keřů. Podloudník, který mi kdysi několikrát prchal, začal i nyní utíkat. Hrobař skočil za ním. Dohonil ho v lese a přivedl ho nazpět. Rozkázal mu, aby si poklekl, a řekl mu rozzlobeně:

„Uděláš-li to ještě jednou, prásknu tě do paalice! Varuji tě!“

Přistupuji k podloudníkovi a pravím:

„Tak co, vylízal ses z té rány?“

Nováček mi pohlédl udivenýma očima do tváře. Řekl jsem mu:

„Dej si pozor, bratře, nebo zhyneš!“

Prohlédl jsem ho důkladně, ale našel jsem u něho jenom několik stříbrných rublů. Nevzal jsem mu těch peněz. A nechal jsem několika slonům i kůžce, ukryté pod kazajkami. Bude to jejich výdělek z naší „legrandy“. Krosny jsem naházel na kupu. Zboží bylo mnoho.

Přistupuji k ženě. Trochu se ostýchám ji prohlížet. Je vystrašena, ale pokouší se zbledlými rty o úsměv. Vidím, že se chvěje po celém těle. Rychle a zběžně ji prohlížím. Všiml jsem si Hrobařova mrkání i jeho významného úsměvu. Proto počínám podloudníci prohlížet pozorně a klidně. Nenacházím nic. To vypadá podezřele, neboť se domnívám, že se přede mnou chvěje nejenom strachem, nýbrž i v obavě, abych nenašel cosi, co je skryto u ní. Kdybych si nemyslel, že by to kolegové chápali jinak, prohlédl bych ji velmi podrobně. Pojednou jsem zpozoroval, že má vlasy spleteny do velkého uzlu. Vytáhl jsem z nich jehlice a hřebeny. Vypadlo z nich cosi na zem. Bylo to několik set dolarů, pevně složených a zavnutých do útržku černé punčochy.

„Správně!“ řekl jsem jí a vzpomněl jsem si na Lorda, neboť ten výraz byl jeho oblíbeným slovem.

Obyčejně průvodce nenese všechny peníze sám a dává jich část do úschovy spolehlivějším lidem z party.

Po skončení prohlídky řekl jsem lidem, ležícím na zemi:

„Vstaňte!“

Všichni se spěšně zvedli se země a hleděli mi do tváře. Řekl jsem jim:

„A nyní pochodem vchod, na procházku! A zvu vás sem ještě jednou jako hosty . . . se zbožím!“

Tváře podloudníků se rozveselily. Ten, jehož jsem kdysi poranil, se ke mně obrátil:

„Soudruhu, dovolte mi, rád bych našel v lese čapku . . . Ztratil jsem ji, když jsem prchal . . .“

„Půjdeš i bez čapky. Zdá se, že ti na ní mnoho záleží! A nyní klusem vpřed!“

Sloni se rychle pustili ukázaným směrem a zakrátko zmizeli v lese. A my jsme složili zboží do dvou krosen. Bylo tam čtyřicet koží a pět popelek. V jednom pytli jsme našli trochu jídla a špinavé ženské prádlo. Hrobař se smál:

„To je frajerka; i do práce si bere zásobní prádlo! . . . Asi pro případ, když se poleká . . .“

Po chvíli mi řekl:

„Neuměl jsi ji náležitě prohlédnout. Bylo třeba ji úplně svléknout.“

„On ji nesvlékal, a přece našel všechno,“ řekl Krysa. „A ty bys ji svlékl, a nic bys nespatriil!“

Vydělali jsme velmi mnoho na té partě, která úplně neočekávaně nám padla do rukou. Později našel Hrobař v lese nováčkovu ztracenou čapku. Rozpárali jsme ji, ale nenašli jsme v ní nic . . . Podivně tvrdohlavý nováček! K čemu potřebuje tu mizernou čepici! Myslil jsem, že jsou v ní peníze.

Jdeme do skrýše v lese. Tam roznécujeme oheň. Jíme, kouříme, pijeme, ale nejsme spokojeni. To proto, že nám Hejtmanova parta vyklouzla z rukou, ano, to nás uvádí do špatné nálady.

„No nic . . . Uvidíme!“ praví Krysa a blýská očima.

Bez vyptávání víme, oč mu jde. Rozumíme si a stačí i půl slova, jediný pohyb, jediný pohled.

Nastaly deště. Noci byly černé. Potápěli jsme se do nich jako do sazí. A dále jsme pronásledovali Hejtmanovu partu. Když Krysa prodal všechno zboží, jehož se nám mnoho nahromadilo, řekl:

„Tak, chlapci, a nyní si vezmeme na mušku Hejtmana. Musí, cholera, prasknout zlostí!“

„A praskne!“ řekl slavnostně Hrobař.

„Ale nyní půjdeme na něho jinak!“ pokračoval Krysa.

„Jak?“ zeptal jsem se.

„Jak?“ opakoval mou otázku. „Jednoduše: v úkrytu na stanovišti . . . Když se dají na cestu, půjdeme i my! Budou-li v úkrytu, budeme tam i my! A šup, vylezou-li z úkrytu, a čap za tlamu! Vyvalte, cholery, zboží!“

„To je výborné!“ souhlasil Hrobař a pleskal se dlaní do kolena.

Krysa odešel do městečka a já i Hrobař táboříme dále v lese. Našli jsme si dokonalý úkryt. V případě poplachu snadno můžeme prchnout na všechny strany. Večer k nám přiběhl Krysa:

„Tak, chlapci, na cestu!“

Pudově nacházíme v úplné tmě cestu a spěcháme směrem k Minsku, kde je Hejtmanova skrýše. Vyrázili jsme hned, když se sešeřilo. Šli jsme velmi rychle, bez odpočinku, a o dvanácté hodině v noci jsme byli nablízku Hejtmanovy skrýše. Krysa potichu přešel ohradu a odkradl se ke stodole. Zanedlouho se k nám vrátil:

„Tak, klusem, chlapci! Všechno v pořádku!“

Pospíšili jsme ke stodole. Vklouzli jsme otvorem pod velkými vraty dovnitř. Panovalo tam ticho a temno. Na levé straně stodoly byl přístodolek, kde obyčejně spali nováčci nahoře. Vpravo stála řezačka a ležely tam stohy snopů. V jednom koutě jsem spatřil mnoho pytlů s obilím. Mezi nimi a zdí stodoly byla úzká ulička. Skryli jsme se tam. Krysa nám řekl:

„Dnes přijdou a dnes půjdou nazpět. Vím to na ‚pe‘! Rozumíte? Nesou sem drahé zboží a zpět vezmou ještě dražší: kůže za třikrát přenesené zboží! To bude prácička! Jenom dávejte pozor, protože Hejtman má pířpaf . . .

Hrobař si stoupne k vratům, a ty je položíš a prohlédneš. Hejtmanovi vezmeš trumpetu . . . Peníze nehledej, nemají toho mnoho, a zboží bude v pytlích . . . Již by zde měli být . . . Vyšli dříve, a nyní je dvanáct . . .“

Za čtvrt hodiny jsme zaslechli u zdi stodoly hluk kroků. Pak všechno utichlo.

„Šli k sedlákovi,“ řekl tiše Krysa.

Zakrátko jsme zaslechli hluk dveří. Zaskřípala závora. Vrzla vrata stodoly. Slyšeli jsme dupot kroků po mlatě. Přechovavač vytáhl zpod kožicha rozsvícenou lucernu a postavil ji nedaleko vrat. Spatřili jsme podlounďky, přecházející po stodole. Bylo jich jedenáct. Shodili s plecí krosny a kladli je u vchodu do stodoly. Podestýlali si seno na mlatě a lehali si, aby si odpočinuli. Přechovavač, Hejtman a ještě dva podlounďníci vzali krosny a vyšli ze stodoly. Za několik minut se vrátili, nesouce pět velkých krosen. Byly v nich bílé i černé persiánové kůže, které nováčci měli odnést do Polska. Vždy na dva a dva připadala jedna krosna a nesli ji střídavě.

Sloni leží na seně a kouří cigarety.

„Pojíte?“ ptá se sedlák Hejtmana.

„Ne. Hned se vrátíme. Do rána musíme přejít hranici. Napijeme se — a hajdy na cestu,“ zabručel parták.

„Jak chcete,“ řekl sedlák.

„Nemohl byste nám přinést trochu jablek? Máte dobrá,“ slyšel jsem hlas jednoho nováčka.

„Jsou znamenitá,“ praví sedlák, a skrýváje lucernu pod kožich, vychází ze stodoly.

Nastala tma. A v ní se rozsvěcují ohníčky cigaret. Tu a tam skoupě zaznívají slova. Každého přemáhá únava. Někteří podřimují. Pojednou praví Krysa potichu:

„Hrobaři, k vratům! Ty, do prostředka!“

„Hned . . . První klasa!“ šeptá Hrobař.

Vystupujeme z úkrytu a potmě jdeme vpřed. Držím

v jedné ruce lampičku a v pravé odjištěnou pistolí. Krađu se k nováčkům, kteří tiše rozmlouvají. Čekám.

„Tady je někdo cizí,“ slyším hlas ze tmy.

V té chvíli rozsvěcuji lampičku a vztahuji před sebe ruku s pistolí. Od vrat stodoly i od přístodolku blýskají lampičky kolegů.

„Ruce nahoru! Raz, dva . . . nebo je kule v hlavě!“

„Lehněte si naznak!“ křičí Hrobař.

Všichni ztichli. Vidím, že Hejtman úkradkem spouští ruku dolů. Víím, že chce odhodit revolver. Krysa jde k vratům stodoly. Otvírá je. Vyhazuje ven krosny s kůžemi. Já prohlížím postupně nováčky. Začínám od Hejtmana, jemuž beru nabitý revolver.

„Hleďme, máš drápky!“ pravím mu.

Zakrátko jsem prohlédl všechny slony. U průvodce, žida, jsem našel asi tisíc zlatých rublů.

„Pojď!“ volá mě Hrobař.

Jdu k otevřeným vratům. Pak se obracím zpět a pravím:

„Ne, aby se někdo odvážil do rána odtud vyjít! Nebo, polapíme-li někoho za stodolou, zastřelíme ho!“

Když jsme byli již na dvoře, spatřil jsem sedláka, zpozvdáli přicházejícího, s lucernou v ruce. Lucerna byla přikryta cípem kožichu a vrhala dolů na zem pohyblivou skvrnu světla. Přiskočil jsem k němu. Vzal jsem mu z rukou koš jablek a postavil jsem jej na zem. Pak jsem mu blýskl lampičkou do očí a řekl jsem:

„Jsi zatčen! Ze stodoly nevycházej, nebo dostaneš kulku!“

Otevřel jsem vrata a vstrčil jsem do stodoly sedláka, strachem zkoprnělého. Pak jsem zavřel vrata na závoru.

Já i Hrobař jsme vzali po dvou krosnách a Krysa jednu. Vyrázili jsme pomalu kupředu. Zahalila nás hustá tma. Nesli jsme značnou tíži a musili jsme často odpočívat. Do rána jsme došli sotva do naší skrýše v Krasnosélském lese.

Večer téhož dne jsme odnesli zboží do městečka a Krysa je prodal s velkým prodělkem.

A za dva dni jsme Hejtmanovu partu položili znovu. Krysa se dověděl v městečku, že Hejtmanova parta jde na jiné stanoviště. Přiběhl k nám ve dne:

„Ta-ák, chlapci,“ řekl se zlobným zábleskem v očích. „Dnes jde Hejtman s partou znovu na cestu . . . Položíme je zde . . . v městečku. To bude poplach. Jdou ze stodoly na kraji Záhumní ulice . . . Dáme jim načichat pepře!“

Večer jsme se připravili poblíže stodoly, v níž se musili sejít nováčci z Hejtmanovy party. Když se úplně setmělo, přelezli jsme plot a lehli jsme si do příkopu, deset kroků od vrat stodoly. Slyšeli jsme, jak nedaleko nás zastavil vůz, s něhož bylo složeno zboží. Pak vůz odjel a k stodole počali přicházet sloni. Přicházeli po jednom, po dvou. Slyšeli jsme jejich přitlumené rozmluvy.

„Jsou zde již všichni?“ zazněl Hejtmanův hlas.

„Není zde Janek Mřenka!“ odpověděl kdosi.

„Hned přijde. Šel nám pro špiritus,“ řekl jiný nováček.

Za několik minut jsme slyšeli blížící se spěšné kroky. Chodec došel ke stodole, otevřel vrata a vstoupil dovnitř. Vyskočili jsme a hned za ním jsme vpadli do stodoly. Skoro současně jsme rozsvítili lampičky a vysunuvše před sebe v pruzích světla revolvery, veleli jsme:

„Ruce nahoru!“

„Sedněte si!“

Znovu jsem prohlédl slony. Začal jsem i nyní od Hejtmana, bera mu znovu revolver. Řekl jsem mu:

„Najdu-li u tebe takovou hračku po třetí, pak ti jí vyfouknu mozek z hlavy! Rozumíš?“

Prohlédl jsem všechny slony. Dělal jsem to úmyslně pomalu. Mezitím Hrobař vyházel ze stodoly všechny krosny a Krysa je odnosil po dvou daleko do pole. Pak jsem rozkázal podloudníkům, aby nevycházelí do rána ze stodoly, a

zavřel jsem vrata. Přirozeně že nás neposlechnou; vyjdou dřívě, ale to je nám již lhostejno.

Odnesli jsme zboží k překupníkovi, jehož Krysa na to ve dne předem upozornil. Za půl hodiny po přepadu bylo zboží již prodáno. Dostali jsme za ně sotva třetinu jeho ceny.

Krysa se vesele usmál:

„To bude řečí! To bude poplachu! Ale dokázali jsme, co jsme chtěli! A bude-li k tomu příležitost, pak je položíme i po třetí . . .“

Několik dní jsme věnovali snášení všeho zboží, skrytého na různých místech, do jednoho úkrytu a odtamtud k překupníkovi. Zpeněžili jsme všechno a máme volné ruce. Rozhodli jsme se, že si několik dní odpočineme.

Já a Hrobař ve dne spíme ve vinopalně a v noci se potloukáme poblíže Rakova. Chodíme po lesích, po polích, po cestách a časem se pouštíme i do městečka. Krysa mezitím připravuje práci do budoucnosti. Setkáváme se s ním jen v noci.

Mám nyní kromě šesti tisíc dolarů, které jsem dal do úschovy Petříkovi, ještě osm tisíc pět set dolarů a více než dva tisíce rublů ve zlatě. Větší část těch peněz jsem ukryl v duté lípě nedaleko Havránkova domu. Hrobař též tam ukryvá své peníze. Nazýváme tu skryši naší bankou.

Jednoho večera jsem šel s Krysou a s Hrobařem k Mamutovi, který zchroml tak zle, že musil zanechat podlounictví. Kolega nás radostně přivítal. Zakryl okna záclonami a zavřel okenice. Začali jsme pít vodku. Mamut dlouho na mne pohlížel, a po chvíli řekl zvolna, skládaje těžce slova v otázku:

„Je to . . . pravda, žes . . . tento . . .?“

„Co?“ zeptal jsem se ho.

„Kon-fi-dent?“

Krysa vyprskl do smíchu, ale pak řekl:

„Máš tmu v hlavě, Mamute . . . To my všichni pokládá-

me nováčky. Rozumíš? Odkrýváme je tam i zde . . . Viděli ho, když je hlídal, nu, a mluví!“

Mamut pokývl ke mně hlavou a oči mu vesele zablýskly. „To je, bratře, za všechno, co udělali,“ mluvil dále Krysa. „Za Havránka, za Lorda — i za to, že jsou klackové, chámi, skopci!“

Vypil sklenku vodky a udeřil pěstí do stolu:

„Zachce-li se nám, nepustíme ani jednu partu přes hranice! Hranice je naše, ne jejich! Naše! My jsme tři, jich je tři sta — a žádný nepřejde! Žádný! Naše je hranice! . . .“

Mamut pil a pokyvoval hlavou. Tvář měl jako vytesánu v kameni — a jenom obrovsky oči, dětské, dobré, se vesele na nás smály a obráželo se v nich mnoho různých citů i myšlenek, které nikdy nedovedl vyjádřit slovy.

Když jsme se chystali k odchodu, zavolal Krysa Mamutovu ženu a řekl jí:

„Nemáte nyní s mužem mnoho radosti, co?“

„Co dělat. Nenaříkám . . .“

„Nechcete si zařídit obchod, nebo něco podobného?“
Ženiny oči radostně zablýskly.

„Ale jak?“

„Dám vám tisíc rublů,“ řekl Krysa.

„A já dám také tisíc rublů,“ řekl jsem po něm.

„I já dám tisíc,“ dodal Hrobař.

„Jak vám to splatím?“ řekla žena.

„Nemusíte! To pro něho,“ Krysa ukázal prstem na Mamuta. „Jenom nám o něho dbejte, o toho . . . mamuta, neboť i dítě mu ublíží. Nyní je takový svět: slabého, dobrého a ostýchavého zuby rozhryzá . . .“

Dali jsme Mamutově ženě tři tisíce rublů a opustili jsme jejich dům.

Nazítří mi Krysa přinesl zásilku, která byla poslána na jeho adresu, ale byla určena mně. Zásilka byla od Petříka z Vilna. Byl v ní dopis a malá krabička. Našel jsem v ní

dokonalou Besardovu busolu v koženém pouzdře. Nikdy jsem nepomyslel na koupi busoly, třebaže to byla výborná a potřebná věc. Nyní jsem mohl neomylně, v nejtemnější noci, v úplně neznámé krajině nalézt potřebný směr.

Večer jsem dlouho patřil na svítící ručičku kompasu a rozcitlivěně jsem myslel na Petříka:

„Jak ho to napadlo? Tak tedy na mne myslel? . . . A koupil mi to!“

13

Uprostřed Krasnosělského lesa, tři kilometry od hranice, leží rozlehlá polana přetátá silnicí. Na jižní straně té polany je velká, stromy hustě porostlá úžlabina. Tudy se často kradou nováčci, kteří, aby si zkrátili cestu, přecházejí spěšně polanu a mizejí v houštině keřů, porůstajících okraje úžlabin.

Sto kroků od levého cípu té polany vyrostl keřík — a za ním se ukázala prohlubeň, již z dále nebylo vidět. A o několik kroků vlevo, na okraji úžlabiny, se ukázala kupka sena . . . Seděl jsem dole za keříkem — a Krysa se ukryl v kupě. Hrobař číhal v houštině, několik kroků od místa, kde se spojoval okraj lesa s úžlabinou. A takto jsme utvořili léč, podobnou té, do níž jsme polapili místo Hejtmana šest podloudníků a podloudnici.

Hodinu po rozednění jsem spatřil houfek lidí, vycházejících z lesa na druhé straně polany. Šli spěšně, snažíce se co nejrychleji přejít otevřené prostranství. Všichni jsou v černých krátkých kabátcích a ve vysokých botách . . . Blíží se ke mně. Přecházejí několik kroků od mého stanoviště a jsou u houštiny v cípu polany. Vidím, že jim vybíhá Hrobař vstříc, aby nepustil slony příliš blízko k lesu. Nováčci ho v první chvíli nespatriili. Ale pak zaraženě stanuli. Zazněl Hrobařův hlas:

„Ruce nahoru!“

Nováčci se vrhli jako lavina k okraji polany. Tam z kupy

sena vyskočil Krysa. V rukou měl dva revolvery. Vykřikl na ně zblízka:

„K zemi, nebo hodím granát!“

Padli na zem.

„Rozpažte ruce!“ rozkřikl se Hrobař.

Spěšně jsem je prohledal, nemají-li zbraní. Teprve pak jsem jim rozkázal, aby povstali a prohledal jsem každého důkladně. Pytle s kůžemi, které nesli s sebou, jsem házel na hromadu. V té partě byli sami silní, dobře urostlí mužové.

„Byli by z vás dobří vojáci rudé armády,“ řekl jsem jim při prohlídce.

Nováčci se samolibě pochichtávali. Pojednou zazněl na druhém konci party dobře mi známý Elegánův hlas (podivná věc, že jsem ho dříve nespatriil):

„Chlapci! To je Krysa!“

Elegán ukázal prstem na Krysu, který stál několik kroků od kupy. S jeho tváře spadly špatně přilepené vousy, a proto byl okamžitě poznán. Přiskočil jsem k Elegánovi:

„Zavři tlamu, nebo ti ukáži ne krysu, ale kocoura!“

Elegán začal přede mnou couvat, říkáje plačtivě:

„Pane . . . soudruhu . . . Vláďo!“

Prohlédl jsem nováčky a pustil jsem je. Ale předtím jsem jim řekl:

„Oznamte svým v Rakově, že hranice je uzavřena! Že žádnou partu nepustím! Povězte, že je to za Havránka a za Lorda, i za to, že se zpřáhli s Alinčuky! Rozumíte?“

Zazněly hlasy nováčků:

„Ano.“

Pochopili. A proto jsem jim řekl:

„A nyní sebou hněte! Tryskem, nebo budu po vás střílet!“

Sloni práskli do bot. Vystřelil jsem několikrát za nimi, tak, abych nikoho nezasáhl. A když jsme později donesli zboží do skrýše, řekl Krysa:

„Tak, a nyní došlo i na mne. Celé městečko to bude vědět.“

„Nic nevádí, nějak si poradíme!“ řekl Hrobař.

Za několik dní jsme byli stíháni. Byli jsme nedaleko Minska. Té noci začalo pršet. Do rána jsme došli do Starosělských lesů.

Utábořili jsme se přes den v lese, poblíže silnice, asi devatenáct verst od Minska. Promokli jsme až na kůži. Nedlouho před polednem dešť ustal; rozdělali jsme oheň, abychom se ohřáli a osušili své věci. Dým z ohně nás mohl prozradit, ale my jsme toho nedbali.

Hlídkovali jsme postupně a osušovali jsme věci u ohně, do něhož jsme házeli velká polena z nedalekých stohů dříví. V jedné chvíli přešli kolem našeho úkrytu dva pastuchové. Chlapci se na chvíli zastavili a zvědavě na nás pokukovali.

„Tak, co vy tam?“ křikl na ně Hrobař. „Mažte dále!“

Pastuchové spěšně zmizeli v křoví. A za hodinu — osušil jsem si mezitím oděv a hlídkoval jsem — jsem zaslechl v lese jakýsi podezřelý šum. Obrátil jsem hlavu vlevo, a pojednou se na okamžik setkal můj zrak s pohledem očí, hledících na mne z houštiny. Zahlédl jsem černou koženou, čapku s rudou, pěticípou emailovou hvězdou. Pochopil jsem, že jsem pozorován, a proto jsem neukázal na sobě žádného neklidu a jenom jsem si v kapse odjistil revolver a stoupl jsem nohou do ohně. Kolegové pohlédli na mne udiveně. Pohybem ruky jsem jim pokynul, aby se rychle oblékli. Udělali to, neztrácejíce ani okamžiku. Ukázal jsem jim nepozorovaně směrem k blízkému křoví. A tam zazníval stále hlasitější hluk a tlumený šepot. Slyšel jsem hovory zprava i zleva. Pojednou nablízku zaštěkal krátce pes. V té chvíli jsem se sklonil a zašeptal jsem k chlapcům:

„Granáty! Rychle!“

Kolegové odjistili šest francouzských nárazových granátů a dva mi podali. Ihned jsem hodil jeden granát přímo do houštiny před sebou, a druhý trochu dále. Krysa a Hrobař v téže chvíli vrhli granáty vpravo i vlevo. Po několika vteřinách začaly granáty vybuchovat. Les se zakymácel. Do vzduchu letěly fontány země. Praskaly větve stromů. Zazněly výkřiky a dupot prchajících lidí. A my mezitím jsme vyrazili k západu. Snažili jsme se jít bez hluku.

Na delší chvíli zavládlo ticho, ale pak třeskl výstřel z karabiny. A po něm nastala hustá palba. Neodpověděli jsme ani jednou ranou — a spěchali jsme kupředu. Po chvíli zazněl vzadu štěkot psa.

„To je špatné!“ řekl Krysa. „Stopují nás psem — a do večera je daleko!“

„Kdyby tak byl terpentýn nebo čpavek, který bychom mohli vylít na zem. Daleko by za námi nešel! Ale nyní je to zlé!“ řekl Hrobař.

Došli jsme k okraji lesa. Před námi se táhla široce otevřená pole. K hranici bylo dvanáct verst, k nejbližšímu lesu, vedoucímu k hranici, více než čtyři — a soumrak nastane až za tři hodiny; proto vyrazit z lesa do polí by bylo příliš nebezpečné.

Šli jsme po okraji lesa k jihu. Přešli jsme na druhou stranu silnice a středem lesa jsme se vrátili na východ. Nyní nás dělila od pronasledovatelů silnice. A v této chvíli šli na západ — a my na východ. Šli velmi zvolna, neboť se obávali přepadu, kdežto my jsme šli rychle. Chvillemi jsme slyšeli zleva štěkot psa.

Šel jsem první. Abychom neztráceli směr a neprodužovali cestu, vedl jsem druhý podle busoly. Došli jsme k okraji lesa. Odtud bylo vidět Staré Sělo a vozy, jedoucí po silnici. Obrátili jsme se na sever. A když nastala vhodná chvíle, kdy nebylo nikoho nablízku, přešli jsme na druhou stranu silnice a byli jsme v téže části lesa, z níž jsme vyšli před

hodinou. Byli jsme nyní v zádech pronasledovatelů, kteří postupovali zvolna vpřed asi dva kilometry před námi.

Mijíme naše vyhasínající ohniště. Vidíme díry, které vyryly v zemi granáty. Od toho místa míříme nyní na sever, ale pak znovu spěcháme na západ — za pronasledovatele. Stále jasněji slyšíme štěkot psa a hluk, který dělají lidé, jdoucí před námi. Slyšíme, že se obracejí na jih; nyní přešli silnici. V té chvíli jsme došli na okraj lesa a stojíme. Znovu vidíme před sebou pole . . . A do soumraku jsou ještě dvě hodiny . . .

Neděláme již druhé kolo, neboť víme, že pronasledovatelé pochopí naši lest a udělají zálohu, nebo nám zamíří do zad; a soudíce podle dřívějších výstřelů z karabin a podle hluku, který dělali, víme, že je jich asi hodně. Skryli jsme se v houštině nedaleko okraje lesa — a čekáme. Máme připraveny granáty a revolvery . . . Čas se vleče — a do večera je dlouho . . .

Po hodině obešli pronasledovatelé les a znovu se blížili k místu, kde jsme čekali. Každou chvíli zazníval štěkot psa.

„Já toho psa odpravím!“ praví zlostně Hrobař. „A vy počkejte zde!“

Zastrkuje revolvery do kapsy a odjišťuje dva granáty. Pak jde lesem proti blížícím se lidem.

Asi čtvrt hodiny je ticho. Pronasledovatelé jsou stále blíže . . . Pojednou zazněl výbuch granátu a převalil se ozvěnou do dále po lese. . . . Druhý výbuch . . . Pes ztichl. Úplně ztichl . . . Pak začínají hřmít karabiny. Za několik minut přiběhl Hrobař.

„Zasáhl jsi psa ?“ ptá se ho Krysa.

„Nevím. Ale oni se najisto zastaví . . .“

Do soumraku chyběla více než hodina.

Vycházíme do polí. Není možno tam čekat, poněvadž by nás mohli obklíčit. Rychle spěcháme přímo k lesu, černajícimu se asi čtyři versty od nás. Když jsme přešli asi tře-

tinu cesty, zazněly za námi výstřely. Ohlédl jsem se. Po poli běží za námi vojáci s karabinami v rukou, a zastavují se chvílemi, stříleli po nás. Šli jsme ještě rychleji.

Uprostřed naší cesty ležela ves. Abychom si zkrátili cestu a abychom udrželi stejnou vzdálenost s pronásledovateli, kteří najisto půjdou přes ves, vběhli jsme do úzké a blátivé ulice. Zbraně jsme neskrývali. Měli jsme v rukou granáty i revolvery.

Uprostřed návsi stál houf lidí. Dav obklopoval vůz, na němž stál jakýsi muž a cosi jim povídal, mávaje živě rukama. Pojednou nás zahlédl kdosi ze zástupu. Vykřikl. Všechny zraky se obrátily směrem k nám. Nevšímajíc si toho, spěchali jsme dále. Znenadání muž, který promlouval k shromážděným lidem, seskočil s vozu a běžel na blízký dvorek. Krysa pronikavě vykřikl:

„Stůj!“

A Hrobař několikrát zahvídł na prsty.

Dav se začal rozbíhat. Lidé prchali na všechny strany. Jdouce dále prázdnou ulicí, viděli jsme jenom tu a tam lidi, vykukující úkradkem z oken domů; vyběhli jsme z vesnice a spěcháme přes pole. Z dále stále rachotí výstřely vojáků nás pronásledujících, kteří chtěli tak upozornit obyvatele vsi, aby nás pronásledovali. Ale natropili tím ještě větší poplach — a sedláci se skryli, kam kdo mohl.

Konečně jsme dorazili k lesu, který se již nořil do večerních stínů.

„Můžeme zde na ně počkat,“ řekl Hrobař, sedaje si na peň poražené břízy.

„Jak se zdá, mají asi na pilno do pekla . . .“

Nyní se již nemůže nikdo z nás ukázat svobodně v městčku. Chodíme tam většinou všichni společně a to jenom zvečera. Krysa vkluzuje do domů svých zpravodajů a získává od nich zprávy o práci nováčků, o různých příhodách

na hranici, v pohraničí i v městečku. Pak jdeme společně do obchodů a kupujeme potřebné věci. Několikrát jsme byli poznáni, ale nikdo neměl dosti odvahy, aby se nám postavil do cesty, nebo aby to donesl na policii. A za chvíli jsme vyklouzli z městečka a šli jsme do skryše ve vinopalně nebo do okolních lesů. Raději do lesů, neboť tam bylo nejbezpečněji.

Znovu jsme ztratili několik dní snášením zboží, ukrytého na různých místech, na jedno místo a odnášením ho k překupníkovi. Vydělali jsme mnoho. Peníze mne již netěší. Co z toho, že je mám, když nemohu za ně kupovat všechno, co se mi líbí!

Ukládám je většinou, hlavně zlato a drobnější bankovky, do naší banky v díře staré lípy.

Včera šel Krysa sám do městečka. Čekali jsme na něho na hřbitově. Přinesl několik láhví líhu, mnoho jídla — a řekl mi:

„Mám pro tebe novinku!“

„Jakou?“

„Řeknu ti to ve skryši!“

Chtěli jsme si dobře odpočinout, a proto jsme šli do vinopalny.

„Tak, jaká je to novinka?“ zeptal jsem se Krysy.

„Nevím, mám-li ti to říci . . .“

„Jen mluv!“

„Dobře. Ale nerozzlob se tím . . . Zítřka, v neděli, bude mít Fela zásnuby.“

„Není možná. A s kým?“

„Hádej!“

„Nevím.“

Krysa se posměšně usmál a zvolna procedil koutkem úst:

„S pa - nem Al - fre - dem Alin - ču - kem . . .“

Oněměl jsem. Krysa si všiml, jaký to udělalo na mne dojem, a řekl:

„Mne to, bratře, také poděsilo. Dlouho jsem o tom přemýšlel . . . Velmi dlouho . . . Říkal jsem si, je-li možno, aby si takový skopec vzal Sášovu sestru a užíval věna, které Sáša za cenu svého života pro ni nashromáždil . . . Ano, tak jsem uvažoval! A řekl jsem si: Odpravím ho! Ale pak jsem si to lépe rozvážil a řekl jsem si, že to není třeba! I ty to pochop! A víš, ty, proč?“

„Proč?“

Krysa opravil svíci, hořící v hrdle láhve, a pak zvedl nahoru dva prsty a přimhouřil oči. Na jeho tváři rozkvetl posměšný úsměv.

„Proto, že jsou hodni jeden druhého! Rozumíš? Chce-li si ho Fela vzít za muže, i když ví, jaký je to ananas, pak je ho hodna . . . A on jí! A nechť jim pes olíže tlamu! A ty si odplivni a hlavu neskláněj! Sášova sestra to neměla dělat, a udělá-li to, pak je to obyčejné . . . pometlo . . . Ano . . . A snad je to lepší!“

Dlouho jsem mlčel. V hlavě mi vířilo mnoho myšlenek. Za chvíli jsem stiskl Krysovi pevně dlaň a řekl jsem:

„Máš pravdu!“

Krysa přikývl a vesele zablýskal očima. A po chvíli řekl:

„Víš, co jsem si vymyslel?“

Pohlédl jsem mu tázavě do očí.

„Půjdeme zítra všichni tři na Feliny zásnuby . . . Co? Nečekají takové hosty! Bude tam samá smetánka! A my tam vpadneme s veselým blahopřáním slečně . . . Co tomu říkáte?“

„Platí!“ řekl vesele Hrobař. „První klasa!“

„Platí!“ křikl jsem i já.

Zachvátil mne vztek. Byl jsem ochoten ke každému, i k nejdivočejšímu dobrodružství. Pil jsem mnoho. Pak, když kolegové usnuli, jsem dlouho ležel, nemoha usnout.

Nazítří, pozdě večer, jsme se pustili k městečku. K domu Veblinových byl snadný příchod se všech stran. Přelezli

jsme několik plotů a dorazili jsme do sadu. Odtud jsme mohli pohodlně pozorovat každý pohyb v domě i na dvoře.

Začalo pršet a dvůr se vyprázdnil. Otevřenými a jasně ozářenými okny jsme slyšeli zvuky gramofonu. Doplížil jsem se pod okna domu a podíval jsem se dovnitř. Spatřil jsem několik osob, sedících za stolem, připraveným k hostině. Fela seděla vedle Alfreda, který jí něco říkal, ale dívčina tvář byla klidná a přísná.

Kromě nich jsem spatřil v jizbě všechny Alinčuky, Karla a Zikmunda Fabiány, Elegána a Slavíka, který měl na kolenou kytaru. Pak zde bylo ještě několik neznámých mužů, starších i mladších, najisto Alfredových a Feliných příbuzných. Z děvčat zde byla: Kláda, která se smířila s Alfredem, Anda Voják, Žofka, Felina sestřenice a ještě několik žen, které jsem znal jenom podle vidění.

Na stole stálo mnoho vyprázdněných lahví. Krysa a Hrobař přistoupili ke mně. A hleděli se mnou dovnitř. Gramofon zmlkl. Zahlédl jsem, že Cilka říká něco Slavíkovi. Najisto ho prosí, aby zahrál, nebo aby zazpíval. Přistoupily k ní jiné dívky. Všiml jsem si, že se Slavík začervenal. Poposedl si v křesle, zahrál na kytaru několik akordů a začal zpívat. Zpíval naši podloudnickou píseň, již skládala „hranice“, i jinou, smutnou, stejně dojmavou:

*Step, nekonečná step! . . .
Srdce hněte žal! . . .
Jako odsouzcův sten,
píseň letí v dál . . .
Jako odsouzcův sten —
Pí-seň le-tí v dál!*

Nemohu se odtrhnout od okna! Píseň mě dojmává. Vyjadřuje mou náladu. Hltám ji duší, srdcem, nervy . . . Pojednou mi Krysa položil ruku na rameno:

„Pojď!“

Jdu s nimi do síně. Píseň končí. Ve světnici zavládlo na chvíli ticho. V té chvíli otvírá Krysa široce dveře a vstupuje dovnitř. Jdeme za ním. Všichni k nám obracejí udivené oči. Pojednou vidím pohnutí mezi Alinčuky. Alfred sáhl rukou do kapsy. Ale v téže chvíli blýskl Krysa dvěma revolvery, míře jimi na přítomné. My rovněž jsme vytáhli zbraně. Krysa řekl, obraceje se ke všem:

„Přišli jsme sem ve jménu Felina bratra, Sáši. Sáša byl mým kolegou — a na rukou tam toho zemřel!“ ukázal pohybem hlavy na mne. „Proto, kdyby žil, pozval by nás na sestřiny zásnuby. A vy, kavalíre,“ obrátil se Krysa k Alfredovi, „uklidněte se a nechte ručky na pokoji, nebo místo zásnub bude několik pohřbů!“

Krysa si sedá ke stolu, mezi Cilku a Žofku, přímo proti Alfredovi. Všichni mlčí. Pojednou zazněl hlas Fely, která mi hledí do očí a praví:

„Aj, pane Vladislave, to je hezké, přijít na návštěvu se zbraní v hrsti!“

„Zbraně jsem v hrsti neměl,“ odpověděl jsem temně. „Vytáhl jsem ji teprve tehdy, když po ní sahal Alfred, neboť vím, že by to nebylo po prvé, kdy by na mne střílel přes plot!“

„To je pro mne urážka!“ praví Fela a na čele se jí ukazuje dlouhá, kolmá vráska.

„Aj, slečna Felicie je nedůtklivá? To jsem nevěděl! Myslíl jsem si o ní něco jiného, neboť vím, že ten, který vás k . . . . nazýval, což dobře víte, je nyní vaším snoubencem!“

„A co je ti do toho?“ štěkl mezi zuby Alfred.

Vmísil se do toho Krysa:

„Je mu mnoho do toho! Mnoho, neboť je tvým kmo-trem!“

„A šedivého kocoura při křtu držel!“ zabručel Hrobař.

„Ne,“ pokračoval dále Krysa, „proto, že ti tlamu rozbil a nožku proděravil!“

„A kdo vás sem zval?“ řekla Fela.

Tehdy jsem odpověděl:

„Kdysi jste mne zvala. Přišel jsem opilý, vysmála jste se mi. Nyní přicházím střízlivý, s kolegy, a znovu se vám to nelíbí!“

„S bandity!“ štěkl Alfred.

„Ne s takovými lumpy jako ty, kteří přes plot na chlapce střílejí, pokradmu na policii donášejí, s konfidenty v Sovětech se bratří — a chlapce zrazují!“ odpověděl jsem mu.

„A vy sami v práci všem bráníte!“ řekl Alfred.

„Bráníme takovým darebákům, jako jsi ty! Nedovolíme! Skončí se pro vás zlaté dno! Vám se sluší kácet stromy, nosit vodu, a ne být fachmany!“ řekl Krysa. „Pro tebe zahynul Havránek, pro tebe zahynul Hřebík! Tys na nás pošťval nováčky! Tys na nás vodil čekisty! A pamatuj si: pro vás je hranice zavřena, a polapím-li někoho z vás pěti,“ Krysa se postupně dotýkal přes stůl prsou Alinčuků, „na cestě přes hranice, pak ho prásknu do palice, protože zohavujete hranici! A polapím-li někoho s nováčky, a já polapím, pak mu kosti polámu! Řekněte jim to! A nyní dosti řečí. Přišli jsme sem popít a popřát Fele štěstí. A své věci si vyřídíme jinde!“

Krysa vzal se stolu velkou láhev a nalil do tří sklenek vodku: sobě, mně a Hrobařovi.

„Tak, chlapi, cink!“ řekl vesele. „Vypijeme to na zdraví Fely, sestry Sáši Veblina, krále hranice!“

Vypili jsme vodu naráz.

„A nyní, chlapi, sklenkami o podlahu! Aby nikdo z nich nepil na zdraví Fely Alinčukové, ženy Alfreda!“

V tvářích přítomných se jevílo mnoho různých pocitů. Jedni se ovládali, aby nevyprskli do smíchu, druhí zdržovali v sobě bezmocný vztek. Někteří byli postrašeni, třebaže

z našeho jednání viděli, že nechceme nikomu udělat něco zlého. Vidím v Slavíkově a Elegánově tváři výraz přátelství k nám. Krysa přistoupil k Slavíkovi, vzal z jeho rukou kytaru a řekl:

„Zpíval jsem Sášovi nejednou. Zaspívám naposled jeho sestře!“

Prohrábl struny kytary a začal zpívat. Píseň byla velmi rozpustilá a veselá. Na některých tvářích, hlavně u děvčat, se ukázaly veselé úsměvy. Krysa skončil píseň a řekl:

„A nyní, moje drahá Felo...“

„Ne tvoje, a ne drahá!“ zavrčel Alfred přes stůl.

Krysa přimhouřil oči a řekl:

„Že není moje, máš pravdu ty, ale že ti je drahá, mám pravdu já, neboť má věno, na něž se lípáš více než na ni...“

„Cítí pes sádlo!“ zavrčel Hrobař.

Fela vyskočila s místa.

„Pánové, chcete zde zůstat ještě dlouho?“ řekla vysokým, pronikavým hlasem. „Jestliže ano, půjdu odtud já!“

„Ne,“ odpověděl Krysa, „půjdeme hned... A na zakončení chci zde nechat slečně Felicii zásnubní dar, neboť nečekám, že by nás pozvala na svatbu... A my bychom nepřišli,“ řekl po chvíli mlčení. „Hle, zlato nepotřebujete, toho vám Sáša vydělal dost pro... Alfreda, proto vám zlato nedám. Dám vám jiný dárek, který by přijal s radostí i Sáša.“

Naklonil se přes stůl a položil na ubrus před Felu granát. Hrobař následoval jeho příkladu. Tehdy jsem řekl:

„A já vám dám něco jiného: upomínku, kterou mi poslal kdysi Alfred. Neběžel jsem s tím na policii, jenom jsem to ukázal Sášovi, a nyní to dávám vám...“ položil jsem vedle granátů kulku, již jsem na podzim 1922 vytáhl z veřeje Trofidova domu, po útoku na mne.

Všichni mlčeli. Fela patřila udivenýma očima na granáty i na kuli, ležící před ní. Někteří hosté se odsunovali i s křesly od stolu. A Krysa řekl:

„Tak, chlapci, hajdy na cestu! Nechť si tu sedí, děti plodí — na nás čeká černá noc, černá stezka, zelený les a zelená hranice!“

Vyšli jsme z jizby. A když jsme byli v síni, zaslechl jsem Alfredův hlas:

„Třeba jít na policii! Co to je? Toť přepad! Máme svědky!“

Ale v následující chvíli zazněl klidný, hluboký, jako kov znějící Felin hlas:

„Sedni si, ty . . . ty . . .“ nedokončila.

Vyšli jsme na ulici a ponořili jsme se do trny listopadové noci. Při chůzi jsem stále myslil: „Jaký výraz se to dral na Felina ústa, když zakřikla Alfreda? Ach, co bych dal za to, kdybych se to dověděl? Co bych za to dal! . . .“

14

Naše skrýše je velmi nebezpečná. Jsme obklopeni nepřáteli. Kolem po lesích, po stezkách, po cestách, po loukách, po polích, všude se vlekou zelení, konfidenti, policejní agenti, celníci, čekisté . . . A my sedíme — jako v hnízdě — v dokonale zamaskované skrýši v hloubi Krasnosělského lesa a čekáme na příchod soumraku. Nemůže nás prozraditi nic, kromě neopatrnosti, a proto sedíme velmi tiše, ba nerozněcujeme ani ohně.

Pobýváme v tom nebezpečném místě proto, že tu chceme položit několik part nováčku. Stanoviště je to dokonalé a námi dobře prozkoumané.

Ve dne počal padat drobný, trýznivý dešť. Mraky zakryly nebe. Byly dvě hodiny. Nespali jsme již. Krysa roznítíl malý oheň ve velké prohlubni, z níž jsme vyrvali společnými silami ohromný balvan, zarostlý do země. Na oheň jsme přikládali jenom suché dříví.

Naše skrýše byla na suchém návrší, obklopena se tří

stran močály. Kolem stály zadumané, zachmuřené, starobou sivé jedle. Jako černé sloupy pnuly se vysoko vzhůru. Cestu k nám — přes močály — zahrazovaly ohromné vývrti, husté křoviny i hromady chrastí.

V jedné chvíli Hrobař povstal s místa a řekl:

„Trochu se projdu . . . Přinesu vodu . . .“

Krysa přikývl. Hrobař vzal šálek a zmizel mezi stromy. Od té chvíle uplynula hodina, ale Hrobař se nevracel. Pojednou jsme zaslechli od jihu, z dosti blízké vzdálenosti dva výstřely z revolveru. Krysa vyskočil.

„Revolver,“ řekl krátce.

Vtom zarachotilo ještě několik výstřelů.

„Opakovací pistol!“ křikl Krysa. „To je Hrobař!“

Běželi jsme napříč lesem, směrem, kde třesky výstřely. Za čtvrt hodiny jsme doběhli na okraj lesa. V dáli bylo vidět střechu chalupy. Vlevo, několik set kroků od nás, jsem spatřil v trávě něco černého. S revolverem v ruce běžím tam. Spatřil jsem muže v selském šatě, ležícího na louce. Přistoupil jsem k němu. Uzřel jsem rudou bradu, zvednutou do výše, na levé tváři jízvu a posměšný, zlostný úsměv, navždy zchladlý na mrtvých, zbledlých rtech.

„To je Makarov!“ vykřikl jsem.

Krysa se sklonil nad tělem konfidenta.

„Chytrák! . . . Oblékl se za sedláka!“ zavrčel chraptivě.

„A kde je Hrobař?“ zeptal jsem se.

Rozhlédli jsme se kolem dokola. Okraj lesa i louky byl pustý.

Krysa vykřikl:

„Hrobaři! Hrobaři!“

Nikdo se neozval. Krysa přistoupil k mrtvole a zvedl revolver, ležící nablízku. Prohlédl revolver a řekl:

„Hrobař musí být kdesi nedaleko. Je asi raněn, protože by mu revolver vzal!“

Začali jsme prohledávat okraj lesa. Na jednom místě jsem

spatřil boty vyčuhující zpod keře. Zavolal jsem na Krysu: „Pojď sem! . . . Tady je!“

Kolega přiběhl ke mně. Vytáhli jsme zpod keře stydnoucí tělo. Krysa je obrátil naznak. Hrobař nežil. Krysa dlouho hleděl na druhovu mrtvolu, a pak řekl:

„Plazil se k nám a skonil . . .“

Hrobař měl v prsou dvě rány od kulí. Nebylo těžké pochopit, co se zde stalo . . . Hrobař vyšel na okraj lesa, a vida sedláka, jdoucího po louce, pustil se k němu, nepodezíraje ho, že by to byl konfident. Když se setkali, vytáhl Makarov z kapsy revolver a rozkázal Hrobařovi, v němž naráz poznal podloudníka, aby zvedl ruce nahoru. V té chvíli vytáhl i Hrobař zbraň. Makarov ho střelil dvakrát do prsou a začal prchat. Ale Hrobař zbytkem sil střelil na něho třikrát z pistole, zasáhnuv ho do bedra, do zad a do hlavy. Poslední kule byla smrtelná. V té chvíli se počal Hrobař plazit směrem k naší skrýši. Doplazil se mezi keře a zde skonil, protože ztratil mnoho krve.

„Ano, tak, tak, tak! . . . To je vono!“ řekl Krysa, hledě na kolegovu tělo.

Pohlédl jsem na něho udiveně a řekl jsem:

„Odneme ho do naší skrýše!“

Chopil jsem Hrobařovo tělo pod paží a Krysa je nesl za nohy. Zvolna jsme je nesli směrem k naší skrýši. Konečně jsme do našeho úkrytu dorazili. Položili jsme mrtvolu na uřezané jedlové větve.

Krysa počal vyhrabávat z jámy, v níž byl oheň, štěpiny, uhlí, popel i zemi. Dělal to spěšně, skoro horečně.

„Co to bude?“ zeptal jsem se ho.

Krysa zvedl tvář, zalitou potem a pokrytou popelem, v níž hořely divoce oči.

„Mohyla pro něho . . . Co jiného? . . . Kdybychom ho nechali ležet, pak by ho odvlekli a pitvali. Dost měl trampot za života! Necht alespoň nyní má pokoj! To bude hrob!“

Zdalo se mi, že se Krysa zasmál, ale nestalo se tak. Snad zastenal . . . Kopal dále. Vyhazoval nahoru hrudy země. Spěšně pracoval rukama a kolíkem, na jedné straně přiostrěným. Konečně vykopal rov, hluboký asi jeden a půl metru. Vylezl z něho, setřel rukávem bluzy s tváří pot a řekl:

„Prohledej ho. Vezmi peníze a zbraně. Peníze pošleš jeho matce do Ruběževič. Dám ti adresu. . . Vrátím se hned. . .“

Krysa odběhl do lesa a já jsem vytáhl z Hrobařových kapes všechny věci. Byly v nich dva revolvery (revolver a pistole), devět zásobníků do pistole, mnoho nábojů, čtyři granáty, lampička, peněženka s penězi a mnoho různých drobností. Položil jsem to všechno na velký šátek.

Zakrátko se vrátil Krysa. Přinesl náruč velkých jedlových větví. Začal jimi vystlávat dno hrobu. Pak vylezl nahoru a řekl ochraptělým hlasem:

„Tak . . . třeba to skončit!“

Spustili jsme Hrobařovo tělo do jámy. Krysa vlezl dolů a uložil je tam. Položil mu ruce podél těla a řekl mi:

„Podej mi pípaf . . . revolver . . . Ať ho má, chlapec!“

Položil nabitý revolver pod dlaň pravé Hrobařovy ruky a začal spěšně zakrývat kamarádovo tělo jedlovými větvemi. Pak vylezl nahoru a řekl, skláněje se nad hrobem:

„Sbohem, Janku!“

A začal spěšně sypat do hrobu hlínu. Shrnoval ji tam rukama i nohama. Zakrátko byla jáma zasypána. A Krysa hlínu udupal.

„Položíme na hrob kámen?“ zeptal jsem se ho.

Chvilí se rozmýšlel, pak se zamračil, mávl rukou a řekl: „Není třeba . . . Stejně neměl daleko . . . za života . . . ty nevíš . . .“

Zmlkl.

Urovnal jsem oheň. Znovu začalo pršet. Ve výši svištěl, plakal, naříkal vítr. Strhoval se stromů zažloutlé listí a pokrýval jím Hrobařův hrob.

Hrobař, náš věrný kamarád, zahynul na konci zlatého období jako Sáša Veblin. A všechno vůkol bylo změněno v zlato. Zlaté koberce ležely po lesích, zlato viselo na haku-
zích stromů, zlato pokrývalo jeho mohyly.

Blížil se večer. Roznítíl jsem větší oheň. Krysa se probral ze zamyšlení. Vytáhl z brašny láhev. A začal si omývat lihem ruce i tvář, zmazané kamarádovou krví. Otřel je šátkem. Pak si zapálil cigaretu, sedl si k ohni a dlouho zamyšleně hleděl do plamenů. Kouřil, odplivoval a o čemsi přemýšlel, přemýšlel, přemýšlel . . .

Nastal soumrak. Temnota zahalila lesy. A zakryla všechno smrtelnou rouškou.

Vítr yzrůstal. Dešť neustával. A s výše, se stromů stále padalo na zem zlato . . .

Nyní jsme pracovali bez jakéhokoliv pořádku. Krysa se vůbec nelíčil. Pokládali jsme slony bez skrývání. Pracovali jsme zlostně a zarputile. Skoro bez odpočinku. Nováčci chodili stále řidčeji. Mnoho part zanechalo vůbec práce, a ty, které ještě pracovaly, chodily po vzdálených, okružních cestách . . . Ale i tam jsme je pronásledovali. Nacházeli jsme jejich cesty pudově . . .

Byla jenom jedna parta, již jsme nikdy nerušili, třebaže jsme ji snadno mohli položit! Byli to divocí. Nyní je vodil Válník, dvanáctý parták divokých a dvanáctý blázen. Bolka Kometu zabili ze zálohy bolševici. Vlezl jim v noci přímo na karabiny a zabili ho několika kullemi . . . Zmizel Komet a pohraničí! Zmizel nejpřednější opilec!

Jednoho dne jsem si všiml, že Krysovi v hlavě přeskočila kolečka. Začal jsem ho bedlivě pozorovat a nabyl jsem přesvědčení, že chvílemi blázní. Nedlouho po Hrobařově smrti jsme polapili pět slonů. Vzali jsme jim zboží, které nesli do Sovětů. Krysa rozbalil všechny krosny a vyházel z nich zboží na jednu hromadu. Pak začal rozvěšovat po

jedlích barevné šály, punčochy, svetry, rukavičky, lakované pásky. A tak ověsil několik jedlí. Patřil jsem zděšeně na to druhovo počínání, ale nepřekážel jsem mu. A on odstoupil několik kroků od stromů, a bruče cosi, hleděl na svou práci. Zamnul si ruce a řekl mi:

„Tak co . . . skvělé?“

„Jak myslíš . . . Ujde to!“

Krysa vzal zbytek zboží a hodil je do blízkého potoka. A když jsme byli potom ve skrýši, řekl mi:

„Víš, co učinil jeden sedlák z Kurdun?“

„Co?“

„Byl to skrblík. Celý život sháněl peníze. A když se k stáru roznemohl, měl je v koženém pytlíku pod poduškou. Báł se, aby mu je někdo z příbuzných nevzal. A nedlouho před skonem začal zlaté mince polykat. Polykal jednu po druhé — jako bonbony. Pak se začal zlatem dusit. Přiběhli synové, dcery i žena. Chtěli mu v tom zabránit. Začal je škrábat, kousat a proklínat. A při tom umřel.“

Nechápal jsem, proč mi to vypravuje. Ale on chvílemi mi zmateně říkal:

„A víš, co se stalo v Giervielách, v Doubravě?“ — nebo: „Víš, co dělal ten, či onen?“ A vypravoval mi podivné historky.

Pochopil jsem, že mu přeskočila kolečka v hlavě. Ale nemohl jsem pochopit, proč. Neodstupoval jsem od něho ani na krok. Tábořili jsme převážně pod holým nebem. A dále jsme pronásledovali slony, ale zboží jsme rozhazovali po lesích, kde se ničilo. Několikrát jsme zvečera vešli do městečka. Kupovali jsme tam potraviny a kuřivo. Krysa navštěvoval své zpravodaje a dovídal se od nich, kdo ještě chodí přes hranice. Naše práce pomalu přestávala, poněvadž nováčci přestali skoro úplně podloudničit. Ba někteří se báli chodit sami i po ulicích městečka. Drželi jsme je všechny v strachu.

Krysa se dověděl v městečku, že jedna parta nováčků chodí přes hranice ne přímo z Rakova, nýbrž z Volmy. Nosí odtamtud velmi drahé zboží — a vrací se beze zboží naším úsekem. A Berek Sviňka, který je provázel, vracel se vždy po třech, po čtyřech odnesených dílech zboží přes hranice sám, nesa vyplacené mu dolary. Přenášel větší sumy — pět až deset tisíc dolarů, podle množství a hodnoty zboží přeneseného přes hranice. A byla nám přibližně naznačena i cesta, kudy se Berek ze Sovětů vracel.

Po nějakém čase jsme přišli na to, že Berek Sviňka chodí po přechodu hranice po šesti cestách. Chodí podél dubového boru urozeného pána Novického, roklí poblíže stodoly správce téhož majetku, Karabanoviče, kolem krčmy, která leží u cesty z Volmy do Rakova — a konečně lesem nedaleko té krčmy. Do Sovětů chodil třemi cestami: přes louku podél vsi, po levém křídle lesa a po pěšině, která přetínala les na druhou stranu. Dbajíce mnoha různých okolností, číhali jsme na něho na jedné z těch cest. Ale bez výsledku. A hle, Krysa se pak dověděl, že se Berek Sviňka znovu vrátil místem, kde jsme naň číhali! Krysa se vztekal.

Nastaly měsíční noci. A když nebe vykouklo z mraků, bylo výhodné číhat. Jednou jsme číhali — jako obvykle — na dvou místech: já na pěšině, vedoucí přes les, a Krysa na jeho levém křídle. Hádali jsme, že se Berka bude vracet po jedné z těch cest.

Byla druhá hodina po půlnoci. Naše skryše byly dosti daleko od hranice. Bedlivě jsem hleděl na krajinu před sebou, boje se, abych nepřehlédl žida, vracejícího se přes hranice. Když se mi zdálo, že vidím nějaký pohyb v kraji, povstával jsem s místa a pozorně jsem prohlížel krajinu. Přesvědčil jsem se však, že to byl přelud a znovu jsem si sedl na peň poražené sosny.

V jedné chvíli jsem zaslechl zleva hluk. Běžel jsem tam okrajem lesa. Přiblížil jsem se k místu, kde číhal Krysa.

Spatřil jsem, že prohlíží jakéhosi sedláka, který Krysa pronikavě prosil, aby ho pustil — a dával mu deset zlatých rublů. Chlap nesl v pytli několik kilogramů ovčí vlny a vysvětloval, že jde od příbuzných, kteří bydlí nedaleko Volmy.

Pojednou mě napadla podivná myšlenka. Když Krysa sedláka pustil, řekl jsem kolegovi, že se domnívám, že se Berek nevrací ze Sovětů sám, nýbrž že jde vždy ve společnosti sedláka a báby, kteří jdou před ním — vždy na vzdálenost několika set kroků jeden od druhého — a teprve za nimi že jde Berek. Připomněl jsem mu bábu, již jsme zadrželi před několika dny nedaleko Karabanovičovy stodoly. Krysa nic neřekl a odběhl po cestě, kudy šel před chvílí sedlák. Vrátil se za čtvrt hodiny a řekl:

„Máš pravdu: za sedlákem šla bosá bába a za ní kdosi v botách. Najisto Berka. Přelstili nás!“

Usedl na pni vyvrácené břízy a dlouho seděl nepohnutě. Zapálil jsem cigaretu a dal jsem mu ji. Vykouřil ji celou, nepromluviv na mne ani slůvko.

„Nepůjdeme?“ zeptal jsem se ho.

Zvedl hlavu. Spatřil jsem v měsíčním světle jeho bledou, vyhublou tvář a jiskřící, lehce přimhouřené oči.

„Pravíš: nepůjdeme-li?“

„Ano. Proč bychom tu seděli?“

„Ne . . . Nepůjdeme . . . Půjdu sám . . . Ty nepůjdeš...“

„Kam?“ zeptal jsem se udiveně.

„Půjdu na jih. Tam, kam odletěli ptáci . . . Mám tam příbuzné . . . Znáám Kyjev, Charkov, Rostov, Oděsu, Tyflis . . . Tam půjdu . . . Co zde? Nemám zde nikoho . . . V Rostově mám bratra . . . Bratra, matku a sestru . . . Matka je stará, bratr starší než já — a sestra je čtrnáctiletá . . . Možná, že se jim daří špatně . . . Uvidím . . . Aby do toho . . .“

Vstal a šel směrem k silnici. Revolver měl v ruce. Zapomněl jej schovat. Šel jsem za ním. Věděl jsem, že má

v hlavě novou myšlenku a že nic na světě ji odtamtud nevypudí . . .

Následujícího večera jsme překročili hranici v Olšince. Ostnaté dráty jsem přestříhal nůžkami, které nosím nyní stále s sebou. Šli jsme lesem k druhé linii. Šli jsme po dobře známých cestách, kudy se přenesly od východu na západ a opačně miliony v penězích i ve zboží . . . Znali jsme každou pěšinku, každou cestu, každou polanu, každou rokli, každý potok, div ne každý strom a keř. Podívali jsme se na mnoho míst, nám drahých. Nemluvili jsme. Šli jsme bez šelestu v záplavě měsíčních paprsků i v šeru v hloubi lesa. V ruku jsme třímali revolvery.

Došli jsme do Starosělského lesa. Tam jsme vstoupili na silnici. A po ní jsme došli na křižovatku tří cest. Tam vztahovalo rámež na všechny strany několik ukazatelů cest. Zde byla polovina cesty z Rakova do Minska. Krysa se u těch sloupů zastavil. Usedl na malý pahorek, porostlý travou, a vytáhl z kapsy velkou láhev. Pohlédl na ni proti měsíčnímu světlu a řekl:

„Již dávno jsme nepili likér . . . Co? Tak se napijeme . . . na rozloučenou . . . Neboť se najisto již nikdy nespatriíme . . .“

Strhl s láhve staniolový obal a úderem ruky vyrazil z láhve zátku. Pak řekl:

„Tak, buď zdrav a šťasten, a nikdy se nedej chrapounům!“

Začal pít. Vypil půl láhve a podal ji mně.

„Abys měl ve všem zdar!“ řekl jsem mu.

Vypil jsem zbytek likéru a láhev jsem hodil daleko do pole. Zapálili jsme si cigarety.

„Víš co?“ řekl Krysa.

„Poslouchám.“

„Ty musíš polapit Berku . . . Alespoň jednou . . . Já zde nemohu zůstat . . . Musím jít . . . tam . . . Ale ty to udělej! Uděláš?“

„Dobře.“

„Najisto ? Dáváš slovo ?“

„Nepřestane-li chodit, pak najisto!“

„Výborně!“

Znovu jsme si zapálili . . . Pak Krysa vstal. Ohlédl se kolem sebe po polích a řekl mi:

„Víš co ? Poblíže Kamience žil jeden sedlák. Měl spory s pánem. Jednou mu pán ublížil. Sedlák se rozhodl, že se mu pomstí. Jednoho dne vběhl k němu na dvůr pánův pes. Sedlák měl v ruce kosu. Rozmáchl se jí a usekl psovi nohu. Tak to bylo. Rozumíš ?“

Nevěděl jsem, co chtěl říci, ale řekl jsem:

„Rozumím.“

„Tak, buď sbohem ! Já mám již na čase !“

Stiskl mi pevně dlaň a spěšně se pustil směrem k Starému Sělu. Hleděl jsem za ním: ohlédne se ? Neohlédl se . . . Zakrátko utonul v jasu měsíčních paprsků na okraji Starého Sěla. Pomyslně jsem, že se mu může stát něco zlého. V Starém Sělu obyčejně číhali konfidenti, policejní agenti a čekisté. A proto jsme se těm místům z daleka vyhýbali . . . Dlouho jsem čekal: padnou výstřely ? Snad bude třeba pospíšet na pomoc ? Ale všude bylo ticho . . .

Obrátil jsem se, a zvolna jsem šel na západ. Byl jsem sám . . . úplně sám na celém pohraničí. Byla to smutná cesta. S chutí byl bych se napil, ale neměl jsem vodky. Ve vinopalně jsem nechal v bečce několik lahví kořalky, ale to bylo daleko za hranicí . . .

Když nastalo ráno, byl jsem poblíže hranice. V Olšince jsem si lehl na močále v dolíku mezi dvěma kupkami. Zezadu šuměl velký borový les a zazníval šum nedalekého potoka. Předě mnou, za dlouhým pruhem olší, byl hraniční průsek, jehož prostředkem vedly záseky z ostnatého drátu, a v nich, nedaleko mne, byla cesta, již jsem v nich včera prostříhal nůžkami.

Na průsek nelze nyní vyjít. Protože, je-li tam někde po-

hraniční hlídka (a ta tam najisto je!), mohou mě z velké dálky postřelit. Musím je vidět první.

Ležím ve vlhkém dolíku. V rukou mám dvě odjištěné pistole. Hledím mezerami mezi stromy směrem k hranici. Pozoruji zásek a trochu vpravo mezeru v něm. Pojednou slyším zezadu tichý hluk. Ohlédl jsem se. Ze skupiny jedlí vyběhl na močál velký, ne šedivý, ale rudý a starý „samotář“ vlk. Několika skoky přeběhl polovinu močálu a lehl si na velkou kupu směrem k hranici... Je asi dvacet kroků ode mne.

„Najisto má katar,“ napadlo mě, „jinak by mě najisto ucítil.“

V té chvíli obrátil vlk prudce hlavu vlevo. Na krku se mu naježila srst. Hledím mu do očí. Neprchá. Zívá a cvakl zuby.

Zaslechl jsem zprava, na pohraniční stezce, lidské kroky. S počátku velmi tiché, pak stále výraznější. Vidím pod dolními olšovými haluzemi, jako pod záclonou, boty a šedé pláště tří rudoarmějců. Jdou zvolna, neradi. Zastavili se. Zachycují do chřípí tabákový kouř... Pevně svírám v dlaních pistole.

Přešli, vzdalují se.

Vlk vyskočil a několika skoky vyběhl tiše na průsek. Spěchám za ním. Mým zrakům se ukázalo široké, otevřené prostranství hraničního průseku, ohrazené jako rámem dvěma černými stěnami lesa. Vlk letěl k zásekům. Vběhl do průrvy, již jsem v záseku minulé noci vystříhal — a zmizel v lese, na druhé straně průseku.

„Má asi na pilno!“

Přeběhl jsem za ním průsek a skočil jsem do lesa. Pak jsem zamířil k západu.

Bloudím osaměle po lesích, polích i lukách. Vleku se za nocí po pohraničí. Samota a tajemné ticho polí i lesů mne naučily mnoha věcem. Naučily mne znáti lépe lidi — i ty,

kteřé neznám, i ty, kteří již zmizeli . . . Samota mne naučila myslet a milovat . . . Miluji les — jako rys, jako vlk. Miluji zbraň jako nejdražšího přítele, ale nade všechno miluji noc, svou nejvěrnější milenku. Každou novou noc vítám radostně, s nadšením . . . A když jsou noci temné, když se nebe halí do mraků, tehdy si zavěšuji na prsa busolu, a řídě se živým a příjemným světlem střelky kompasu, bloudím po pohraničí.

Večer co večer vycházím ze svých skrýší a spěchám tmou. Uvazuji si na konec revolverových hlavní bílé proužky hadříků, abych lépe mohl mířit do tmy. Někdy jsou noci tak temné, že ani ty světlé skvrny na hlavních nevidím. Tehdy si беру do levé ruky lampičku — a vztažený ukazováček pravé ruky kladu podél hlavně revolveru. Tak mohu střílet se značnou přesností v úplné tmě, řídě se jenom sluchem. Ukazováček má svůj cit. Nervy sluchové i mozek mu ukazují směr k místu, kde zazněl nějaký hluk, lépe, nežli celé ruce. A za spoušť lze zatáhnout prostředním prstem.

Kradu se přes hranici skoro každý den. Nic pro mne neznamená. Chodím tiše jako kočka. Za nocí, když není větru, chodím bos . . . Nejednou se přiblížím k záloze — a nejsem spatřen. Záseky z ostnatého drátu jsem se naučil přebíhat velmi rychle a dělám to mnoha způsoby. S bidlem v ruce jako s tyčí přeskakují zásek. S dvěma holemi v rukou, jež mi slouží k opření, přebíhám záseky přímo po drátech. Někdy přelézám širší záseky po holích, leza po nich po čtyřech. Přetínám nůžkami dráty, nebo je podlézám. Obyčejně si k tomu nařeži mnoho rozvidlených haluzí a zvedaje jimi dráty, lezu na druhou stranu záseku.

Jedné noci jsem šel po přechodu záseku a v úplné tmě ke skupině keřů na okraji průseku. Tiše jsem se dotkl hlavní pistole haluzí. V těch křovinách byla skryta záloha. Číhali dobře, neboť, třebaže neslyšeli mých kroků, lehký dotek keře probudil jejich bdělost. Div ne do tváře třeskl mi

výstřel. Střelil jsem několikrát před sebe, naslepo, z pistole — a skočil jsem vlevo. Zahřměly výstřely, ale už jsem jim neodpovídal. A kdybych chtěl, mohl bych je přepadnout zezadu a hodit na ně granát, nebo je zasypat kulemi z revolverů, ale nebaví mne to.

Jindy jsem šel průsekem k hranici. Písek tlumil mé kroky. Pojednou jsem zaslechl šest přímou před sebou. Skrčil jsem se. Za několik vteřin otřely se o mne, zleva i zprava cípy pláště. Rudoarmějci mě minuli a ani je nenapadlo, že sedím skrčen mezi nimi. Kráčeli dále. To mne pobavilo.

Několikrát jsem šel zvečera do městečka. Potloukal jsem se nepoznán po ulicích. Navštívil jsem Mamuta a mlčky jsem s ním pil vodku. Dal jsem mu krabičku, v níž byly Hrobařovy peníze (vytáhl jsem je z naší „banky“). Bylo v ní asi tisíc dolarů a více než šest tisíc zlatých rublů. Zašili jsme krabičku do plátna. Napsal jsem na balíček adresu Hrobařovy matky a rozkázal jsem Mamutovi, aby jej nazítří poslal poštou. Udělal to.

Jednoho večera jsem navštívil Josífka Husaře. Snědl jsem s ním večeři a vypil jsem trochu kořalky. Hovořili jsme o různých věcech. Pojednou mi Husař řekl:

„Proč to děláš?“

„Co?“

„Nedovolíš chlapcům chodit přes hranice!“

„Protože se mi to líbí. Jsou to mizerní fachmani.“

„Mluvil jsem o tom s našimi chlapci . . . a také s kupci. Ty, víš co?“ pravil Husař a živě zamával rukama. „Udělal by všechno! Podplatili by policii i s Alinčuky . . . Ti by odvolali udání . . . Vždyť se bojí vyjít na ulici! Můžeš vydělat miliony! Chceš-li, můžeš mít partu a vodit ji přes hranice . . . na procenta! Ty, víš, co to znamená? Znáš hranici i různé cesty . . . Každá parta půjde najisto a na každé cestě na obě strany vyděláš nejméně dva tisíce dolarů . . . A víš, kolik to činí za rok?“

„Dobrá,“ přerušil jsem ho. „A k čemu to?“

„Co: k čemu to?“

„Ty tisíce dolarů . . .“

„Tisíce dolarů?“ řekl udivený žid, luskuje ve vzduchu prsty. „Ty přece všichni milují!“

„Ale já je nemiluji a nechci o tom mluvit!“

Zkrátka jsem se s Husařem rozloučil. Jeho praktická mysl mi nemohla porozumět. Najisto mě má za blázna — a já jeho rovněž . . .

Noc co noc jsem číhal na Berku. Šel jsem asi devět kilometrů od Rakova směrem k Volmě a číhal jsem na jedné z šesti cest, po nichž chodil. Nemám nikoho, kdo by mi dával o něm zprávy, a proto naň číhám naslepo, abych Krysovi stál v slově.

Konečně se mi ho podařilo polapit. Jednou o půlnoci se prodralo nebe z mraků a ukázal se měsíc v úplňku. Seděl jsem u silnice, vedoucí z Volmy do Rakova. Čekal jsem na okraji dubového boru. Byl to překrásný bor. Duby byly vysoké, štíhlé. Větve se rozrůstaly vysoko nad zemí.

Byl jsem sám. Svítilo mi cikánské slunce. Zpíval vítr. Šuměl bor. O třetí hodině zrána jsem uzřel šedou postavu, mířící přes pole směrem ke mně. Skryl jsem se lépe. Ten člověk — viděl jsem ho nyní jasně — šel spěšně směrem k lesu . . . Byl to sedlák v gatích a v soukenné haleně. Na zádech měl pytel . . . Zastavil se na okraji lesa, rozhlédl se na všechny strany, několikrát zakašlal — a šel dále. Minul mne. Po chvíli jsem uzřel ženu, jdoucí přes pole, oděnou v kožicku a s velkým vlněným šátkem na hlavě a na plecích. Byla bosa. Spodničku měla vysoko zvednutou. Šla dosti rychle a stále se rozhlížela kolem sebe. V podpaží nesla nějaký balíček. Nechal jsem i ji. Přešla, dotýkajíc se kožichem keřů, v nichž jsem se skrýval.

Hledím dále směrem k hranici. Po chvíli jsem spatřil třetí postavu, jdoucí k lesu. Byl to muž v černém kabátci

a ve vysokých botách. Prudce mi zabušilo srdce. Radost svírala prsa. „Tamti dělali vějičku — a tento je najisto Berka!“

Neznámý se blížil. Při chůzi se opíral o hůl. Když byl u keřů, skočil jsem na pěšinu, po níž šel a vykročil jsem proti němu.

„Ruce vzhůru!“

Spěšně zvedl paže. Hůl mu vypadla z hrsti a kutálela se po zemi.

„Sem s penězi. Rychle!“

Sviňka spěšně obracel kapsy a vysypával z nich zlaté a stříbrné mince. Dával mi je.

„Prosím . . . prosím . . .“

„To je všechno?“

„Prosím, všechno!“

„A co, když něco najdu?“

Bavil jsem se jím. Bylo by to škoda skončit brzy hru s člověkem, na něhož jsem tak trpělivě číhal tolik nocí, sám i s Krysou. Najisto nikdo nečekal tak netrpělivě na mílenku, jako já na toho žida.

„Co najdete? Nic nemám . . .“

„Najdu-li ještě něco . . . třeba jen jediný groš, jediný dolar, víš ty, co ti udělám?“

Berka otvírá široce oči a olizuje rty. Je mu horko.

„Já ne . . ., ne . . .,“ šeptá naříkavě.

„Ne? . . . Dobrá. Svlékni se!“

Přestal jsem s ním mluvit příjemně a trhl jsem klopou jeho kabátce tak prudce, že se sypaly na zem knoflíky.

„Tak rychle, ráz, dva! Nebo ti pomohu!“

Žid se rozechvěl. Spěšně svlékal kazajku i vestu.

„Prosím vás! Co chcete?“

„Vidět, jsi-li hezký!“

Svlékl se úplně. Tehdy jsem se k němu obrátil:

„Víš co, Berko?“

Když zaslechl své jméno, trhl sebou a udivenýma očima mi hleděl do tváře.

„Co-o?“

„Můžeš odpřisáhnout při svém životě i životě svých rodičů, že nemáš u sebe více peněz?“

„Ať nespatřím zdrav své rodiče, že nemám u sebe již ani groše!“ udeřil se Berek pěstí do nahých prsou.

„Nyní ti, Berko, věřím!“

Žid se rozveselil a sklonil se nad oděv.

„Mohu se obléknout?“

„Co? Obléknout? Ach, ty darebo! Zaklel ses, že nemáš u sebe peněz, poněvadž jsi nahý. Dolary jsou v oděvu!“

Začal jsem důkladně prohlížet kus po kuse jeho věci. V kazajce a ve spodcích nebylo nic. Rovněž ne ve vestě a v kalhotách. Ale v holeních bot jsem našel kolem tisíce dolarů. V límci kabátce bylo ještě pět set dolarů. V čapce jsem nenašel nic. Bylo toho příliš málo. A věděl jsem, že nosívá vždy nejméně pět tisíc dolarů. Znovu jsem mu prohledal boty! Nebylo v nich nic. Rovněž v kazajce, třebaže jsem z ní vytáhl i vatu. Mohl bych ho zbít, aby řekl, kde jsou peníze, ale ten prostředek mi byl odporný. Pojednou mě napadlo: „Ach, hůl, o niž se opíral! V ní jsou peníze!“ A proto jsem začal předstírat, že dále již hledat nebudu.

„Oblékni se, Berko!“

Sviňka se spěšně oblékl. Udělal jsem několik kroků směrem k silnici, pak jsem se vrátil a řekl jsem:

„Co stojíš? Můžeš jít!“

Berek zvedl se země hůl a chtěl jítí dále. „Ano, peníze jsou v holi, nezapomněl na ni!“ Tehdy jsem mu řekl:

„Počkej!“

„Co si přejete?“

Přistoupil jsem k němu a řekl jsem:

„Kolik je nyní hodin?“

„Nevím . . . Snad čtyři . . .“

„Čtyři? Tak pozdě? Nu, dej mi tu hůl! Bolí mě noha . . .
Můžeš jít!“

Vytáhl jsem mu z ruky hůl a zanechav ho na cestě, šel jsem směrem k Duškovu. Berek zůstal na okraji lesa a dlouho hleděl za mnou. O čem přemýšlel? . . . Byl přesvědčen, že nevím, že v holi jsou peníze a domníval se, že ji někde zahodím? Nechal jsem ho při té domněnce. Byla to má pomsta za tolik nocí, které jsem ztrávil čekáním na něho.

Škoda, že nebyl se mnou Krysa a že jsem neměl možnosti uvědomit ho o tom! . . .

Stesk po kolegovi mi svíral srdce. Kde je nyní? Co dělá můj ubohý, pomatený přítel, který časem míval tak šlechetné srdce?

A když jsem potom ve skrýši ve vinopalně rozřezal opatrně nožem hůl, našel jsem v ní šedesát stodolarových bankovek. Měl jsem tak celkem od Berka sedm tisíc čtyři sta dolarů. Ale to zvětšení mého kapitálu mne vůbec netěšilo. Ochtově bych dal všechny ty peníze za možnost setkání se, alespoň na několik minut, s Krysou . . .

Chodím stále po hranici. Jsem ode všech opuštěn. Nemám jediného přítele. Jednou jsem došel do skrýše v Krasnosělském lese, kde jsem se kdysi skrýval společně s Hrobařem a s Krysou. Je tu pusto, chladno, prázdno. Všechno pokrývá silná vrstva zažloutlého listí. Není tu nikoho, ba ani mého dávného přítele, rudého kocoura s uťatým ocasem . . .

Vycházím na silnici. Vítr pohání po ní zažloutlé a mokré listí. Telegrafní sloupy stojí smutně, zmoklé, temné . . .

Blíží se zima. Cítím ve vzduchu její dech. Zanedlouho napadne bílá stezka! . . .

Tu noc jsem ztrávil v hloubi lesa, poblíže druhé linie. Zvedl jsem do výše ohromné, starobou zšedlé a čtyři metry dlouhé větve jedle — a vlezl jsem pod ně . . . Vládlo tam

ticho. Páchlo tam pryskyřicí a plísni. Pod sebou jsem měl suchou podušku ze starého jehličí. Zde bývá sucho i teplo i v nejkřutější zimě . . .

Ale nespal jsem skoro celou noc. Navštěvovaly mě hrůzné přízraky. Viděl jsem neobyčejné věci. Slyšel jsem hlasy živých i zemřelých lidí . . . Té noci jsem pochopil a prožil mnoho věcí, které neumím vyjádřit slovy, ale které žijí ve mně — a které nikdy nenavštíví lidí spící v lůžkách.

A té noci jsem se rozhodl, že navždy opustím hranici. Nazítří připadalo výročí smrti Sáši Veblina. Východ slunce toho dne byl neobyčejně krásný. Hleděl jsem naň s vysokého návrší na druhé linii.

Následujícího dne jsem šel do městečka. Chtěl jsem se rozloučit s Josefem Trofidou a s Janinkou. Ale nenašel jsem je doma. Bydlili tam neznámí lidé. Řekli mi, že Josef Trofida prodal dům a s matkou i se sestrou odjel k příbuzným, bydlícím nedaleko Ivieňce.

Šel jsem tedy k Mamutovi. Nezastal jsem ho doma. Odjel na nádraží pro zboží do krámu, který si otevřel v městečku.

Byl jsem nedaleko Gintiny restaurace. Z našeho salonu doletovaly k mému sluchu zvuky harmoniky, veselé výkřiky, výbuchy smíchu . . . Vstoupil jsem tam.

Když jsem stanul uprostřed pokoje, s rukama v kapsách na rukojetích revolverů, spatřil jsem v něm přes deset opilých nováčků. Některé jsem znal. Mnoho z nich jsem zadržel se zbožím. Pojednou kdosi hlasitě vykřikl:

„Chlapci, toť on! Tamten . . .“

Všechny tváře se obrátily ke mně. Tonda přerušil pochod. Do salonu vběhla Ginta, udivena a poděšena neočekávaným tichem. Spatřila mě a začala couvat ke dveřím.

„Aj . . . toť pan Vláška!“

„Ano. Já. Podej rychle sklenici kořalky a něco k jídlu!“

„Hned!“

Za chvíli přinesla z bufetu vodku a jídlo. Postavila všechno na jeden konec velkého stolu, u něhož seděli nováčci. Jeden z nich se chtěl vytrazit z jizby na dvůr. Vytáhl jsem pistoli a ukázal jsem mu hlavní do kouta.

„Marš tam! A vy,“ obrátil jsem se k ostatním, „sedzte na místě a mlčte!“

Vypil jsem sklenku vodky. Pojedl jsem. Pak jsem přistoupil k Tondovi a dal jsem mu stodolarovou bankovku.

„Hraj!“

Tonda zahrál chutě Jablíčko. Vypil jsem zbytek vodky a zapálil jsem si cigaretu. Pak jsem kývl na Tonda a vyšel jsem ze salonu, který na mne udělal špatný dojem. Nenašel jsem v něm ani jednoho ze svých dřívějších přátel a druhů, s nimiž jsem se zde nejednou vesele pobavil.

Pozdě večer jsem se pustil ke vsi Pomořance. Vzal jsem si tam ve vinopalně všechny zbraně, které jsem tam ukryl. A pak jsem zamířil k hranici. Cikánské slunce vrhalo zpod mraků na zem mlžné paprsky.

Zastavil jsem se u úpatí malého návrší. Byla to Kapitánova Mohyla. Vyšel jsem na její temeno. Viděl jsem odtud světla v oknech chalup Velkého Sěla — na sovětské straně. Za mnou byla Pomořanka. Poblíže běžela cesta, vedoucí z Rakova k hranici. Zatoužil jsem se podívat, jak vypadá kanál pod náspem . . .

Tudy jsem šel po prvé s Josefem Trofidou a s ostatními druhy! A v tomto kanále jsme společně s Hrobařem a s Krysou vzali zboží Alinčukům!

Přistoupil jsem k náspu. Posvítíl jsem lampou do kanálu. Pusto a ticho. Šel jsem na druhou stranu, a pak jsem se vrátil. Usedl jsem u jeho vchodu a patřil jsem k hranici.

Zapálil jsem si cigaretu. Oheň jsem neskrýval. Koho bych se bál? Mám čtyři nabitě revolvery a jedenáct granátů . . . Celé skladiště zbraní!“

Pojednou jsem spatřil na loučce, přes níž vedlo koryto

vyschlého potoka, jakousi postavu. Vyskočil jsem. Postava šla rychle vpřed. Několikrát jsem u ní spatřil jakousi bílou skvrnu.

„Přelud!“ pomyslil jsem.

Tiše a spěšně jsem se pustil za postavou. Zmizela mi s očí poblíže Kapitánovy Mohyly . . . Skoro jsem běžel vpřed, snaže se spěchat bez hluku.

Zvolna jsem vystoupil po příkrém svahu nahoru. Spatřil jsem na jeho vrchole temnou a osamělou klečící postavu. Tvář měla ukrytu v dlaních. Nepohnutě jsem hleděl na ni.

„Co to dělá? Modlí se?“

Zvolna jsem šel vpřed. Spatřil jsem mladou dívku, zahalenou do temného pláště. Vycítila mou přítomnost, poněvadž znenadání vyskočila. Začala přede mnou couvat. Řekl jsem jí:

„Nebojte se, slečno!“

Zastavila se. Měsíc se vynořil z mraků a oslnivě zalil potokem paprsků její tvář. Poznal jsem v ní děvče, které jsem viděl na procházce s Petříkem poblíže Duškova — děvče, jehož tvář jsem spatřil kdysi na tomto návrší, když jsem zde po útěku ze Sovětů ztratil vědomí. Pochopil jsem, že ona řekla tehdy Petříkovi a Julkovi o mé přítomnosti zde. A ještě jednu věc jsem pochopil: že má jakési spojení s „přeludem“, o němž jsem kdysi slyšel vypravovat. Řekl jsem jí proto:

„Jsem Petříkův přítel . . . Zachránila jste mne kdysi, když jsem tu ležel nemocen . . . Zapamatoval jsem si vaši tvář . . . Vy se, jak se mi zdá, jmenujete Irena?“

„Ano.“

„Podivná věc, že jsem vás zde dnes potkal!“

„Přišla jsem se rozloučit s otcem . . . Zahynul zde!“

„I já jsem se sem přišel rozloučit . . . s hranicí . . . Chtěl bych se vás zeptat na jednu věc, která je ve spojení s tímto místem . . .“

„Prosím.“

„Slyšel jsem legendu o přeludu, který se zjevuje poblíže tohoto místa . . . Viděl jsem jej na vlastní oči . . .“

„Co jste viděl?“

„Bez tvarou bílou skvrnu, která se stále pohybovala všemi směry . . . Tu se vznášela, tu zase klesala . . .“

Na dívčině tváři se ukázal lehký úsměv.

„To není přelud. To byla Muška. Pes hospodáře, u něhož bydlím. Brala jsem ho s sebou, abych v temnotě noci nezbloudila — a aby mě chránil před nebezpečím . . .“

Dívčina zmlkla. Chvilí stála zamyšlena, ale pak mi řekla:

„Loučím se s vámi . . . Odjízdim dnes do Vilna . . . k Petříkovi. On i jeho rodina mě k sobě pozvali . . .“

„Půjdete do Vygonič?“

„Ano . . . Ještě dnes odjízdim odtud do Olechnovič.“

„Mohu vás doprovodit do vsi?“

„Ne . . . Nebojím se ničeho . . . Často jsem tu chodila . . . Znáš tu každý krok . . . Na shledanou!“

„Šťastnou cestu!“

Seběhla rychle a lehce s návrší . . . Ještě jednou se ohlédla, pokynula mi rukou a pustila se na západ . . . Dlouho jsem hleděl za ní . . . Zmizela v měsíčním jasu . . .

Zvolna jsem šel směrem k Velkému Sělu. Zakrátko jsem došel k pohraničním sloupům. Stály zachmuřeně. Pozorovaly se nepřátelsky, jako se měří zápasníci, když odhadují své síly . . .

Odkudsi zleva padl výstřel z karabiny. Pak třesklo ještě několik výstřelů, probouzejíce ozvěnu v blízkých roklich i lesích.

„Najisto přecházejí hranici divocí . . .“

Rozhlédl jsem se kolem sebe . . . Ticho . . . Pusto . . .

Měsíc rozlévá na pohraničí bledé, chladné paprsky. Hvězdy mlhavě září. Ve výšinách se kradou mraky. Kradmo prokluzují mezi řetězy tajuplných stráží. A na severo-

západě kouzelně jiskří klenoty spanilých hvězd — přesličná Velká Medvědice. Obklopily ji lichotně lehké, prašné, sněžně bílé oblaky.

Byl to konec mého třetího zlatého období.

Bylo to ve výročí smrti Sáši Veblina, nekorunovaného krále hranice.

Byla to má poslední noc v pohraničí . . .

Vydáva KONFRONTATION SA, Postfach 3170, CH-8048 Zuerich.
Odpovědný redaktor Jan Vltavský. Technická redakce K. R. Matějovský.
Tisťeno v Izraeli. Revue vychází šestkrát ročně.
Číslo účtu pošt. šek. úřadu: 80-17663, Zuerich.
Bankovní spojení: Aargauische Hypotheken und Handelsbank,
CH-5200 Brugg, Kto: K1-553889.6. For Konfrontation.
Zahraněční odběratelé mohou platit buď bankovním příkazem nebo
mezinárodní poštovní poukázkou.
Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Eigentuermer, Herausgeber und Verleger: KONFRONTATION AG,
Postfach 3170, CH-8048 Zuerich.
Verantwortlicher Redaktor Jan Vltavský. Layout K. R. Matějovský.
Druck: Israel. Erscheint sechsmal jährlich.
Postcheckamt Zuerich, 80-17663.
Bankverbindung: Aargauische Hypotheken und Handelsbank,
CH-5200 Brugg, Kto: K1-553889.6. Ref. Konfrontation.
Die Abonnenten im Ausland koennen auch mit Bankueberweisung oder
Money Order bezahlen. Nicht zurueckgeforderte Manuskripte werden
nicht retournieren.

Owner, publisher and editor KONFRONTATION SA, Postfach 3170,
CH-8048 Zuerich.
Editor in charge Jan Vltavský. Layout K. R. Matějovský.
Printed in Israel. Published six times yearly.
Postcheque office: 80-17663, Zuerich.
Bank: Aargauische Hypotheken und Handelsbank, CH-5200 Brugg,
Kto: K1-553889.6. For Konfrontation.
Subscribers can also transfer their money by bank or money-order.
Original manuscripts will only be returned upon request.

Roční předplatné /6 čísel/   Jednotlivé číslo:
Jahresabon. /6 Ausgaben/   Einzelnummer:
One year subscrip. /6 copys/   Single copy:

sFr	49.50	Sfr.	9.80
DM	52.50	DM	10.25
Oes	390.-	Oes	77.-
L	14.50	L	2.85
Hfl	57.50	Hfl	11.50
FF	118.80	FF	23.50
bFr.	829.-	bFr.	165.-
sKr	119.-	sKr	24.-
dKr	139.50	dKr	28.40
nKr	139.50	nKr	28.40
US \$	25.90	US \$	4.95
can \$	28.-	can \$	5.45
aus \$	24.90	aus \$	4.90

